

Færder
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg: Færder nasjonalparkstyre
Møtested: Skjærgårdstjenesten, Mågerø
Dato: 27.05.2026
Tidspunkt: 12:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 10/2026	Godkjenning av innkalling		
ST 11/2026	Referatsaker		
RS 18/2026	Oppsummering prosjekt - Færder nasjonalpark - innsamling av sopp og jordprøver		2022/8593
RS 19/2026	Behov for ytterligere opplysninger - Færder nasjonalpark - behandling av privat skjøtselsplan Bjerkøy - motorisert ferdsel		2026/2151
RS 20/2026	Innhenting av opplysninger - Færder nasjonalpark - bruk av kommersielt merke - Salt & Petter AS		2026/3008
RS 21/2026	Kommentarer - beiteplan for eiendom 31/25 Bjerkøy - Bjerkø Hovedgård - Færder nasjonalpark - behandling av privat skjøtselsplan Bjerkøy - motorisert ferdsel		2026/2151
RS 22/2026	Mal for oversendelse av saker for vurdering - overtredelsesgebyr etter naturmangfoldloven - Færder nasjonalpark		2026/4824
RS 23/2026	Orientering om høring - utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Færder nasjonalparkstyre		2024/13671
ST 12/2026	Delegerte saker		
DS 3/2026	Delegert vedtak - dispensasjon - Færder nasjonalpark - helikoptertransport Torød - Søndre Årøy		2026/3108
DS 4/2026	Tillatelse - Færder nasjonalpark - organisert ferdsel - RIB Adventure - 2026		2026/4649
DS 5/2026	Vedtak 2026 - 2031 - Færder nasjonalpark - dispensasjon fra verneforskriften - forsvarets flyvninger		2022/3973
DS 6/2026	Vedtak - Færder nasjonalpark - organisert padling - DNT Tønsberg og Omegn - 2026		2026/4651
DS 7/2026	Tillatelse - Færder nasjonalpark - sjøfugltellinger 2026 i sone B		2026/2281
DS 8/2026	Tillatelse - Færder nasjonalpark - ringmerking 2026 - 2030 - Store Færder Ornitologiske stasjon		2025/14564
DS 9/2026	Tillatelse - Færder nasjonalpark - ringmerking - GPS-sporing - eggmålinger - ærfugl - BirdLife Norge		2026/5985
DS 10/2026	Delegert vedtak - Færder nasjonalpark - akustiske lyttestasjoner i sjø - Havforskningsinstituttet		2026/6294
ST 13/2026	Info fra sekretariatet 050326 - 270526		2026/2072
ST 14/2026	Status økonomi og tiltaksliste		2026/2072
ST 15/2026	Forvaltningsplan Færder nasjonalpark - oppdatering og videreføring		2026/2072

ST 16/2026	Færder nasjonalpark - 3/120 - Gåsøy 5 - toalett - dusj og vask	2026/4623
ST 17/2026	Vedtak - Færder nasjonalpark - 132/5 - Fulehuk fyr - utvidelse av kaianlegg	2026/5442
ST 18/2026	Marine nyttehager og andre tiltak i sjø	2026/2072
ST 19/2026	Eventuelt	

ST 10/2026 Godkjenning av innkalling
ST 11/2026 Referatsaker

Fra: Siri Lie Olsen[siri.lie.olsen@nmbu.no]
Sendt: 03.11.2025 10:58:11
Til: Sjømæling, Anne[anne.sjomaling@statsforvalteren.no]
Tittel: RE: Søknad om tillatelse til innsamling av sopp og jordprøver i Færder nasjonalpark

Hei,

Artsprosjektet vårt om beitemarkssopp er nå avsluttet, og vedlagt finner du den populærvitenskapelige oppsummeringen av de viktigste funnene.

Vi jobber fremdeles med artsbestemmelse av en del materiale, og det kan se ut som om grynmusserongen vi fant på Sønstegård er en art som ikke tidligere er kjent fra Norge! Vi legger ut alle funn på Artskart etter hvert som de blir sikkert bestemt.

Med vennlig hilsen
Siri Lie Olsen

From: Sjømæling, Anne <anne.sjomaling@statsforvalteren.no>
Sent: Monday, February 19, 2024 2:59 PM
To: Siri Lie Olsen <siri.lie.olsen@nmbu.no>
Subject: SV: Søknad om tillatelse til innsamling av sopp og jordprøver i Færder nasjonalpark

You don't often get email from anne.sjomaling@statsforvalteren.no. [Learn why this is important](#)

Tusen takk, da ser vi fram til mer informasjon

Med vennlig hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter
Færder nasjonalpark

**Færder
nasjonalpark**

Telefon: 95 44 5740/33 37 11 77
E-post: anne.sjomaling@statsforvalteren.no

<https://ferdernasjonalpark.no/>

Fra: Siri Lie Olsen <siri.lie.olsen@nmbu.no>
Sendt: fredag 16. februar 2024 08:53
Til: Sjømæling, Anne <anne.sjomaling@statsforvalteren.no>

Emne: RE: Søknad om tillatelse til innsamling av sopp og jordprøver i Færder nasjonalpark

Hei,

Så hyggelig at du tar kontakt!

Vi registrerte sopp og tok jordprøver i Moutmarka 12. september i fjor. Det var dessverre litt for tørt til at vi fant det helt store mangfoldet av sopp, men vi registrerte en del vanlige arter, og i tillegg har vi sendt noen sopper til DNA-sekvensering. Blant annet har vi samlet en grynmusserong (*Dermoloma*) som vi er veldig spente på. Ting tyder på at vi har flere arter av grynmusseronger enn tidligere antatt. Når det gjelder jordprøvene, venter vi i spenning på svar. DNA-analysene tar tid, men de bør komme i løpet av våren.

Som du skjønner, er det ikke så mye å melde akkurat nå, men det kommer. Prosjektet fortsetter til og med våren 2025. Ved prosjektslutt er planen å lage en populærvitenskapelig rapport som gjerne kan oversendes. Alle funnene vil også etter hvert bli tilgjengelig i Artskart.

Jeg kommer tilbake til deg når vi får flere svar!

Med vennlig hilsen
Siri Lie Olsen

From: Sjømæling, Anne <anne.sjomaling@statsforvalteren.no>

Sent: onsdag 14. februar 2024 13:49

To: Siri Lie Olsen <siri.lie.olsen@nmbu.no>

Subject: VS: Søknad om tillatelse til innsamling av sopp og jordprøver i Færder nasjonalpark

You don't often get email from anne.sjomaling@statsforvalteren.no. [Learn why this is important](#)

Heisan, viser til ovennevnte søknad, og lurer på om du kunne gi en status på prosjektet? Er prosjektet ferdig, og finnes det evt en rapport vi kunne se? Svært interessert i evt. Funn, både nye og gamle. På forhånd takk.

Med vennlig hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter
Færder nasjonalpark

**Færder
nasjonalpark**

Telefon: 95 44 5740/33 37 11 77

E-post: anne.sjomaling@statsforvalteren.no

<https://ferdernasjonpark.no/>

Fra: Siri Lie Olsen <siri.lie.olsen@nmbu.no>

Sendt: fredag 6. mai 2022 23:08

Til: Postmottak SFVT <sfvtpost@statsforvalteren.no>

Kopi: Sjømæling, Anne <ansjo@statsforvalteren.no>

Emne: Søknad om tillatelse til innsamling av sopp og jordprøver i Færder nasjonalpark

Til Færder nasjonalparkstyre ved Statsforvalteren i Vestfold og Telemark,

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Miljøfaglig utredning (MFU) samarbeider om et prosjekt hvor vi ønsker å øke kunnskapen om det biologiske mangfoldet av sopp i tradisjonelle slåtte- og beitemarker i Norge. Målsetningen vår er å finne nye sopp-arter for landet og for vitenskapen. For å få til det ønsker vi å samle sopp og jordprøver i de mest lovende engene over hele landet. To av engene vi ønsker å besøke ligger innenfor Færder nasjonalpark.

Vedlagt er derfor vår søknad om tillatelse til innsamling av sopp og jordprøver i Færder nasjonalpark, samt en detaljert beskrivelse av prosjektet. Vi håper det er mulig å gi tillatelse til dette arbeidet. Eventuelle spørsmål kan rettes til Siri Lie Olsen (siri.lie.olsen@nmbu.no, tlf. 458 54 973).

Med vennlig hilsen
Siri Lie Olsen

**Færder
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
<https://nasjonalparkstyre.no/ferder>

Koefoed Bjerkø Gård

Saksbehandlar Anne Sjømæling

Vår ref. 2026/2151-5 432.3

Dykkar ref.

Dato 23.04.2026

Søknad - Færder nasjonalpark - behandling av privat skjøtselsplan Bjerkøy - motorisert ferdsel

Vi viser til deres søknad om «Behandling av skjøtselsplan for Bjerkøy samt søknad om midlertidig tillatelse til motorisert ferdsel».

Som orientert om på befaring med Færder kommune/UKL 14.04.26 viser denne søknaden til et «innspill til skjøtselsplan» utarbeidet av grunneier på Bjerkøy, og omfatter både skjøtselsinnspill til skjøtselsbetingede naturtyper, men også til nydyrking og etablering av drift innenfor grensene til Færder nasjonalpark.

Planen slik den foreligger er svært omfattende, og etter befaring var det forvaltningens forståelse at denne planen var å betrakte som innspill til en skjøtselsplan for området som ligger i Færder nasjonalpark.

I henhold til verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 1 er ikke nydyrking tillatt.

Det søkes også om en mer generell tillatelse til motorisert ferdsel. For å kunne behandle en søknad om motorisert ferdsel trenger forvaltningsmyndigheten en mer detaljert søknad. Det må fremkomme på kart hvor det ønskes kjørt, periode, hva som skal utføres med motorisert utstyr, og evt. påvirkning på verneverdiene. Det er også behov for en mer detaljert beskrivelse av hvilke tiltak som ønskes utført, og når.

Trær er i utgangspunktet vernet, ref. § 3, pkt. 2. Omfanget av rydding etter høst- og vinterstormer må avklares med forvaltningsmyndigheten. Unntaket er trær som har falt ned over etablerte stier og sperrer for framkommelighet. I slike tilfeller kan treet kuttes i stiens bredde og rotstokk legges ut i terrenget. Trær som henger over etablerte stier med fare for å falle ned, kan også fjernes på en skånsom måte. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til brenning av evt. hogstavfall på egnede steder.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjen

**Færder
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
<https://nasjonalparkstyre.no/ferder>

Salt & Pepper AS

Saksbehandlar Anne Sjømæling

Vår ref. 2026/3008-2 432.3

Dykkar ref.

Dato 18.03.2026

Søknad - Færder nasjonalpark - bruk av kommersielt merke - Salt & Pepper AS

Vi viser til din generelle søknad om bruk av kommersielt merke av 3.3.26. Færder nasjonalparkstyre har laget egne retningslinjer og søknadsskjema for bruk av det kommersielle merket i forbindelse med Færder nasjonalpark. I henhold til retningslinjene til Miljødirektoratet, har det enkelt nasjonalparkstyre anledning til å utarbeide egne retningslinjer.

Din søknad var for generell og mangelfull til å bli behandlet av nasjonalparkstyret. Vi anbefaler at du ser på retningslinjene utarbeidet av Færder nasjonalparkstyre, og evt. søker igjen.

Link til informasjon og søknadsskjema finner du her:

<https://www.nasjonalparkstyre.no/Ferder/soknader/profilering-bruk-av-kommersielt-merke-for-faerder-nasjonalpark>

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Bjerkø Hovedgård

Saksbehandler Anne Sjømæling

Vår ref. 2026/2151-6 432.3

Dykkar ref.

Dato 23.04.2026

Svar - Søknad om godkjenning - Færder nasjonalpark - beiteplan for eiendom 31/25 Bjerkøy - Bjerkø Hovedgård

Forvaltningsmyndigheten takker for oversendt søknad. I henhold til verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 3, pkt. 2.4 er beiting tillatt: *Beiting er tillatt. Miljødirektoratet kan av hensyn til verneformålet ved forskrift regulere beitetrykket i hele eller deler av nasjonalparken.*

I forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark, er blant annet følgende retningslinjer: «All beiting forutsetter at det foreligger en beiteavtale mellom dyreholder og grunneier. All beiting skal underbygge formålet med nasjonalparken, herunder bevaring av artsmangfold og rødlistearter».

Forvaltningsmyndigheten takker for at beitedyrholder tar kontakt med forvaltningen. Det gir mulighet for innspill i forhold avklaring av f.eks. særlig utsatte arter eller andre forhold. Vi viser også til befaring 14.04.26.

Færder nasjonalparkstyre har i utgangspunktet ingen innvendinger til beite på arealet som ligger i Færder nasjonalpark, med noen kommentarer:

- Det er ikke ønskelig med beite på områdene lengst øst, her er blant annet kalk- og lågurtskog, med bærlyng, og også furuskog. Dette området har ikke/liten grad vært beitet eller skjøttet, og bør få utvikle seg fritt. Det er få slike områder innenfor nasjonalparkens grenser
- Det er ikke tillatt med gjødsling/foring innenfor nasjonalparkens grenser
- Motorisert ferdsel er ikke tillatt, det må søkes til spesifikke formål

Vi imøteser videre samarbeid, også sammen med Færder Utvalgte Kulturlandskap i jordbruket.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Fra: Kristin Sundal[kristin.sundal@miljodir.no]
Sendt: 15.04.2026 10:38:21
Til: Kristin Sundal[kristin.sundal@miljodir.no]
Kopi: Postmottak Miljødirektoratet[post@miljodir.no];
Tittel: Mal for oversendelse av saker for vurdering av overtredelsesgebyr

Vår ref.: 2026/4207

Vedlagt følger brev fra Miljødirektoratet. Brevet sendes elektronisk uten underskrift og skal betraktes som et originalt dokument. Papirdokument vil ikke bli ettersendt.

Vi ber om at offisielle svar og henvendelser til Miljødirektoratet gjøres til post@miljodir.no

Vedlagte brev er sendt til følgende adresseliste:

- Alle statsforvaltere
- Alle verneområdestyrer
- Alle kommuner med forvaltningsansvar for verneområder

Hilsen
Kristin Sundal
konsulent, Land og friluftsliv

mobil: 913 62 087

<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.xn--miljodirektoratet-oxb.no%2F&data=05%7C02%7Csfvtpost%40statsforvalteren.no%7Cd50726fb31594dee0a4f08de9aca3b7f%7C8a6fa58e51534bfa9a8b573d985a4186%7C0%7C0%7C639118391013903803%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJFbXB0eU1hcGkiOnRydWUsIlYiOiIwLjAuMDAwMCI sIlAiOiJXaW4zMlIsIkFOIjoiTWVpbCI sIldUIjoyfQ%3D%3D%7C0%7C%7C%7C&sdata=ECNg%2B66FUi1FkDcZ79fZ8Z2WXAu9%2B9hnE5NmndB2PwM%3D&reserved=0>
|
<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.xn--miljstatus-3cb.no%2F&data=05%7C02%7Csfvtpost%40statsforvalteren.no%7Cd50726fb31594dee0a4f08de9aca3b7f%7C8a6fa58e51534bfa9a8b573d985a4186%7C0%7C0%7C639118391013935777%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJFbXB0eU1hcGkiOnRydWUsIlYiOiIwLjAuMDAwMCI sIlAiOiJXaW4zMlIsIkFOIjoiTWVpbCI sIldUIjoyfQ%3D%3D%7C0%7C%7C%7C&sdata=Qdctl tfv%2F5FqMAG8o90GLzbKPWi9DGt vbZhVSXva9do%3D&reserved=0>
Sentralbord: 73 58 05 00

Fra: Line-Kristin Larsen[Line-Kristin.Larsen@miljodir.no]
Sendt: 13.04.2026 16:03:32
Til: Line-Kristin Larsen[Line-Kristin.Larsen@miljodir.no]
Tittel: Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - orientering om høring

Hei!

Som dere er kjent med fikk Miljødirektoratet i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene.

Vi ønsker å orientere om at Miljødirektoratet i dag har oversendt vårt forslag til organisering av verneområdeforvaltere på høring.

Høringspartene er:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrene
- Statsforvalterembetene
- Statsforvalterens fellestjenester (STAF)

Statsforvalterembetene er bedt om å ivareta eventuelle innspill fra verneområdeforvalterne i sitt embete.

Høringsdokumentet er oversendt til statsforvalternes digitale postadresser. Det vil også gjøres i tillegg tilgjengelig i Miljødirektoratets høringsportal [Høringer fra Miljødirektoratet - miljodirektoratet.no](#)

Frist for å gi høringsinnspill er 22. mai 2026.

Med vennlig hilsen,
Line-Kristin Larsen
Seniorrådgiver verneområdeseksjonen
Miljødirektoratet
Tlf. 97643455

ST 12/2026 Delegerte saker

**Færder
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
svftpost@statsforvalteren.no
<https://nasjonalparkstyre.no/ferder>

Morten Ueland

Saksbehandlar Anne Sjømæling

Vår ref. 2026/3108-2

Dykkar ref.

Dato 08.03.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	
----------------	--

Færder nasjonalpark vedtak helikoptertransport Torød - Søndre Årøy

Vedtak

Morten Ueland gis dispensasjon til frakt av for med helikopter v/ bruk av firma Airlift. Dispensasjon gis med hjemmel i verneforskriftens § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser. Dispensasjonen gjelder for flyvning en dag. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder 9. eller 10. mars (væravhengig)
- Flyvningen gjelder for max to timers flytid
- Tiltakshaver er selv ansvarlig for å innhente evt andre tillatelser

Dokumenter i saken

Epost fra Ueland 05.03.26

Tilleggsopplysninger frå Airlift – flytrase og flytid

Søknaden

Jeg, Morten Ueland søker om helikopterflygning av rundballer til dyra til Søndre Årøy, da vi er snart tomme.

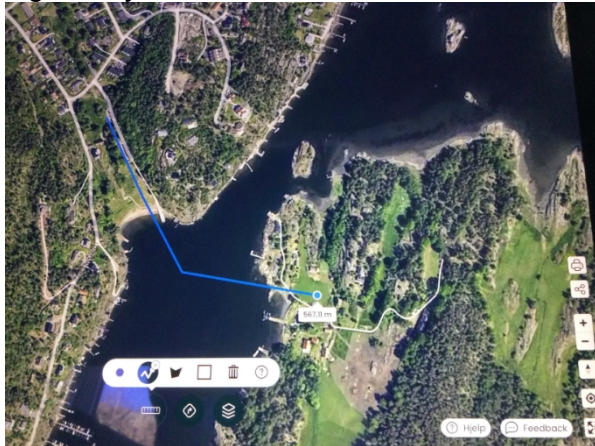
Flygningen vil foregå fra Torødstranda over sundet til Årøy.

Dato er 9 eller 10/3-2026. Klokkeslett er ikke avtalt enda, da det må tilpasses helikopterselskapet som er; Airlift helikopter ved Vegard Rove Stuen, tlf 99504020.

Vi vil kontakte naboer når flygningen skal foregå.

Fig. 1 – flytrase

Det vises til telefon med Airlift ang. omfang på oppdraget. Flyvningen vil ta mellom 1,5-2 timer, og det er 25 høyballer som skal fraktes ut.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydning. Denne myndigheten er delegert fra Nasjonalparkstyret. Det er ikke gitt unntaksbestemmelser for dette tiltaket. Søknaden vurderes i henhold til verneforskriftens § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).

Verneforskriftens § 3 pkt. 6.1 setter forbud mot motorferdsel til lands, på is, og i lufta under 300 m fra bakken i nasjonalparken. Verneforskriftens § 3 pkt. 3.1: Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke- og yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.

Verneforskriftens formål: «Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Verneforskriftens § 3: I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Verneforskriften

Verneforskriftens § 3: I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

I henhold til verneforskriften § 3 pkt. 6.1 er det forbud mot motorferdsel til lands, på is og i lufta under 300 meter frå bakken. § 3 pkt. 6.3 a-g omhandler spesifiserte unntaksbestemmelser hvor nasjonalparkstyret kan dispensere fra forbudet.

Omsøkt flyvning faller utenfor unntakene i punkt 6.3 a-g og en eventuell dispensasjon må derfor behandles etter § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (jf. Naturmangfoldlovens § 48).

Eventuell dispensasjon § 4 skal vurderes strengt. Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014): «*Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.*» (s.11). Jf. videre avklaringer i rundskrivet skal den generelle dispensasjonsbestemmelsen ikke benyttes til å utvide rammen som er etablert gjennom verneforskriften. Det følger av dette at dispensasjonsbestemmelsen kun skal nyttes i særlige tilfeller og som en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses på vernetidspunktet.

Formålet med denne flyvningen er å transportere ut for til dyrene på gårdsbruket. Det søkes om dispensasjon for bruk av helikopter på grunn av krevende isforhold. Det vurderes at dette formålet faller inn under dispensasjonsbestemmelsen: «kun nyttes i særlige tilfeller og som en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses på vernetidspunktet».

Søker har 65 storfe og 54 sau som snart står uten for. Isforholdene denne vinteren har gjort det krevende å få transportert ut mat. Av samfunnshensyn og dyrevelferd er det vesentlig at dyrene har nok for, og at transport foregår på en trygg og hensiktsmessig måte.

I henhold til retningslinjene i forvaltningsplanene er det definert gårdsbruk og jordbruksdrift på Søndre Årøy.

Flyging kan utgjøre en forstyrrelse, men effekten vurderes i liten grad å påvirke sjøfugl, og det vurderes liten eller ingen forstyrrelse for friluftsliv på omsøkt tidspunkt.

Selv kortvarig flyvning kan være forstyrrende på sjøfugl, og selv om flyvningen i tid er kortvartig (maks 2 timer), vil det være mange flyturer fram og tilbake.

Flyvningen foregår imidlertid utenfor hekkeperioden med ferdselsforbud (15.4 til 15.7), og flyrutra er utenom fuglefredningsområder. Påvirkning og forstyrrelsen vurderes derfor å være mindre vesentlig i denne søknaden.

Det er forvaltningens vurdering at dispensasjon kan innvilges på bakgrunn av at dette er et særskilt tilfelle, og som ikke vil skape presedens for andre søknader om helikopterflyvninger.

Naturmangfoldloven

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilfredsstillende i forhold til tiltakets omfang, og periode på året. Transporten vurderes som godt nok opplyst. Teknologi og metode er velkjent.

§ 9: Føre-var-prinsippet vurderes ivaretatt da tiltakets begrensede virkning på naturmiljøet er tilstrekkelig kjent. Det er kortvarig flyvning og forstyrrelsen vurderes derfor til å være av mindre omfang.

§ 10: Den samlede belastning på naturmiljøet skal også vurderes. Den vurderes som begrenset pga. tiltakets korte varighet og tidspunktet på året. Flere flyvninger utgjør en belastning på naturmiljøet ved gjentatte forstyrrelser, og den samlede belastning kan komme til anvendelse dersom antall søknader om flyvninger øker. Denne flyvning er utenfor hekkesesong.

§ 11: Vurderes som lite relevant, da tiltaket ikke vurderes å medføre vesentlig miljøforringelse. I den grad tiltaket medfører miljøforringelse, er tiltakshaver ansvarlig for utbedring.

§ 12: Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Ekstreme værforhold gjør det utfordrende og vanskelig å benytte andre metoder ved dette tilfellet. Eventuell forstyrrelse er kortvarig.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD

Rib Adventure AS

Saksbehandler Anne Sjømæling

Vår ref. 2026/4649-4

Dykkar ref.

Dato 12.04.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak

Tillatelse - Færder nasjonalpark organisert ferdsel RIB adventure 2026

Vedtak

RIB Adventure gis tillatelse til organiserte turer i Færder nasjonalpark, på øyene Tristein/Færder Fyr, Ildverket og Store Færder i 2026. Tillatelsen gis under henvisning til verneforskriftens § 3, punkt 5.3. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen er gyldig til 31.12.26
- Etablerte stier og ferdselsårer skal benyttes ved ilandstigning
- Etablerte bålplasser skal benyttes dersom bålbrenning er aktuelt
- Hunder må holdes i bånd
- Ferdseforbudet på sone B øyer fra 15.4-15.7 må hensyntas. Det inkluderer i tillegg at all aktivitet nærmere enn 50 m fra land er forbudt
- Det må utvises hensyn til beitedyr, fugler, sårbare planter og friluftslivsbrukere
- Det forutsettes sporløs ferdsel av besøkende

Dokumenter i saken

Søknad fra Rib Adventure 23.03.26

Mail frå nasjonalparkforvaltningen, ba om rapport for 2025, 24.03.26

Mail frå Rib Adventure med informasjon om 2025 av 24.03.26

Søknaden

Søknaden omhandler organiserte turer i Færder nasjonalpark.

Udrag:

Regner med jeg må søke på nytt for 2026?

I tilfelle så er dette ny søknad:

RIB Adventure AS har ikke veldig mange turer i Nasjonalparken. Vil anta et snitt på 5 – 8 turer pr sesong. Som oftest med en eller to båter.

RIB Adventure AS kun en type tur i området . I korte trekk er det ut Vestfjorden, om Stauper og Verdens Ende før vi tar en stopp på Tristein/Færder Fyr for historiefortelling og en medbrakt snack/drikke. Retur om Fulehuk, Østre Bolæren og inn ved Husøy.

Søknaden gjelder i all hovedsak landgang på Tristein/Færder Fyr.

Noen få ganger ligger sjøen blank og det er mulig å gå inn på Store Færder v/Hovik. Det er svært sjelden dette går. I løpet av de 23 sesongene jeg har drevet med dette har jeg bare vært i land 5-6 ganger. (Da i årene etter at venneforeningen har ryddet veien opp til gamle fyret/tønna)

Søknaden gjelder da også landgang på Store Færder maks 2-3 ganger pr sesong. Vi benytter selvfølgelig de oppmerkede turstiene opp til fyret/tønna.

Andre ganger kan det være sterk vind og mye sjø i området. Vi benytter da brygga på vestsiden av Ildjernet til en liten stopp. Dette er også maks 2-3 ganger pr sesong. Søker også om dette.

Ved landgang på Store Færder så brukes kun merkede stier fra Hovik og opp til Tønna/info skilt på toppen. Har ikke observert hekkende fugl akkurat i dette området.

Ved landgang på Tristein/Færder fyr så brukes kun opparbeidet vei/sti fra brygge og opp til fyret.

Ved landgang Ildverket så brukes kun brygge, Ingen ferdsel på øya.

Vanlig antall deltagere 8 – 16 pers pr tur.

Ang sundet mellom Garnholmen og Østre Bolæren. Vi går aldri i land her, Seiler kun sakte i mellom for å kikke på selkolonien på skjærene ved SØ siden av utløpet.

*Mvh
Roy Andersen
Eier/Skipper RIB Adventure as*

Nasjonalparkforvaltningen ba om enkel rapport for 2026. Rib Adventure oversende følgende informasjon:
«Var innom:

Ildverket (brygga på vestsiden)1 gang i 30 min med ca 20 pers. for drikke/ snack

Færder Fyr 2 ganger i ca 30 min med ca 17-18 pers for drikke/ snack

Store Færder 1 gang med ca 16 pers, ca 1 time for tur opp til fyret/toppen.

Store Færder 2 ganger privat 3 pers»

Til sammen ble det organisert 6 turer for ca. 60 personer.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Søknaden er vurdert i samsvar med verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 3, punkt 5.3 organisert ferdsel. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i mindre saker som ikke har prinsipiell betydning. Denne myndigheten er delegert fra Nasjonalparkstyret.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på (utdrag):

- Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser
- Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø
- Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder
- Viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvsskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren
- En lite påvirket kystskog på Vestre Bolæren, som viser stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning
- Leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Søknaden vurderes i forhold til vernebestemmelsene for Færder nasjonalpark, hvor § 5.3, organisert ferdsel og § 1 verneformålet gir viktige føringer.

Aktivitetene faller inn under begrepet «organisert ferdsel» i verneforskriftens § 3, pkt. 5.3: «Bestemmelsene i denne forskrift, med unntak av § 3 pkt. 5.2 er ikke til hinder for organisert turvirksomhet så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha tillatelse av forvaltningsmyndigheten.

Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen, jf. § 5»

§ 3 pkt. 5.2 gjelder ilandstigningsforbud i sone B (fuglefredningsområder) i perioden 15.04 til 15.07 kommer også til anvendelse.

Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark gir følgende retningslinjer for organisert ferdsel: «Ofte vil det være en sammenheng mellom omfanget av den organiserte ferdselen og faren for skade på naturmiljøet. Ferdsele betraktes som organisert når personer, lag, firmaer e.l. planlegger, koordinerer eller arrangerer aktiviteten, samtidig som ferdselen omfatter grupper eller deltakere eller foregår med en viss hyppighet over et tidsrom.»

«Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha dispensasjon.

Kriteriet «som kan skade naturmiljøet» gjelder både for organisert ferdsel og andre

ferdselsformer. Kriteriet angir videre at ferdselelen kun trenger å ha potensial til å skade naturmiljøet, ikke at skade nødvendigvis oppstår i alle tilfeller.»

Følgende typer av organisert ferdsel krever **alltid** tillatelse:

- Grupper og arrangementer med minst 50 deltagere. Skoleklasser på tur omfattes normalt ikke av denne regelen, bortsett fra hvis antallet blir over 90 deltagere (tre skoleklasser).
- Grupper og arrangementer med færre enn 50 deltagere, når aktiviteten planlegges gjennomført minst tre ganger pr år på samme sted. Alminnelig turaktivitet i mindre grupper i regi av familie og venner krever likevel ikke tillatelse etter denne regelen.
- Teltleire med minst 10 telt.

Søknaden skal videre vurderes etter naturmangfoldlovens §§ 8-12. Vurdering etter disse prinsippene skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-varprinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, kostnadene ved miljøforringelse og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Færder nasjonalpark omfatter så godt som hele skjærgården på østsiden av Nøtterøy og Tjøme. Dette området har i mange tiår vært benyttet av lokalbefolkning og tilreisende til ulike typer aktivitet som soling, bading, telting og rekreasjon. Båtbruken omfatter alle typer båt, fra små joller, seilbåter i alle størrelser, landstedsbåter, og til større båter for overnatting. Den senere tiden har en ny type brukere inntatt skjærgården med padlere. Padling organiseres av frivillige foreninger, men det finnes også kommersiell aktivitet, i tillegg til uorganisert egenaktivitet. Nasjonalparkforvaltningen er kjent med at det i tillegg er flere aktører som tilbyr ulike guidede turer i Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvaltningen har ingen oversikt over totalt antall aktører.

RIB Adventure søkte første gang i 2025 om organisert aktivitet. Rapporten viser at RIB Adventure har hatt ca. 60 personer ut i nasjonalparken i 2025. Isolert sett er ikke dette et stort antall besøkende, og det bemerkes også at disse er fordelt på litt forskjellige destinasjoner. Det må likevel poengteres at det er flere aktører som tilbyr guidede turer i nasjonalparken, og nasjonalparkforvaltningen er forpliktet til å vurdere alle søknader etter naturmangfoldlovens §§ 8-12, som blant annet innebærer føre-var-prinsippet og samlet belastning. Det betyr at enhver søknad må vurderes i lys av all annen aktivitet i nasjonalparken.

Søker skriver at de kun har 5-8 turer i nasjonalparken årlig. Søknaden for 2026 gjelder i all hovedsak landgang på Tristein/Færder Fyr. Videre skriver søker at Store Færder kan være et aktuelt sted, samt Ildverket.

Forvaltningsmyndigheten har anledning til å innvilge flerårige tillatelser, men det vurderes at føre-varprinsippet og samlet belastning bør vektlegges ved at søknaden gis en ettårig tillatelse, slik at forvaltningen kan vurdere påvirkningen av en slik aktivitet og den samlede belastningen ved at det er flere som søker om organisert aktivitet til samme steder.

Anløpsområdene vil også i større eller mindre grad benyttes av småbåtbrukere og padlere, slik at forvaltningen ikke har full oversikt over den samlede belastningen. Slitasje vurderes årlig av forvaltningen gjennom befaringer.

Kartlegginger i Færder nasjonalpark viser at det er en rekke sårbare arter og truede naturtyper som potensielt kan skades ved intensiv ferdsel.

Gjennom Besøksstrategien for Færder nasjonalpark har nasjonalparkforvaltningen pekt på områder som så langt vurderes som robuste og tåler økt besøkstrykk. Dette er også øyer som har en viss grad av tilrettelegging, f.eks. renovasjon og toalett. Det er også forvaltningens vurdering at disse øyene har stor opplevelsesverdi, i tillegg til store naturverdier på ulike måter.

Sone B – fuglefredningsområder (sjøfuglreservater)

I perioden 15.4 til 15.7 er det forbudt å gå i land i sone B (fuglefredningsområder, ref. § 3, pkt. 5.2). Det er i denne perioden heller ikke tillatt å komme nærmere enn 50 m fra land. Det er fortsatt fugl på reir i juni, og det er også kjent at flere fuglearter ikke har flyvedyktige unger når dagens ferdselsforbud opphører, dvs. 15.7. Det påhviler derfor aktøren et ansvar for å ferdes hensynsfullt av hensyn til sjøfugl. Forvaltningen er kjent med enkelte områder med kolonier av hekkende sjøfugl som ikke er definert som sone B (sjøfuglområde med restriksjoner) og har satt opp informasjonsskilt på noen av disse områdene, hvorav Færder fyr (Tristein) er et av disse områdene.

Øya Store Færder er ikke en av de definerte øyene i besøksstrategien. Øya ligger langt ute i nasjonalparken, og har en rekke sjøfuglreservater (sone B) nært innpå. Forvaltningen er også blitt kjent med at det hekker sårbare sjøfugl på Store Færder. Det er ikke ønskelig med omfattende aktivitet på øya av hensyn til blant annet fugleliv, slik at øya vil ikke bli en del av besøksstrategien til nasjonalparken, med utvidet tilrettelegging og aktivitet. Forvaltningen har de senere årene fått mer kunnskap om om fuglenes adferd og hva som kan skremmer og stresser sjøfugl. Forvaltningen mener det er behov for at de ytterste områdene fortsatt skal være lite besøkt, slik at sjøfugl kan være mest mulig uforstyrret. Flere sjøfuglbestander viser nedadgående trend, og er på Artsdatabankens liste over truede arter.

Fra påske og utover er det økende trafikk av småbåter, kommersielle aktører og kajakkpadlere i hele nasjonalparken. Dette er en svært sårbar periode for hekkende fugl.

RIB Adventure søker om 2-3 ilandstigninger på Store Færder, og vil benytte merkede turstier på sine besøk. Øya er ikke stengt for besøkende, og søknadens omfang vurderes ikke å være omfattende med hensyn evt. slitasje og forstyrrelse. Dette er imidlertid kun en av aktørene, og nasjonalparkforvaltningen har ikke oversikt over totalt antall besøk. Forvaltningen oppfordrer til å vise særlig hensyn i hekkeperioden.

Det pågår diskusjoner i forvaltningsmiljøet på hva som er tålegrensen for f.eks. Færder Fyr (Tristein). Det er stor utfart på fine helge- og sommerdager, og det er en kystledhytte på øya, med vertskap, og i tillegg har Kystverket fortsatt installasjoner som må vedlikeholdes. Tristein/Færder fyr ikke et sjøfuglområde (sone B), men det er hekkende sjøfugl på øya i vårsesongen, slik at forvaltningen har satt opp egne varsomhetsskilt. Det er imidlertid noe utfordrende å kanalisere besøkende på øya, siden det ikke er merkede, etablerte stier på Tristein. Det krever at besøkende viser hensyn til hekkende fugl og holder god avstand dersom man oppdager fugl på reir, men fugler er sårbare både før 15.4 og etter 15.7. En rekke sjøfugler har ikke flyvedyktige fugler før etter 15.7.

Det går beitedyr på en rekke øyer i nasjonalparken, og av den grunn er det utvidet båndtvang fram til 15. oktober. Det er svært viktig både for beitedyr og evt. bakkehekkende fugl at båndtvangen respekteres.

Søker vil også besøke Ildverket noen ganger i løpet av sesongen. Ildverket er en av øyene i besøksstrategien, og ansees som robust og kan tåle økt besøkstrykk. Ildverket har en rekke tilretteleggingstiltak, blant annet er det etablert flere bålplasser med bålpanne og benker.

Besøksstrategien til Færder nasjonalpark legger opp til at forvaltningen skal bidra til lokal verdiskapning. Et viktig prinsipp for besøksstrategi i verneområder er imidlertid at i de tilfeller det er konflikt mellom ivaretagelse av verneverdiene, tilrettelegging for de besøkende og lokal verdiskapning, skal ivaretagelse av verneverdiene tillegges størst vekt.

Hurtiggående fartøy nær land, med påfølgende bølger og støy, kan være en trussel mot fuglelivet, men i tillegg kan det oppleves som en trussel for det enkle friluftslivet ved at opplevelsesverdien forringes. Undersøkelser knyttet til arbeidet med besøksstrategien indikerer at det kan være noen utfordringer knyttet til opplevelsen av andres båtbruk, spesielt fart, bølger og uvetting kjøring. Høy fart og bølger kan også oppleves som en trussel av padlermiljøer og mindre båter.

Det forutsettes at aktøren forholder seg til fartsbestemmelsene i området, og det er aktørens ansvar å utvise et generelt hensyn til alle brukergrupper, og tilpasse farten etter forholdene.

Nasjonalparkforvaltningen jobber med skjøtsel av naturtyper og kulturlandskapet, i tillegg finnes tilretteleggingstiltak, så som bord/benker/bålpanner/enkle brygger, toaletter og renovasjonsordning, og merkede stier på utvalgte øyer.

Fjell og svaberg er en ikke-fornybar ressurs, og uvetting bålbrekking kan gjøre stor skade. Nasjonalparkforvaltningen har satt ut en rekke bålpanner og oppfordrer til å benytte disse ved bålbrekking. Forvaltningen oppfordrer også til å benytte øyer med toalett. Det forutsettes at evt. søppel tas med i retur.

Forvaltningen har anledning til å innvilge flerårige tillatelser. Søkers aktivitet har ikke et stort omfang, og vurderes ikke å påvirke verneverdiene i stor grad ved nåværende aktivitet, men nasjonalparkforvaltningen vurderer likevel at føre-var-prinsippet kommer til anvendelse og innvilger kun ettårig tillatelse.

Hver søknad behandles individuelt og skaper ikke presedens for aktivitet og tiltak i nasjonalparken. Nasjonalparkstyret har anledning til å endre praksis på bakgrunn av nye retningslinjer eller ny kunnskap, av hensyn til ivaretagelse av verneverdiene i nasjonalparken.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilfredsstillende. Søker har fått informasjon om utfordringene og hensyn som må tas. Forvaltningen har mindre kunnskap om samlet påvirkning av alle besøkende i nasjonalparken, og omfanget av totalt antall besøkende, men vurderer at omfanget så langt er godt nok kjent.

§ 9 Føre-var-prinsippet. Det vurderes at omfanget av slitasje og forstyrrelse fra samlet aktivitet på omsøkte områder foreløpig ikke er av stort omfang. Nasjonalparkforvaltningen

har ikke oversikt over omfanget av antall aktører og besøkende eller samlet antall brukere. Føre-var-prinsippet kommer derfor til anvendelse ved at tillatelse innvilges for ett år.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning. En påvirkning av økosystemet skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Søknaden og potensiell slitasje må derfor sees i sammenheng med andre tiltak som kan påvirke verneverdiene. Friluftsbukere benytter i større og mindre grad de samme områdene. Ved å benytte tilrettelagte og robuste øyer, minskes faren for omfattende påvirkning på verneverdiene. Samlet belastning vurderes foreløpig å ikke være for stor, men kan variere fra år til år.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Denne paragrafen kommer i mindre grad til anvendelse, men f.eks. forsøpling kan være et tema. Kostnader for eventuell opprydning påhviler aktøren.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Søker viser til kjennskap til sjøfuglområder og øvrige brukere av nasjonalparken. Det må utvises aktsomhet og hensyn til andre brukergrupper i nasjonalparken. Fartsgrenser må overholdes.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD

330 Skvadron Rygge

Saksbehandlar Anne Sjømæling

Vår ref. 2022/3973-18 432.3

Dykkar ref.

Dato 23.04.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak

Vedtak - Færder nasjonalpark - dispensasjon fra verneforskriften - forsvarets flyvninger

Vedtak

Færder nasjonalparkstyre gir Luftforsvaret, Skvadron 330 Rygge, tillatelse til omsøkt øvelsesflyging under 300 meter i fem år fra 19. mai 2026 til 19. mai 2031, med hjemmel i verneforskriftens § 3, pkt. 6.4.a

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Øvingsaktiviteten skal størst mulig grad begrenses til områder nord av Store Færder og Tristein, det vil si sydlig avgrensning ved 59 grader, 5 minutter nord
- Øvelse syd av 59 grader, 5 minutter nord, skal kun utføres når det er strengt nødvendig, og kun når strengt nødvendig, operere vest av skipets seilingsled
- Helikopterne skal følge skipenes faste ruter, og operere i umiddelbar nærhet til disse, det vil si at øvelsesflyging under 300 meter kun skal skje i umiddelbar nærhet til området markert med blå strek på fig. 1 (kart), med begrensninger nevnt i første og andre strekpunkt
- Øvelsesflyging skal maksimalt foregå en time inntil 6 flygninger i måneden
- Det øves med 3 helikoptre pr oppdrag, i særskilte tilfeller kan dette økes til fire
- Øvelsesflyging skal ikke skje på høytidsdager, helgedager eller i sommerferien fra 20. juni til 20. juli av hensyn til friluftslivet
- Rapport fra øvelsesflygingen som blir utført – antall turer og tidspunkt – skal sendes Færder nasjonalparkstyre, sftvpost@statsforvalteren.no innen 31.12 hvert år tillatelsen gjelder (19.05.2026-19.05.2031). Det skal gjennomføres oppfølgingsmøte i perioden,
- Denne tillatelsen tas med når oppdraget gjennomføres, og legges frem ved evt forespørsel fra SNO

Dokumenter i saken

Rapport 2025, samt henvendelse om videreføring av dispensasjon 2022/3973, 23.12.25

Tilbakemelding om ytterligere informasjon, 09.02.26

Purring på ytterligere informasjon, 18.03.26

Tilbakemelding og informasjon, 30.03.26

Søknaden

Utdrag fra den opprinnelige søknaden:

Luftforsvaret har på oppdrag etablert militær helikopterberedskap på Luftforsvarets base Rygge, til støtte for politiet etter Instruks om Forsvarets bistand til politiet.

Helikopterberedskapen skal være forberedt på å gjennomføre krisehåndteringsoppdrag, herunder maritime kontraterroroperasjoner, hvor styrker fra politiet settes inn på kaprede skip for å bekjempe terrorister. Helikopterberedskapen utløser et behov for øving som kommer i konflikt med verneforskriften for Færder nasjonalpark. Forskriftens § 3 punkt 6.4 bokstav a åpner for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til øvelsesflyging til formål som nevnt i § 3 punkt 6.3 bokstav a.

Luftforsvaret søker å komme frem til en løsning hvor Luftforsvarets og politiets øvingsbehov kan tilfredsstilles, samtidig som nasjonalparkens verneverdier ivaretas på en god måte, jf. naturmangfoldloven § 12.

2 Drøfting

For å opprettholde den beredskap og kompetanse som oppdraget krever, er det nødvendig å øve helikopterbesetningen og politiets mannskaper. Øving foregår blant annet i samarbeid med sivil skipstrafikk i ytre Oslofjord. Begrensede muligheter for øvingslokasjoner og øvingsobjekter gjør det av og til nødvendig å øve innenfor Færder nasjonalparks grenser. Øving i realistisk farvann og under alle lys- og værforhold er nødvendig for at styrkene skal være sikre og effektive i kritiske situasjoner.

2.1 Omfang

Det vil normalt øves med tre helikoptre per oppdrag. I særskilte tilfeller kan dette økes til fire. Dette kan eksempelvis være ved opplæring av nye mannskaper. Oppdragene går normalt på ettermiddag/kveld. Helikoptrene vil fly i relativt tett formasjon. Støy forventes derfor ikke spredt ut over et større område. I perioden f.o.m. 2. april t.o.m. 30. september er det restriksjoner for flyging under 300 meter i Færder nasjonalpark. I denne perioden har Luftforsvaret og politiet behov for inntil 6 flygninger i måneden hvor deler av flyruten er innenfor nasjonalparkens grenser og hvor helikoptrene flyr under 300 meter. For hver øvelse vil helikoptrene befinne seg innenfor nasjonalparkens ytre grense i maksimalt en time. Helikoptrene vil følge skipenes faste ruter, og operere i umiddelbar nærhet til disse. Luftforsvaret er fleksible på rutevalg og vil i verneperioden til enhver tid unngå områder i sone b- og andre geografisk avgrensede områder som nasjonalparkforvalteren vurderer som særlig verneverdige i tråd med verneforskriften.

3 Konklusjon

God kommunikasjon med miljømyndigheter er en forutsetning for at Forsvaret skal nå sin målsetting med hensyn til stridsevne, uten å påføre vernede områder skade. Vi ser frem til dialog om hvordan vår aktivitet kan tilpasses for å ivareta verneverdiene i nasjonalparken på best mulig måte. Med begrensninger og omfang som nevnt over, søker Luftforsvaret om dispensasjon i henhold til forskriftens § 3 punkt 6.4 bokstav a, til øvelsesflyging for å opprettholde den beredskap og kompetanse som politiske myndigheter krever. Det bes om dispensasjon for 4 år fra det tidspunkt hvor vedtak fattes.

Det vises til vedlegg 1 for fullstendig søknad.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydning, og i henhold til vedtektene. Denne myndigheten er delegert fra Nasjonalparkstyret. Søknaden vurderes i henhold til verneforskriftens § 3, pkt. 6.4:

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til: a) 6.4 a) Øvelseskjøring og øvelsesflyvning til formål som nevnt i pkt. 6.3.a: Øvelseskjøring og øvelsesflyvning til formål som er nevnt i pkt. 6.3: Forbudet i pkt. 6.1 og 6.2 er ikke til hinder for:

a) Motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politibrannvern, akutt forurensning-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med Færder nasjonalpark (§ 1) er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep. Videre (utdrag):

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøer for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og dens livsmiljø.

Verneforskriftens § 3, pkt. 3.1 Dyrelivet, :herunder hi, reier, hekke-, yngle- og gyteplasser er vernet mot skade og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land er forbudt.

Etter verneforskriftens § 3 pkt 6.1 er det forbud mot motorferdsel:
Motorferdsel til lands, på is og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Søker skriver i sin opprinnelige søknad blant annet at *Helikoptrene vil fly i relativt tett formasjon. Støy forventes derfor ikke spredt ut over et større område. I perioden f.o.m. 2. april t.o.m. 30. september er det restriksjoner for flyging under 300 meter i Færder nasjonalpark. I denne perioden har Luftforsvaret og politiet behov for inntil 6 flygninger i måneden hvor deler av flyruten er innenfor nasjonalparkens grenser og hvor helikoptrene flyr under 300 meter. For hver øvelse vil helikoptrene befinne seg innenfor nasjonalparkens ytre grense i maksimalt en time.*

Helikoptrene vil følge skipenes faste ruter, og operere i umiddelbar nærhet til disse. Luftforsvaret er fleksible på rutevalg og vil i verneperioden til enhver tid unngå områder i sone b- og andre geografisk avgrensede områder som nasjonalparkforvalteren vurderer som særlig verneverdige i tråd med verneforskriften.

Videre er deres konklusjon:

3 Konklusjon

God kommunikasjon med miljømyndigheter er en forutsetning for at Forsvaret skal nå sin målsetting med hensyn til stridsevne, uten å påføre vernede områder skade. Vi ser frem til dialog om hvordan vår aktivitet kan tilpasses for å ivareta verneverdiene i nasjonalparken på best mulig måte. Med begrensninger og omfang som nevnt over, søker Luftforsvaret om dispensasjon i henhold til forskriftens § 3 punkt 6.4 bokstav a, til øvelsesflyging for å

oppretholde den beredskap og kompetanse som politiske myndigheter krever. Det bes om dispensasjon for 4 år fra det tidspunkt hvor vedtak fattes.

Det vises til vedlegg 1 for fullstendig søknad.

Vurdering etter verneforskriften

I mail av 23.12.25 viser 330 Skvadron Rygge til en oversikt over øvelsesflygninger utført i 2025. Det vises til at tidligere dispensasjon har kun blitt benyttet 12 ganger siden 2022. 330 Skvadron Rygge ber om at den tidligere dispensasjon forlenges.

Søker skriver blant annet at «luftforsvaret har på oppdrag etablert militær helikopterberedskap på Luftforsvarets base Rygge, til støtte for politiet etter *Instruks om Forsvarets bistand til politiet*. Helikopterberedskapen skal være forberedt på å gjennomføre krisehåndteringsoppdrag, herunder maritime kontraterroroperasjoner, hvor styrker fra politiet settes inn på kaprede skip for å bekjempe terrorister.»

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt i verneområdet, da dette kan ha negative effekter for verneverdiene gjennom forstyrrelse av fuglelivet, slitasje, støy og for fred og ro som grunnlag for utøvelse av friluftsliv. Verneforskriften setter forbud mot motorferdsel (§ 3, pkt. 6.1): Motorferdsel til lands, på is og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

Forvaltningsmyndigheten har anledning til å gi flerårige tillatelser, inntil fem år, ref. forvaltningsplanen, kap. 4.1.3.

Forsvarets behov for øvelsesflyging ble vurdert i arbeidet med verneforskriften, og verneforskriftens § 3, pkt. 6.3 b) gir anledning til lavflyging i forbindelse med øving i deler av året (1. oktober t.o.m. 1. april).

Forsvaret søker om en utvidelse av denne perioden, med begrunnelse om å opprettholde den beredskap og kompetanse som oppdraget krever, samt at øving foregår med sivil skipstrafikk i Oslofjorden.

Verneforskriftens § 3 pkt. 6.4.a åpner for at forvaltningsmyndigheten **kan** gi tillatelse etter søknad, til øving med formål nevnt i pkt. 6.3.a.

Færder nasjonalparkstyre gjorde en grundig vurdering av søknaden i sak 2022/3973.

Det er et viktig prinsipp i forvaltningen av verneområder at all øvingsvirksomhet som kan legges utenfor verneområdet skal foregå utenfor vernegrensen. Forvaltningsmyndigheten ser at begrensede muligheter for øvingslokasjoner og øvingsobjekter gjør at det av og til er nødvendig å øve innenfor Færder nasjonalpark.

Søker skriver i sin dokumentasjon om flyvningene: *Oppdragene går normalt på ettermiddag/kveld. Helikoptrene vil fly i relativt tett formasjon. For hver øvelse vil helikoptrene befinne seg innenfor nasjonalparkens ytre grense i maksimalt en time. Helikoptrene vil følge skipenes faste ruter, og operere i umiddelbar nærhet til disse. Luftforsvaret er fleksible på rutevalg og vil i verneperioden til enhver tid unngå områder i sone b- og andre geografisk avgrensede områder som nasjonalparkforvalteren vurderer som særlig verneverdige i tråd med verneforskriften.*

Øya Store Færder er et viktig raste- og hekkeområde for sjøfugl, men ikke definert som sone B: område med restriksjoner. Ifølge ornitologer har det etablert seg en fiskemåkekoloni på nordspissen av øya. Fiskemåken er i dag på norsk rødliste (VU). Store Færder og skjærene rundt Store Færder er alle viktige områder for sjøfugl, her hekker både teist, makrellterne og en rekke andre arter. I tillegg er området viktig for sel. Flyvning tett på disse områdene bør unntas i størst mulig grad. Foreslått rute er vist i figur 1 skal følges.

I henhold til rapporteringer vurderer forvaltningen at det er utvist varsomhet, og at dispensasjonen er brukt med varsomhet. Det vurderes at dispensasjon kan videreføres, men forlenges kun med nye fem år. Samlet belastning eller annen ny kunnskap kan tilsi at dispensasjon må utgå eller endres.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Det er kjent at aktiviteten kan forstyrre verneverdiene, i denne forbindelse sjøfugl, som er særlig utsatt i hekketiden fra 15.4-15.7. Vilårene setter rammer for aktiviteten, og flyrutene skal være til minst mulig forstyrrelse. Det er videre forvaltningens vurdering at alle hensyn satt i vilårene for dispensasjonen er ivaretatt i første dispensasjonsperiode. Søknader skriver i sin nye henvendelse at dispensasjon har blitt benyttet 12 ganger siden 2022. Forvaltningsmyndigheten har ikke mottatt klager frå publikum på forstyrrelser.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Viktige holmer for hekkende sjøfugl og kasteplasser for sel blir ivaretatt med særskilte forbud mot ilandstigning i hekke- og yngletida (15. april til og med 15. juli). Disse områdene er også sårbare for lavflyging, spesielt i hekke- og yngletida, da fugle- og dyrelivet kan bli forstyrret av støyen, og lufttrykket/vinden helikopter forårsaker. Deler av området har også stor betydning for fugl utenom hekketida. Store Færder er et viktig raste- og hekkeområde for sjøfugl, men ikke definert som sone B: område med restriksjoner. Ifølge ornitologer har det etablert seg en fiskemåkekoloni på nordspissen av øya. Fiskemåken er i dag på norsk rødliste (VU). Store Færder og skjærene rundt Store Færder er alle viktige områder for sjøfugl, her hekker både teist, makrellterne og en rekke andre arter, og flere av disse bestandene viser en nedadgående trend. I tillegg er området viktig for sel. Flyvning tett på disse områdene bør unntas i størst mulig grad. Foreslått rute er vist i figur 1 skal følges, og øving Store Færder – Tristein skal søkes unngått, særlig vekt på perioden 15.4-15.7, av hensyn til føre-var-prinsippet.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Fugle- og dyrelivet kan bli forstyrret av støyen og lufttrykket/vinden helikopter forårsaker, og den samlede belastning kan bli stor i sårbar hekke- og yngleperiode. Flyvningen kan også oppleves som en belastning for utøvelse av friluftsliv og oppleves negativt. Det vurderes derfor at helikopterflyging innenfor nasjonalparken skal unngås i ferietid, høytider og helger. Søknaden omfatter at det normalt øves med tre helikoptre per oppdrag. I særskilte tilfeller kan det være behov for å øke til fire. Dette kan eksempelvis være ved opplæring av nye mannskaper. Oppdragene går normalt på ettermiddag/kveld. Helikoptrene vil fly i relativt tett formasjon. Støy forventes derfor ikke spredt ut over et større område. Den omsøkte øvingsaktiviteten til luftforsvaret vil etter vår vurdering ikke gå ut over tålegrensene for samlet belastning, jfr. naturmangfoldlovens § 10, dersom øvingen unngår områder som forvaltningsmyndigheten vurderer som særlig sårbare, i tillegg til at det stilles vilkår om at det

ikke skal skje øvelsesflyging i ferietid (20. juni til 20. juli), høytider og helger av hensyn til friluftslivet. Den samlede belastning vurderes så langt å være akseptabel.

§ 11 Kostnader ved miljøforingelse

Kommer ikke til anvendelse ved de vilkår som settes i saken.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Vurderes som ivaretatt ved vilkår satt i vedtaket.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Vestfold fylkeskommune
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold
Færder kommune
Trond Egil Hilstand
Jarle Andersen
Statens naturoppsyn

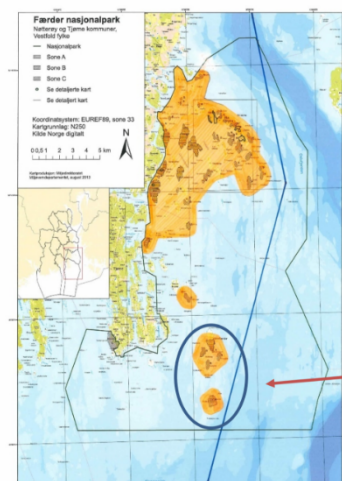
Postboks 2076
Postboks 1213 Trudvang
Stadionveien 5
Postboks 250

3103 TØNSBERG
3105 TØNSBERG
3214 SANDEFJORD
3163 NØTTERØY

Postboks 5672 Torgard 7485 TRONDHEIM

Fig. 1

Foreslått øvingsrute (følger skipets seilingsled, blå strek)

Særlige vilkår, se strekpunkt
en og to under vilkår

Fra: Dag Stian Jakobsen[dagjakobsen@mil.no]
Sendt: 30.03.2026 12:47:24
Til: Sjømæling, Anne[anne.sjomaling@statsforvalteren.no]
Kopi: Trond Egil Hilstan[thilstan@mil.no]; Jarle Andersen[jarandersen@mil.no];
Tittel: Sv: Øvelsesflyging

Hei

Vedlagt finner du gjeldende dispensasjon fra verneforskriften for Færder nasjonalpark. Denne har vært benyttet ved totalt 12 anledninger siden den ble innvilget i 2022, noe som gir et gjennomsnitt på 3 ganger per år. Jeg ber om at dispensasjonen forlenges på ubestemt tid eller så lenge som dere har anledning til å utvide den.

Mvh
Dag Stian Jakobsen
Major/Flyger
330 Skvadron Rygge

Fra: Sjømæling, Anne <anne.sjomaling@statsforvalteren.no>
Sendt: onsdag 18. mars 2026 08:55
Til: Dag Stian Jakobsen <dagjakobsen@mil.no>
Kopi: Trond Egil Hilstan <thilstan@mil.no>; Jarle Andersen <jarandersen@mil.no>
Emne: VS: Øvelsesflyging

Some people who received this message don't often get email from anne.sjomaling@statsforvalteren.no. [Learn why this is important](#)

Denne eposten er sendt fra en ekstern adresse eller organisasjon. Ikke åpne koblinger eller vedlegg dersom du er usikker på meldingens avsender eller innhold.

Hei – vi viser til deres tidligere henvendelse av 23.12.25, rapport og forespørsel «*på lik linje med tidligere år, er bruken av dispensasjonene lite omfattende. Da vårt behov for å gjennomføre øvelsesflyvninger er uendret, ønsker jeg en tilbakemelding på hva som skal til for å fornye de aktuelle dispensasjonene.*»

Likelydende sendt til Ytre Hvaler nasjonalpark.

Vi besvarte denne i epost av 09.2.26. Vi har ikke fått tilbakemelding på denne, og dermed er ikke henvendelsen behandlet. Vi ber om snarlig tilbakemelding.

Med vennlig hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter
Færder nasjonalpark

**Færder
nasjonalpark**

Telefon: 95 44 5740/33 37 11 77

E-post: anne.sjomaling@statsforvalteren.no

<https://ferdernasjonpark.no/>

Fra: Sjømæling, Anne

Sendt: mandag 9. februar 2026 15:27

Til: 'dagjakobsen@mil.no' <dagjakobsen@mil.no>

Emne: Øvelsesflyging

Hei, viser til din mail av 23.1.25 med rapport over årets flyvninger, samt spørsmål om forlengelse av dispensasjon. Du kan bare sende inn den tidligere tillatelsen dersom det ikke er noen endringer, og be om forlengelse av dispensasjonen. Legg gjerne til antall flyvninger i Færder årlig (oppsummert, ingen detaljer) i perioden for dispensasjon.

Med vennlig hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter
Færder nasjonalpark

**Færder
nasjonalpark**

Telefon: 95 44 5740/33 37 11 77

E-post: anne.sjomaling@statsforvalteren.no

<https://ferdernasjonpark.no/>

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	17/22 a	19.05.22

Færder nasjonalpark - dispensasjon fra verneforskriften - forsvarets flyvninger

Vedtak Færder nasjonalparkstyre 19.05.22

Færder nasjonalparkstyre gir Luftforsvaret tillatelse til omsøkt øvelsesflyging under 300 meter i fire år fra 19. mai 2022 til 19. mai 2026, med hjemmel i verneforskriftens § 3, pkt. 6.4.a

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Øvingsaktiviteten skal størst mulig grad begrenses til områder nord av Store Færder og Tristein, det vil si sydlig avgrensning ved 59 grader, 5 minutter nord
- Øvelse syd av 59 grader, 5 minutter nord, skal kun utføres når det er strengt nødvendig, og kun når strengt nødvendig, operere vest av skipets seilingsled
- Helikopterene skal følge skipenes faste ruter, og operere i umiddelbar nærhet til disse, det vil si at øvelsesflyging under 300 meter kun skal skje i umiddelbar nærhet til området markert med blå strek på vedlagte kart, med begrensninger nevnt i første og andre strekpunkt
- Øvelsesflyging skal maksimalt foregå en time inntil 6 flygninger i måneden
- Det øves med 3 helikoptre pr oppdrag, i særskilte tilfeller kan dette økes til fire
- Øvelsesflyging skjer ikke på høytidsdager, helgedager eller i sommerferien fra 20. juni til 20. juli av hensyn til friluftslivet
- Rapport fra øvelsesflygingen som blir utført – antall turer og tidspunkt – skal sendes Færder nasjonalparkstyre, sfvtpost@statsforvalteren.no innen 31.12 hvert år tillatelsen gjelder (2022-2022). Det skal gjennomføres oppfølgingsmøte i perioden,
- Denne tillatelsen tas med når oppdraget gjennomføres, og legges frem ved evt forespørsel fra SNO

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Forslag til vedtak

Færder nasjonalparkstyre gir Luftforsvaret tillatelse til omsøkt øvelsesflyging under 300 meter i fire år fra 19. mai 2022 til 19. mai 2026, med hjemmel i verneforskriftens § 3, pkt. 6.4.a

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Øvingsaktiviteten skal størst mulig grad begrenses til områder nord av Store Færder og Tristein, det vil si sydlig avgrensning ved 59 grader, 5 minutter nord
- Øvelse syd av 59 grader, 5 minutter nord, skal kun utføres når det er strengt nødvendig, og kun når strengt nødvendig, operere vest av skipets seilingsled
- Helikopterne skal følge skipenes faste ruter, og operere i umiddelbar nærhet til disse, det vil si at øvelsesflyging under 300 meter kun skal skje i umiddelbar nærhet til området markert med blå strek på vedlagte kart, med begrensninger nevnt i første og andre strekpunkt
- Øvelsesflyging skal maksimalt foregå en time inntil 6 flygninger i måneden
- Det øves med 3 helikoptre pr oppdrag, i særskilte tilfeller kan dette økes til fire
- Øvelsesflyging skjer ikke på høytidsdager, helgedager eller i sommerferien fra 20. juni til 20. juli av hensyn til friluftslivet
- Rapport fra øvelsesflygingen som blir utført – antall turer og tidspunkt – skal sendes Færder nasjonalparkstyre, sfvtpost@statsforvalteren.no innen 31.12 hvert år tillatelsen gjelder (2022-2022). Det skal gjennomføres oppfølgingsmøte i perioden,
- Denne tillatelsen tas med når oppdraget gjennomføres, og legges frem ved evt forespørsel fra SNO

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Fra søknaden (utdrag):

Luftforsvaret har på oppdrag etablert militær helikopterberedskap på Luftforsvarets base Rygge, til støtte for politiet etter Instruks om Forsvarets bistand til politiet. Helikopterberedskapen skal være forberedt på å gjennomføre krisehåndteringsoppdrag, herunder maritime kontraterroroperasjoner, hvor styrker fra politiet settes inn på kaprede skip for å bekjempe terrorister. Helikopterberedskapen utløser et behov for øving som kommer i konflikt med verneforskriften for Færder nasjonalpark. Forskriftens § 3 punkt 6.4 bokstav a åpner for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til øvelsesflyging til formål som nevnt i § 3 punkt 6.3 bokstav a.

Luftforsvaret søker å komme frem til en løsning hvor Luftforsvarets og politiets øvingsbehov kan tilfredsstilles, samtidig som nasjonalparkens verneverdier ivaretas på en god måte, jf. naturmangfoldloven § 12.

2 Drøfting

For å opprettholde den beredskap og kompetanse som oppdraget krever, er det nødvendig å øve helikopterbesetningen og politiets mannskaper. Øving foregår blant annet i samarbeid med sivil skipstrafikk i ytre Oslofjord. Begrensede muligheter for øvingslokasjoner og øvingsobjekter gjør det av og til nødvendig å øve innenfor Færder nasjonalparks grenser. Øving i realistisk farvann og under alle lys- og værforhold er nødvendig for at styrkene skal være sikre og effektive i kritiske situasjoner.

2.1 Omfang

Det vil normalt øves med tre helikoptre per oppdrag. I særskilte tilfeller kan dette økes til fire. Dette kan eksempelvis være ved opplæring av nye mannskaper. Oppdragene går normalt på ettermiddag/kveld. Helikoptrene vil fly i relativt tett formasjon. Støy forventes derfor ikke spredt ut over et større område.

I perioden f.o.m. 2. april t.o.m. 30. september er det restriksjoner for flyging under 300 meter i Færder nasjonalpark. I denne perioden har Luftforsvaret og politiet behov for inntil 6 flygninger i måneden hvor deler av flyruten er innenfor nasjonalparkens grenser og hvor helikoptrene flyr under 300 meter. For hver øvelse vil helikoptrene befinne seg innenfor nasjonalparkens ytre grense i maksimalt en time.

Helikoptrene vil følge skipenes faste ruter, og operere i umiddelbar nærhet til disse. Luftforsvaret er fleksible på rutevalg og vil i verneperioden til enhver tid unngå områder i sone b- og andre geografisk avgrensede områder som nasjonalparkforvalteren vurderer som særlig verneverdige i tråd med verneforskriften.

3 Konklusjon

God kommunikasjon med miljømyndigheter er en forutsetning for at Forsvaret skal nå sin målsetting med hensyn til stridsevne, uten å påføre vernede områder skade. Vi ser frem til dialog om hvordan vår aktivitet kan tilpasses for å ivareta verneverdiene i nasjonalparken på best mulig måte. Med begrensninger og omfang som nevnt over, søker Luftforsvaret om dispensasjon i henhold til forskriftens § 3 punkt 6.4 bokstav a, til øvelsesflyging for å opprettholde den beredskap og kompetanse som politiske myndigheter krever. Det bes om dispensasjon for 4 år fra det tidspunkt hvor vedtak fattes.

Det vises til vedlegg 1 for fullstendig søknad.

Grunnlaget for avgjørelsen

Formålet med Færder nasjonalpark (§ 1) er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Videre (utdrag):

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøer for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og dens livsmiljø.

Etter verneforskriftens § 3 pkt 6.1 er det forbud mot motorferdsel:

Motorferdsel til lands, på is og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

Søknaden behandles etter verneforskriftens § 3, pkt. 6.4: Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til: a)

Øvelseskjøring og øvelsesflyvning til formål som er nevnt i pkt. 6.3. a:

6.3 Forbudet i pkt. 6.1 og 6.2 er ikke til hinder for:

a) Motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulans-, politi-brannvern, akutt forurensning-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten.

I henhold til naturmangfoldlovens § 7 skal de miljørettslige prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Prinsippene gjelder

kunnskapsgrunnlaget §8, føre-var-prinsippet §9, økosystemtilnærming og samlet belastning §10, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforingelse §11 og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder §12.

Vurdering

Luftforsvaret har på oppdrag etablert militær helikopterberedskap på Luftforsvarets base Rygge, til støtte for politiet etter *Instruks om Forsvarets bistand til politiet*. Helikopterberedskapen skal være forberedt på å gjennomføre krisehåndteringsoppdrag, herunder maritime kontraterroroperasjoner, hvor styrker fra politiet settes inn på kaprede skip for å bekjempe terrorister.

Helikopterberedskapen utløser et behov for øving som kommer i konflikt med verneforskriften for Færder nasjonalpark.

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt i verneområdet, da dette kan ha negative effekter for verneverdiene gjennom forstyrrelse av fuglelivet, slitasje, støy og for fred og ro som grunnlag for utøvelse av friluftsliv.

Verneforskriften setter forbud mot motorferdsel (§ 3, pkt. 6.1):
Motorferdsel til lands, på is og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

I Kongelig resolusjon til opprettelsen av Færder nasjonalpark har Forsvarets behov for øvelse blitt vurdert. Verneforskriften til Færder nasjonalpark tillater lavtflyvning for forsvaret i perioden oktober t.o.m. 1. april: § 3, pkt. 6.3, *forbudet i 6.1 og 6.2 er ikke til hinder for: 6.3 b) Forsvarets nødvendige lavtflyging i perioden 1. oktober t.o.m. 1. april.*

Luftforsvaret søker om tillatelse til lavtflyvning i perioden med ferdselsrestriksjoner, det vil si den sårbare perioden for hekkende sjøfugl, samt for perioden med stort antall besøkende som nyter friluftslivet.

Forsvaret søker om tillatelse til lavtflygning innenfor Færder nasjonalpark med begrunnelse om å opprettholde den beredskap og kompetanse som oppdraget krever. Det er nødvendig å øve helikopterbesetningen og politiets mannskaper. Øving foregår blant annet i samarbeid med sivil skipstrafikk i ytre Oslofjord. Kartutsnitt i vedlegg viser ønsket seilingsrute. Ønsket behov er inntil 6 flyvninger i måneden hvor deler av ruten er innenfor grensen til Færder nasjonalpark. Øvelsen vil omfatte tre helikoptre (i særskilt tilfelle 4 helikoptre), i maksimalt en time. Realistiske øvelser i aktuelt farvann under alle lys- og værhold er nødvendig for å opprettholde god beredskap, og kompetanse i kritiske situasjoner.

Forskriftens § 3 pkt. 6.4 a) åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til øving for formål nevnt i pkt. 6.3 a).

I Kongelig resolusjon av 23.08.2013 er det gjort følgende vurdering (utdrag):
«Miljøverndepartementet viser til et samarbeid mellom Miljøverndepartementet og Forsvarsdepartementet der forholdet mellom verneområder og Forsvarets nødvendige lavtflyging er drøftet. Slik lavtflyging er en viktig samfunnsfunksjon og skjer i relativt lite omfang. Avveiningen mellom vernehensyn og Forsvarets behov for lavtflyging er gjort på bakgrunn av faglige råd fra Norsk institutt for naturforskning (NINA). Ut i fra konklusjonene så langt, tilrår Miljøverndepartementet at Forsvarets nødvendige lavtflyging er tillatt der verneformålet ikke er knyttet til arter som er særlig sårbare i forhold til lavtflyging.»Området er imidlertid av nasjonal viktighet for friluftslivet. I tråd med konklusjonene i samarbeidsgruppen mellom Forsvarsdepartementet og Miljøverndepartementet så langt, anbefaler Miljøverndepartementet at vernet ikke er til hinder for Luftforsvarets nødvendige lavtflyging med jagerfly i perioden 1. oktober til 1. april. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet.»

Generelle retningslinjer i forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark, for § 3, pkt. 6 (motorferdsel) Utdrag:

«Forvaltningsmyndigheten kan sette vilkår for tillatelsen. Aktuelle vilkår er antall turer, trasevalg og tidsrom for når transporten kan skje. Det kan også bli satt krav til samkjøring for flere brukere som har aktivitet i samme området. Et generelt vilkår for alle tillatelser er at transporten blir avgrenset til det som er strengt nødvendig og at det tas hensyn til verneverdier og andre brukere.

Det kan gis flerårige tillatelser, begrenset inntil fire år.

Forvaltningsmyndigheten skal ha oversikt over hvordan tillatelsen blir brukt og det samlede omfanget av motorferdselen i området. Ved tillatelser og dispensasjoner til motorisert ferdse skal det følge med kjørebok som skal føres for hver enkelt tur.»

ref. § 3, pkt. 6.4 a): Retningslinjer:

All øvelseskjøring som kan legges utenfor nasjonalparken, bør legges utenfor nasjonalparken. Hovedregelen skal være at man gjør seg kjent i området uten bruk a kjøretøy. Ferietid og store utfartshelger bør unngås.

Det er et viktig prinsipp i forvaltningen av verneområder at all øvingsvirksomhet som kan legges utenfor verneområdet skal foregå utenfor vernegrensen. Forvaltningsmyndigheten ser at begrensede muligheter for øvingslokasjoner og øvingsobjekter gjør at det av og til er nødvendig å øve innenfor Færder nasjonalpark.

Søker skriver i sin dokumentasjon om flyvningene: *Oppdragene går normalt på ettermiddag/kveld. Helikoptrene vil fly i relativt tett formasjon. For hver øvelse vil helikoptrene befinne seg innenfor nasjonalparkens ytre grense i maksimalt en time. Helikoptrene vil følge skipenes faste ruter, og operere i umiddelbar nærhet til disse. Luftforsvaret er fleksible på rutevalg og vil i verneperioden til enhver tid unngå områder i sone b- og andre geografisk avgrensede områder som nasjonalparkforvalteren vurderer som særlig verneverdige i tråd med verneforskriften.*

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Det framgår av naturmangfoldlovens § 8 at alle vedtak som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap om naturmangfoldet og virkningen på det. Kunnskap om tiltakets påvirkning på verneverdiene ansees som oppfylt.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Viktige holmer for hekkende sjøfugl og kasteplasser for sel blir ivaretatt med særskilte forbud mot ilandstigning i hekke- og yngletida (15. april til og med 15. juli). Disse områdene er også sårbare for lavtflyging, spesielt i hekke- og yngletida, da fugle- og dyrelivet kan bli forstyrret av støyen, og lufttrykket/vinden helikopter forårsaker. Deler av området har også stor betydning for fugl utenom hekketida. Store Færder er et viktig raste- og hekkeområde for sjøfugl, men ikke definert som sone B: område med restriksjoner. Ifølge ornitologer har det etablert seg en fiskemåkekoloni på nordspissen av øya. Fiskemåken er i dag på norsk rødliste (VU). Store Færder og skjærene rundt Store Færder er alle viktige områder for sjøfugl, her hekker både teist, makrellterne og en rekke andre arter. I tillegg er området viktig for sel. Flyvning tett på disse områdene bør unntas i størst mulig grad. Foreslått rute er vist i vedlegg 1 skal følges, og øving Store Færder – Tristein skal søkes unngått, særlig vekt på perioden 15.4-15.7.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Fugle- og dyrelivet kan bli forstyrret av støyen og lufttrykket/vinden helikopter forårsaker, og den samlede belastning kan bli stor i sårbare hekke- og yngleperiode. Flyvningen kan også oppleves som en belastning for utøvelse av friluftsliv og oppleves negativt. Det vurderes derfor at helikopterflyging innenfor nasjonalparken skal unngås i ferietid, høytider og helger.

Søknaden omfatter at det normalt øves med tre helikoptre per oppdrag. I særskilte tilfeller kan det være behov for å øke til fire. Dette kan eksempelvis være ved opplæring av nye mannskaper. Oppdragene går normalt på ettermiddag/kveld. Helikoptrene vil fly i relativt tett formasjon. Støy forventes derfor ikke spredt ut over et større område. Den omsøkte øvingsaktiviteten til luftforsvaret vil etter vår vurdering ikke gå ut over tålegrensene for samlet belastning, jfr. naturmangfoldlovens § 10, dersom øvingen unngår områder som forvaltningsmyndigheten vurderer som særlig sårbare, i tillegg til at det stilles vilkår om at det ikke skal skje øvelsesflyging i ferietid (20. juni til 20. juli), høytider og helger av hensyn til friluftslivet.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse

Kommer ikke til anvendelse ved de vilkår som settes i saken.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Vurderes som ivaretatt ved vilkår satt i vedtaket.

Etter forvaltningsmyndighetens vurdering vil ikke dette tiltaket stride mot vernevedtakets formål jf. § 1, og heller ikke påvirke verneverdiene nevneverdig, forutsatt at gitte vilkår og flyvningsrute følges. For denne typen øvingsaktivitet som gjentar seg, kan det gis flerårige tillatelser begrenset inntil fire år. Forvaltningsmyndigheten forventer årlig rapport for flyvningene.

Konklusjon

Færder nasjonalparkstyre gir Luftforsvaret tillatelse til omsøkt øvelsesflyging under 300 meter i fire år fra 19. mai 2022 til 19. mai 2026, med hjemmel i verneforskriftens § 3, pkt. 6.4.a

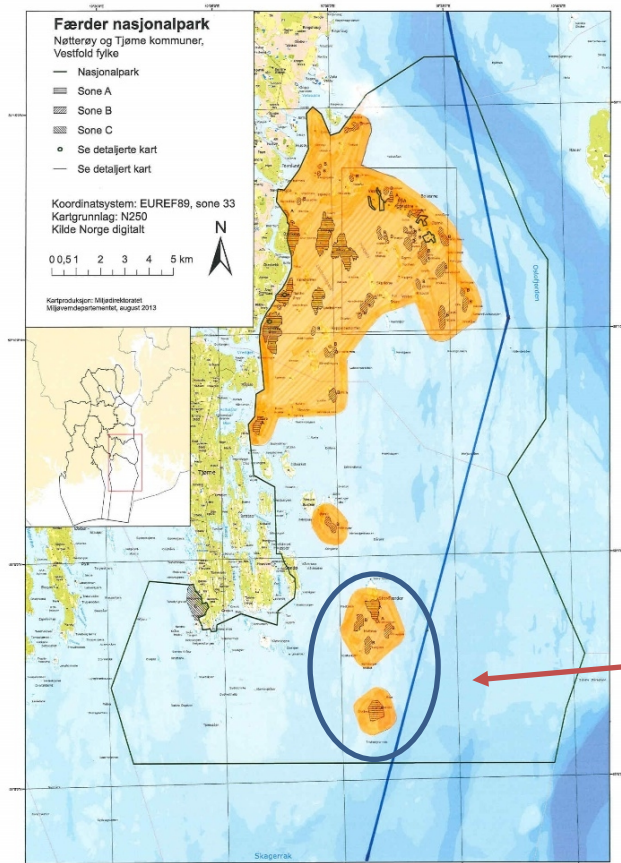
Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Øvingsaktiviteten skal størst mulig grad begrenses til områder nord av Store Færder og Tristein, det vil si sydlig avgrensning ved 59 grader, 5 minutter nord
- Øvelse syd av 59 grader, 5 minutter nord, skal kun utføres når det er strengt nødvendig, og kun når strengt nødvendig, operere vest av skipets seilingsled
- Helikopterne skal følge skipenes faste ruter, og operere i umiddelbar nærhet til disse, det vil si at øvelsesflyging under 300 meter kun skal skje i umiddelbar nærhet til området markert med blå strek på vedlagte kart, med begrensninger nevnt i første og andre strekpunkt
- Øvelsesflyging skal maksimalt foregå en time inntil 6 flygninger i måneden
- Det øves med 3 helikoptre pr oppdrag, i særskilte tilfeller kan dette økes til fire
- Øvelsesflyging skjer ikke på høytidsdager, helgedager eller i sommerferien fra 20. juni til 20. juli av hensyn til friluftslivet
- Rapport fra øvelsesflygingen som blir utført – antall turer og tidspunkt – skal sendes Færder nasjonalparkstyre, sfvtpost@statsforvalteren.no innen 31.12 hvert år tillatelsen gjelder (2022-2022). Det skal gjennomføres oppfølgingsmøte i perioden,
- Denne tillatelsen tas med når oppdraget gjennomføres, og legges frem ved evt forespørsel fra SNO

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Foreslått øvingsrute (følger skipets seilingsled, blå strek)

Særlige vilkår, se strekpunkt en og to under vilkår

Fra: Dag Stian Jakobsen[dagjakobsen@mil.no]
Sendt: 23.12.2025 10:33:13
Til: Postmottak SFVT;Postmottak
SFOS[sfvtpost@statsforvalteren.no;sfospost@statsforvalteren.no]
Kopi: Trond Egil Hilstan[thilstan@mil.no];Jarle Andersen[jarandersen@mil.no];
Tittel: Rapport øvelsesflyging

Hei

Vedlagt ligger rapport for øvelsesflyging gjennomført i Færder og Ytre Hvaler Nasjonalparker i 2025. Excel-filen har en arkfane for hver nasjonalpark. Rapporten sendes i henhold til vedtak om dispensasjon fra verneforskriften for Forsvarets flyvninger.

Arkivsaksnr:

2022/3973-0 (Færder). Gyldighetsperiode 19.mai 2022-19. mai 2026.

2022/11439-2 432.4 (Ytre Hvaler). Gyldighetsperiode 1. mai 2022-1. mai 2027.

På lik linje med tidligere år, er bruken av dispensasjonene lite omfattende. Da vårt behov for å gjennomføre øvelsesflyvninger er uendret, ønsker jeg en tilbakemelding på hva som skal til for å fornye/forlenge de aktuelle dispensasjonene.

Mvh

Dag Stian Jakobsen
Major/Flyger
330 Skvadron Rygge

330 Skvadron avdeling Rygge - 2025

Tur nummer	Dato	Tidsrom fra-til	Merknader	Fartøysjef sign
0	20.05.2022	08:00-09:00	Ukentlig trening på Superspeed 2. 2x Sea King og 1 x Bell.	MGT
1	28.01.2025	20:35-21:45	Kvartalstrening med Color Hybrid. 1 x AW101	J Andersen
2	05.02.2025	14:20-14:45	Ukentlig trening med Colorhybrid 1 AW101 + 2 Bell 412	K Moe
3	18.02.2025	20:40-21:05	Ukentlig trening med Colorhybrid 1 AW101 + 2 Bell 412	J vd Bovenkamp
4	25.03.2025	20:30-21:00	Kvartalsvis trening med Color Hybrid. 1 x AW101	J vd Bovenkamp
5	03.09.2025	20:30-21:30	Ukentlig trening med Colorhybrid 1 AW101 + 2 Bell 412	H Lundstrøm
6	10.09.2025	20:35-21:10	Øvelse 1 AW101 + 2 Bell 412	K Moe
7	16.09.2025	20:40-21:00	Ukentlig trening med Colorhybrid, 1 AW101 + 2 Bell 412	K Moe
8	30.09.2025	20:10-20:40	Ukentlig trening Color Hybrid, 1 AW101 + 2 Bell 412	J. Andersen
9	08.10.2025	18:17 - 18:20	Utsjekk 339SOAS, Color Hybrid 1 AW101 + 2 Bell 412	J vd Bovenkamp
10	08.10.2025	20:25 - 21:00	Utsjekk 339SOAS, Color Hybrid 1 AW101 + 2 Bell 412	J vd Bovenkamp
11	14.10.2025	20:45-20:55	Ukentlig trening med Colorhybrid, 1 AW101 + 2 Bell 412	D Jakobsen
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				

330 Skvadron avdeling Rygge - 2025

Tur nummer	Dato	Tidsrom fra-til	Merknader	Fartøysjef sign
0	20.05.2022	08:00-09:00	Ukentlig trening på Superspeed 2. 2x Sea King og 1 x Bell.	MGT
1	29.04.2025	19:30-20:30	Ukentlig trening KV Nornen, 1 AW101 + 2 Bell 412	J Andersen
2	15.06.2025	17:00-18:00	Ukentlig trening KV Nornen, 1 AW101 + 2 Bell 412	H Lundstrøm
3	19.06.2025	22:35-00:25	Ukentlig trening KV Nornen, 1 AW101 + 2 Bell 412	A Sveum
4	16.09.2025	20:50-21:20	Ukentlig trening Color Hybrid, 1 AW101 + 2 Bell 412	K Moe
5	16.09.2025	20:40-21:25	Ukentlig trening Color Hybrid, 1 AW101 + 2 Bell 412	J. Andersen
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				

DNT Padling Tønsberg og Omegn

Saksbehandler Anne Sjømæling

Vår ref. 2026/4651-2 432.3

Dykkar ref.

Dato 20.04.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	
----------------	--

Vedtak - Færder nasjonalpark - organisert padling - DNT Tønsberg og Omegn – 2026

Vedtak

DNT Tønsberg og Omegn Padlegruppen gis tillatelse til organiserte padleturer i Færder nasjonalpark i 2026, i henhold til søknad, med hjemmel i verneforskriftens § 3, punkt 5.3. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Færder nasjonalparkstyre ønsker tilsendt rapport etter endt sesong, med antall turer gjennomført, hvilke øyer, og antall personer
- Arrangementer med deltagelse utover 50 personer må det søkes tillatelse for hvert enkelt arrangement
- Bålbrenning er kun tillatt i anlegg laget spesielt for dette, eller på løsmasser uten vegetasjon.
- Det forutsettes derfor at det ved overnattingsturer medbringes egen ved
- Bålbrenning må ikke skje så nær vegetasjon, svaberg eller annet fast fjell at det forårsaker skade. I hele nasjonalparken er bruk av grill direkte på underlaget forbudt
- Det må utvises hensyn til hekkende sjøfugl. Ved tegn til forstyrrelse må ikke ilandstigning skje. Ferdelsforbudet med innhold må respekteres
- Turer skal ikke legges til vestbukta på Bustein
- Nullfiske må respekteres
- Tillatelsen gjelder til 31.12.2026

Dokumenter i saken

Søknad frå DNT Tønsberg og Omegn Padlegruppen av 19.03.26

Søknaden

Utdrag:

SØKNAD OM ORGANISERTE KAJAKKTURER 2026

Vi i DNT Padling Tønsberg og Omegn, en padlegruppe under Tønsberg og Omegn Turistforening (DNT), søker herved tillatelse til å gjennomføre organiserte padleturer i Færder nasjonalpark i løpet av padlesesongen 2026.

Om tiltaket

Vi planlegger å gjennomføre rolige organiserte fellesturer med kajakk i skjærgården i og rundt Færder nasjonalpark. Turene har som formål å gi deltakerne naturopplevelser, fremme friluftsliv på vannet, øke ferdigheter innen trygg padling og styrke kunnskapen om verneverdier i området.

Turene gjennomføres i tråd med DNTs prinsipper for bærekraftig ferdsel og under ledelse av erfarne turledere med padleinstruktørkurs og førstehjelpskompetanse. Vi padler rolig rundt pga. det sosiale og naturopplevelsen, ikke for å drive med bråttpadling og annen krevende virksomhet som kan være belastende for miljøet.

Vi ønsker fleksibilitet i rutevalg pga. værforbehold og deltakernes sikkerhet, men har særlig interesse for følgende områder innen Færder nasjonalpark:

- Fjærholmen og øyene østover*
- Mellom Verdens Ende og Ildverket*

Under er tentativ liste over våre turer. Oppmøtested bekreftes normal kort opp mot padledagen for å vurdere vær og sikkerhet. Grunnkurs foregår i nærheten av oppmøtested, som oftest Fjærholmen, Husvik eller Stokke og belaster normalt ikke nasjonalparken.

Planlagt kveldsturer i Færder nasjonalpark

- 7. april Hvaløy*
- 14. april Vrengen*
- 5. mai Gåsøy*
- 11. mai Haneflu*
- 20. mai Vestre Bolæren*
- 9. juni Skrøslingen*
- 17. juni Skjellerøy*
- 23. juni Masseløy*
- 11. august Burø – Ildverket*
- 25. august Midtre – Bolæren*
- 2. september Gåsøy/Skjellerøy*
- 8. september Ramsholmen*
- 15. september Tørrfest*

Planlagte overnattingsturer:

- 2-3. mai Østre Bolærne*
- 5-6. juni Ildverket*

I tillegg har vi mange andre turer som går utenfor nasjonalparkens område.

Hensyn og tilpasninger

Vi er bevisst nasjonalparkens verneformål og vil sørge for:

- Skånsom ilandstigning kun på egnede steder*
- Unngår ferdsel i hekkeområder og reservater, og holder lovpålagte avstand*

- *Ingen etterlatenskap – alt avfall tas med. Vi oppfordrer i tillegg deltakere til å ha med søppelpose for å ta med annen søppel de finner underveis*
- *Informasjon til deltakerne om sårbare naturverdier og lokal kulturhistorie*
- *Ro og respekt for dyreliv, særlig i perioder med fugleliv og yngling*
- *Bruk av eksisterende fasiliteter og ikke tilrettelegging utover DNTs generelle ferdselsprinsipper*

Organisering og ansvar

Turene ledes kun av kvalifiserte turledere fra Norges Padleforbund i regi av DNT Padling. Deltakerne får tydelig informasjon om sikkerhet, rute og miljøhensyn i forkant av turene. Alle har påbudt sikkerhetsutstyr (vest, pumpe, årepose), og det stilles krav til grunnleggende padleferdigheter.

Vi fører deltakerlister og rapporterer gjerne til forvalter etter sesong om gjennomførte turer og evt. observasjoner.

Kontaktperson:

Marina Wang leder padlegruppen, DNT Padling Tønsberg og Omegn Tlf: 93012191 E-post: marina_wang@hotmail.com

Vi håper Nasjonalparkforvalteren vurderer søknaden positivt, og vi er selvsagt åpne for dialog om tilpasninger og føringer. DNT Padling ønsker å bidra til at enda flere får naturopplevelser og respekt for kystnaturen – i tråd med nasjonalparkens formål og vern. Vi deler ut deres brosjyre om nasjonalparken til alle våre kursdeltakere og på turer om noen ikke har fått den før. Dette er snart tomt. Om mulig ønsker vi å motta flere hefter for å bidra til økt kunnskap om bruken av nasjonalparken.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Søknaden er vurdert i henhold til verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 3, punkt 5, ferdsel. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i mindre saker som ikke har prinsipiell betydning. Denne myndigheten er delegert fra Nasjonalparkstyret.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på (utdrag):

- Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, Bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser.
- Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø
- Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder
- Viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvsskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren

- En lite påvirket kystskog på Vestre Bolæren, som viser stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning
- Leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Søknaden vurderes i forhold til vernebestemmelsene for Færder nasjonalpark, hvor § 5.3, organisert ferdsel og § 1 verneformålet gir viktige føringer.

Vernebestemmelsene i § 3: I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

Aktivitetene faller inn under begrepet «organisert ferdsel» i verneforskriftens § 3, pkt. 5.3: «Bestemmelsene i denne forskrift, med unntak av § 3 pkt. 5.2 er ikke til hinder for organisert turvirksomhet så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen, jf. § 5»
§ 3 pkt. 5.2 gjelder ilandstigningsforbud i sone B (fuglefredningsområder) i perioden 15.04 til 15.07, kommer også til anvendelse.

Vern av plantelivet etter § 3, pkt. 2, er ikke til hinder for § 3, pkt. 2.2 c: Skånsom bruk av nedfalt trevirke til bålbrenning unntatt i en sone på Vestre Bolæren.

Retningslinjer i forvaltningsplanen til Færder nasjonalpark

Avgrensningen til "nedfalt trevirke" innebærer at det ikke er tillatt å bryte kvister av stående trær (verken levende eller døde) til bål. "Skånsom bruk" innebærer at man skal ta hensyn til mengden av tilgjengelig nedfalt trevirke på stedet når man plukker ved til bål. Døde trær, også nedfalne, er viktige leveområder for insekter, og man skal derfor unngå å rydde et område fullstendig for nedfalne døde trær. Bålbrenningen skal dessuten skje etter øvrige regler i verneforskriften og annet lovverk, for å sikre at den skjer på en skånsom og sikker måte. Sonen på Vestre Bolæren gjelder innenfor nasjonalparkgrensen.

Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark gir følgende retningslinjer for organisert ferdsel: «Ofte vil det være en sammenheng mellom omfanget av den organiserte ferdselen og faren for skade på naturmiljøet. Ferdsele betraktes som organisert når personer, lag, firmaer e.l. planlegger, koordinerer eller arrangerer aktiviteten, samtidig som ferdselen omfatter grupper eller deltakere eller foregår med en viss hyppighet over et tidsrom.»

«Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha dispensasjon. Kriteriet «som kan skade naturmiljøet» gjelder både for organisert ferdsel og andre ferdselsformer. Kriteriet angir videre at ferdselen kun trenger å ha potensial til å skade naturmiljøet, ikke at skade nødvendigvis oppstår i alle tilfeller.»

Følgende typer av organisert ferdsel krever **alltid** tillatelse:

- Grupper og arrangementer med minst 50 deltagere. Skoleklasser på tur omfattes normalt ikke av denne regelen, bortsett fra hvis antallet blir over 90 deltagere (tre skoleklasser).
- Grupper og arrangementer med færre enn 50 deltagere, når aktiviteten planlegges gjennomført minst tre ganger pr år på samme sted. Alminnelig turaktivitet i mindre grupper i regi av familie og venner krever likevel ikke tillatelse etter denne regelen.

- Teltleire med minst 10 telt.

Søknaden skal videre vurderes etter naturmangfoldlovens §§ 8-12. Vurdering etter disse prinsippene skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, kostnadene ved miljøforringelse og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

DNT Tønsberg og Omegn er en stor frivillig forening som tilbyr ulike friluftaktiviteter for barn, unge og voksne. Foreningen tilbyr også opplæring og organiserte padleaktiviteter. Mye av sistnevnte aktivitet foregår i Færder nasjonalpark.

Foreningen oppgir i sin søknad at formålet med turene er å gi deltakerne naturopplevelser, fremme friluftsliv på vannet, øke ferdigheter innen trygg padling men også å styrke kunnskapen om verneverdiene i området, blant annet i Færder nasjonalpark.

Foreningen har over flere år gjennomført organiserte turer i Færder nasjonalpark. Søknaden inneholder derfor også punkter som foreningen er bevisst på:

* Skånsom ilandstigning kun på egnede steder

- Unngår ferdsel i hekkeområder og reservater, og holder lovpålagte avstand
- Ingen etterlatenskap – alt avfall tas med. Vi oppfordrer i tillegg deltakere til å ha med søppelpose for å ta med annen søppel de finner underveis
- Informasjon til deltakerne om sårbare naturverdier og lokal kulturhistorie
- Ro og respekt for dyreliv, særlig i perioder med fugleliv og yngling
- Bruk av eksisterende fasiliteter og ikke tilrettelegging utover DNTs generelle ferdselsprinsipper

Forvaltningen vurderer at det gjennom søknaden vises god forståelse for nasjonalparkens retningslinjer. Det er imidlertid et omfattende program som er planlagt, og i en så stor organisasjon kan det forventes at det stadig er nye kursledere og nye deltagere på organiserte turer. Det påhviler derfor organisasjonen et klart ansvar å videreformidle nasjonalparkens retningslinjer til både nye kursledere/organisatorer og nye deltagere.

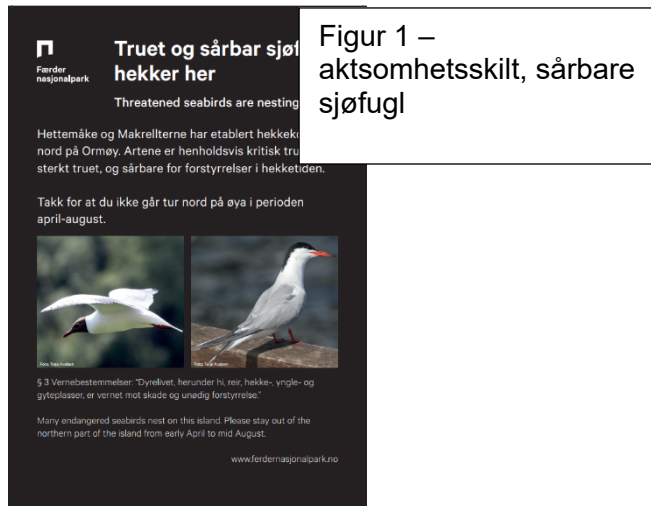
Særskilt hensyn

Turlisten er litt generell, og det vises til at det er ønskelig å benytte: «Fjærholmen og øyene østover» og «Mellom Verdens Ende og Ildverket.»

- Øyene Ormøya og Reieren er ikkje sjøfuglområder, men vi vet det hekker sårbare sjøfugler i området. Det er derfor satt opp egne skilt om å vise hensyn. Det hekker også sjøfugl på Tristein (Færder Fyr). På disse er det satt opp egne aktsomhetsskilt, figur 1
- Vi har fått informasjon fra Store Færder Ornitologiske stasjon at det hekker truede sjøfugl på Langskjæra og de mindre holmene rundt
- Vestbukta på Bustein har den eneste forekomsten av Sandtimotei i Norge. Den er kritisk truet, og det er derfor ikke ønskelig med organisert kajakkturet dit i vårsesongen eller forsommer, pga. blomstring og frøsetting
- Sandø og Ruseodden på Østre Bolæren har teltforbud
- Teltforbud i sjøfuglområder (sone B) også både før og etter ferdselsforbudet
- Nullfiske. Fra 01.01.26 nullfiske i store deler av Færder nasjonalpark

Fiskeridirektoratet innførte fiskerireguleringer som trådte i kraft 01.01.26, i tillegg til at Miljødirektoratet forbød fiske etter laks og sjøørret i Oslofjorden. Området med nullfiske strekker seg fra land (utenfor Færder nasjonalpark) og til en grense utenfor de ytterste øyene i Færder nasjonalpark. Det betyr at alt fiske er forbudt. Det er også verdt å merke seg at det i tillegg er forbudt å plukke stillehavsøsters og blåskjell. Les mer på Fiskeridirektoratets sider.

Figur 1 –
aktetsskilt, sårbare
sjøfugl

Det forutsettes at ferdselsforbudet respekteres, dvs. alle områder som er merket ut på kart som sjøfuglområder (sone B). Se Sporløs ferdsel - Færder Nasjonalpark for meir informasjon. Foreningen bes også være oppmerksom på at fugler kan hekke også utenfor sjøfuglområder med ferdselsrestriksjoner, og ved unaturlig aktivitet fra fugl, eller tegn på forstyrrelse, bes dette hensyntatt. Vær også oppmerksom på fugl kan forstyrres selv om den ikke flyr opp, da padling er en stille aktivitet og man lett kommer tett på hekkende sjøfugl. Det gjøres også oppmerksom på at padleruter bør legges utenom sjøfuglområder i perioden 14.4 til 15.7. Det er forbud mot å oppholde seg nærmere enn 50 meter fra land i perioden med ferdselsforbud, gjelder for øyer med ferdselsforbud.

Det vises også til at det pågår et arbeid med å utvide ferdselsforbudet til å gjelde fra 15.3 til 15.8. Tellingene viser at en rekke fugl starter hekking tidligere enn 15.4, og det er flere sjøfugl som ikke har flyvedyktige unger 15.7.

Bålbrenning er kun tillatt i anlegg laget spesielt for dette, eller på løsmasser uten vegetasjon.. Verneforskriftens § 3, punkt 2 verner om plantelivet, *Vegetasjonen på land og i sjø, herunder døde busker, trær og ilanddrevet tang og tare er vernet mot skade og ødeleggelse..*

Ved eventuell bålbrenning vises til verneforskriftens § 3, punkt 2.2 c): Bestemmelsene i punkt 2.1 er ikke til hinder for: *Skånsom bruk av nedfalt trevirke til bålbrenning unntatt i en sone på Vestre Bolæren.*

Det anbefales derfor å ta med egen ved til evt. bålbrenning, utover mindre kaffebål. Dette vil være særlig aktuelt ved overnattingsturer tidlig vår eller høst.

Bolærene og Ildverket er øyer som er definert i besøksstrategien som «øyer med utvidet tilrettelegging» og som vurderes å tåle økt besøk. Det gjøres likevel oppmerksom på at også disse øyene har stort biologisk mangfold og sårbare arter.

Det forutsettes at foreningen gjør seg kjent med områdene som er nevnt, men også øvrige områder i Færder nasjonalpark. Det er forvalters vurdering at Tønsberg og Omegn Turistforening har forståelse for skånsom og sporløs ferdsel, slik foreningen legger opp til. Foreningen legger opp til mindre grupper pr. arrangement i søknaden, det legges derfor inn et vilkår om at større arrangement (over 50 personer) krever dispensasjon for hvert enkelt arrangement.

Varighet på turene er kortvarig og med begrenset antall deltagere. Det vurderes derfor at omsøkte turer ikke vil være til skade for verneverdiene, forutsatt at gitte vilkår følges.

Forvaltningsmyndighetene skal vurdere samlet belastning i henhold til naturmangfoldloven §§ 8-10. Det er utfordrende for forvaltningen å få oversikt over den samlede belastning. Området benyttet både av småbåtkbrukere, padlere, seilere og til kommersiell aktivitet. Den samlede belastning vurderes foreløpig som akseptabel, men ved økt antall søknader om organisert ferdsel kan belastningen bli vurdert annerledes i fremtiden.

Besøksstrategien til Færder nasjonalpark omtaler padling som en positiv og bærekraftig aktivitet, hensyntatt de retningslinjer som ligger i verneforskriften og forvaltningsplanen, og generelt hensyn til naturverdiene og spesielt fuglelivet.

Forvaltningen har anledning til å gi flerårige tillatelser, men av hensyn til føre-var og samlet belastning gis foreløpig bare ettårige tillatelser. Forvaltningen har i dag ingen oversikt over samlet påvirkning.

Enhver søknad vurderes individuelt, og omfang, områder, samlet belastning vurderes. Søknaden skaper ikke presedens, og nasjonalparkstyret kan endre praksis dersom det kommer ny kunnskap om blant annet slitasje og påvirkning og forstyrrelser.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. I søknaden viser søker forståelse for retningslinjene i Færder nasjonalpark. Det er også kjent at padling kan påvirke verneverdiene, dersom aktivitet skjer ukritisk. Padling kan komme nær fugler på leir uten at de reagerer. Dette kan skape stress-situasjoner for fuglene. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilfredsstillende på nåværende tidspunkt, og med de vilkår som er gitt.

§ 9 Føre-var-prinsippet. Føre-var-prinsippet kommer til til en viss grad til anvendelse idet det bare gis ettårig tillatelse til foreningen, og gjennom vilkår satt i vedtaket.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning. I søknaden vises det til at foreningen ønsker å gjennomføre turene med skånsom og sporløs ferdsel og å hensynta verneverdiene i nasjonalparken. Erfaringen er at stadig flere grupper ønsker å benytte Færder nasjonalpark som arena, og mange er padlere med overnatting i telt, i tillegg til at trenden er flere småbåter, og kommersielle aktører. Dette kan føre til økt slitasje på sårbare og utsatte steder og økt forstyrrelse av fuglelivet. En tillatelse som omsøkt vil kunne gi føringer for etterfølgende søknader i andre deler av nasjonalparken og må derfor hensyntas. Det er også kommersielle aktører i nasjonalparken som har grupper i land på utvalgte områder. Samlet belastning vurderes foreløpig å være på et akseptabelt nivå.

§ 11 - Kostnadene ved miljøforringelse. Det forventes liten eller ingen miljøforringelse, da ferdsel og bruk skal skje på en skånsom og sporløs måte. I den grad utbedringer er

nødvendig, forutsettes at padlerne fra Tønsberg og Omegn Turistforening bidrar til dette. Det forutsettes at all søppel etter opphold fjernes, og at det benyttes tilrettelagte bålplasser, og at ved til bålbrekking medbringes.

§ 12 - Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Vurderes ivare tatt ved bruk av kajakk, og skånsom og sporløs ferdsel.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Padlegruppen

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY

**Færder
nasjonalparkstyret**

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
<https://nasjonalparkstyret.no/ferder>

STORE FÆRDER ORNITOLOGISKE STASJON
Postboks 349
3101 TØNSBERG

Saksbehandlar Anne Sjømæling

Vår ref. 2026/2281-3 432.3

Dykkar ref.

Dato 04.03.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak

Færder nasjonalpark - vedtak søknad om sjøfugltellinger 2026 i sone B

Vedtak

Store Færder Ornitologiske stasjon v/Terje Axelsen gis tillatelse til ilandstigning i sone B områdene Hoftøya, Langøya, Knappen, Store og Lille Rauer, Langskjæra øst for Fjærholmen og Fjærskjær sørøst for Tegersøya for telling av hekkende sjøfugl, i perioden med ferdselsforbud. Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriftens § 4 – generelle dispensasjonsbestemmelser, og innebærer dispensasjon fra § 3, pkt. 5.2 forbud mot ferdsel. Tillatelsen gis for innværende styreperiode 2024-2027.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder for årlig telling inntil 31.12.2027
- Telling gjennomføres etter dialog med Statens Naturoppsyn om tidspunkt
- Statens Naturoppsyn varsles om telletidspunkt
- Årlig rapport skal sendes til nasjonalparkforvaltningen
- Tillatelsen må kunne forevises ved eventuell kontroll under telling
- Store Færder Ornitologiske stasjon oppfordres til å lage en detaljert instruks for telling (gjennomføring og metode), som vedlegges eventuelle nye dispensasjonssøknader

Dokumenter i saken

Søknad om dispensasjon fra ilandstigningsforbudet – Færder nasjonalpark – sjøfugltellinger i 2026 i sone B, frå Store Færder Ornitologiske stasjon (SFOS)

Tlf. med leder i SFOS 17.02.26 – ba om tilleggsopplysninger

Epost av 18.02.26 frå SFOS med tilleggsopplysninger

Søknaden

Utdrag:

**SØKNAD OM DISPENSASJON FRA VERNEBESTEMMELSENE I FÆRDER
NASJONALPARK FOR REGISTRERING AV SJØFUGLER I 2026**

Vi tillater oss å søke om dispensasjon fra vernebestemmelsene i Færder Nasjonalpark.

Bakgrunn

Store Færder Ornitologiske Stasjon har registrert sjøfugler i fuglestasjonens nærområde siden 70-tallet. Senere har vi i en årrekke registrert sjøfugler i et noe større område. Dette har tidligere vært som oppdrag for Statens Naturoppsyn (SNO), men de siste fem årene er det utført for Fylkesmannens Miljøvernavdeling/Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Områdene vi har registrert ligger alle innenfor dagens nasjonalpark.

Tidsrom

Normalt foretas registreringene i løpet av de siste to ukene av mai. Dette har vist seg optimalt for de fleste artene vi registrerer. Den eneste arten som i stort antall allerede har gått på sjøen med unger er grågåsa. De fleste andre artene har egg eller unger. Vi velger også dag eller dager med gunstig vær. Ikke regn eller alt for sterk varme.

Gjennomføring

Vi gjennomfører tellingene med flere personer for å kunne gå gjennom områdene så hurtig som mulig. Dette for at reirene ikke skal eksponeres for lenge. Det gjøres normalt over to dager med en dag rundt Store Færder og en dag på områdene lenger nord. Lokalitetene besøkes normalt kun en gang.

Vi varsler alltid politiet og Statens Naturoppsyn om at vi er ute og hva vi gjør i verneområdene.

Geografisk område

Lokalitetene som registreres er Knappen, Langøya og Hoftøya. Disse ligger rundt sørenden av Store Færder.

Lenger nord registrerer vi Store Rauer og Lille Rauer vest for Fuglehuk fyr.

De to siste er Langskjæra øst for Fjærholmen og Fjærskjær sørøst for Torgersøya.

Søknad

Store Færder Ornitologiske Stasjon søker om dispensasjon fra vernebestemmelsene i Færder nasjonalpark for å gjennomføre oppdraget som beskrevet over i perioden 15. mai til 5. juni 2026.

Tilleggsopplysninger 18.02.26:

Tidsrom

Tidsrom for undersøkelserne/tellingene vil variere fra år til år. Etter mange års erfaringer, viser det seg at de to siste ukene av mai er de mest optimale for sjøfuglene.

Valget av tidsrom gjør vi ofte i samråd med representanter for Statens Naturoppsyn og våre ringmerkere på Store Færder. SNO ser godt hvordan våren utvikler seg i skjærgården og det samme gjør våre ringmerkere på Store Færder, som holder godt øye med utviklingen i sjøfuglreservatet Hoftøya som er et av tellepunktene.

Tidspunktet er også ganske gunstig da det ofte er svake nordlige vinder og sjeldent regn i denne perioden.

Gjennomføring

Som beskrevet i søknaden er det viktig for oss å bruke så lite tid som over hode mulig i reservatene. Dette for ikke å skremme fuglene av reiret slik at predatorer kan komme til eller at kulde/varme skal påvirke egg/unger for mye. Normalt er vi derfor 3-4 personer som gjennomfører tellingene. Etter mange år med tellinger har vi også fått gode rutiner for effektiv gjennomføring.

Alle lokaliteter får kun et besøk per sesong for å minimere forstyrrelsen. Der det lar seg gjøre, unngår vi å skremme rugende fugl av reiret. Det gjelder særlig grågås, hvitkinngås og ærfugl.

Registreringer

Etter endt feltarbeid skal all informasjon sikres. Vi legger inn aktuelle data i artsobservasjoner.no i Artsdatabankens database. Vi legger inn all data merket med prosjektnavn. Vi legger også inn all annen data fra tellingene fra andre lokaliteter også. Dette blir ikke merket med prosjektnavn, men ligger fritt tilgjengelig til bruk av forvaltningen. Jeg legger ved vår kontrakt med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark for 2024. Nederst i dokumentet beskrives det hvordan Miljødirektoratet ønsker at det skal registreres og hvilke arter som er aktuelle.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydning og i henhold til vedtektene for Færder nasjonalparkstyre. Denne myndighet er delegert fra nasjonalparkstyret. Søknaden er vurdert i henhold til § pkt. 5.2 Forbud mot ferdsel: *I sone B er det i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli forbod mot all ferdsel på land og på sjø nærmere enn 50 meter fra land* . Søknaden behandles etter verneforskriftens § 4 *Generelle dispensasjonsbestemmelser*.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).

Verneforskriften § 3, *I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. § 3, pkt 1.1 området er vernet mot inngrep av enhver art..... listen er ikke uttømmende.*

Verneforskriften § 3 pkt. 3.1: Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke- og yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.

Verneforskriftens § 3 pkt. 5.2 setter forbud mot ferdsel i spesifisert periode: *Forbud mot ferdsel. I sone B er det i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli forbod mot all ferdsel på land og på sjø nærmere enn 50 meter fra land. Dette omfatter også surfebrett, seilbrett, kiting, paraglider og lignende samt dykkeaktivitet.*

Det gis ingen unntaksbestemmelser for forbudet, søknaden må behandles som dispensasjonssøknad etter § 4, Generelle dispensasjonsbestemmelser:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).

Verneforskriften § 3, I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. § 3, pkt 1.1 området er vernet mot inngrep av enhver art..... listen er ikke uttømmende.

I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og dens livsmiljø.

Det er forbud mot ferdsel i sone B i perioden 15.4-15.7 (§ 3, pkt. 5.2). Det gis ingen unntaksbestemmelser i verneforskriften, dispensasjonssøknaden vurderes derfor etter § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser (naturmangfoldlovens § 48).

Hovedrammen for denne dispensasjonsbestemmelsen er at aktiviteten ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig og heller ikke stride mot vernevedtakets formål. Begge vilkår må være oppfylt.

Eventuell dispensasjon § 4 skal vurderes strengt. Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014): «*Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.*» Jf. videre avklaringer i rundskrivet skal den generelle dispensasjonsbestemmelsen ikke benyttes til å utvide rammen som er etablert gjennom verneforskriften. Det følger av dette at dispensasjonsbestemmelsen kun skal nyttes i særlige tilfeller og som en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses på vernetidspunktet.

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er blant annet å ta vare på arter generelt, og i sone B er sjøfuglene spesielt viktige.

I Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark, under punkt «4.8 Overvåkning» er følgende forvaltningsmål satt: «*Forvaltningen skal ha tilgang til oppdatert kunnskap om tilstanden for viktige verneverdier i området, både i sjø og på land.*»

Tellingen foregår på oppdrag fra Statsforvalteren og Miljødirektoratet og er et ledd i nasjonal overvåking. Alle data registreres i Arsdatabanken på eget prosjekt: «miljodir_sjofugl_verneområder.»

Søker beskriver at det gjøres grundige vurderinger om tidspunkt for tellingen, og valg av tidsrom gjøres ofte i samråd med representanter for Statens Naturoppsyn. De beskriver også at det er viktig å bruke så lite tid som mulig i reservatene, for å gjøre eventuell forstyrrelse så liten som mulig. Søker viser også til at det er klar over utfordringer som forstyrrelser kan medføre, og at de har gode rutiner for effektiv gjennomføring, etter mange års tellinger. Alle lokaliteter får kun et besøk per sesong for å minimalisere forstyrrelsen.

Normalt foretas registreringene i løpet av de to siste uken av mai. Tellingene gjennomføres med flere personer for å kunne gå gjennom områdene hurtig som mulig. Lokalitetene besøkes normalt kun en gang. Søker påpeker at organisasjonen har utført tellinger over mange år, og tidligere på oppdrag fra Statens Naturoppsyn og senere fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Data rapporteres inn til Miljødirektoratet via artsobservasjoner.no, eget prosjekt «miljodir_sjofugl_verneområder». Søker opplyser om at det søkes å unngå å skremme rugende fugl av reiret. Tellemannskap har instruks om å trekke seg tilbake hvis mistanke om stor forstyrrelse.

Ilandstigningen vil kunne innebære en negativ forstyrrelse for sårbare arter som hekker i perioden. Særlig sårbare er måke- og ternekolonier. Det vurderes samtidig at oppdaterte data om hekking og bestandsutvikling er viktig kunnskap for forvaltningen. En rekke sjøfuglbestander står på artsdatabankens rødliste, og mange viser en nedadgående trend. Kunnskap om hekking og bestandssutvikling er viktig for å kunne iverksette eventuelle tiltak som ivaretar hekkeområdene.

Det påpekes at selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet, eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, utløser ikke dette en rett til dispensasjon. Oppfyllelse av vilkårene er premisset for at forvaltningsmyndigheten kan vurdere dispensasjon.

Forvaltningen skal også vurdere samlet belastning på verneverdiene, og tiltaket opp mot alle tiltak som kan påvirke verneverdiene.

Det er økende bruk av området av besøkende i perioden april-mai, men få overtredelser på ilandstigningsforbudet. Forvaltningen har sjelden søknader om dispensasjon fra ilandstigningsforbudet. Forvaltningen har som praksis at dispensasjonssøknader om lavtflyvning med helikopter ikke innvilges i perioden 15.4-15.7.

Påvirkningen på hekkende sjøfugl i forbindelse med ilandstigning for telling vurderes derfor som mindre.

Det er forvalters vurdering at tellingene utføres av organisasjonens erfarne folk, som også er bevisst på eventuelle utfordringer og påvirkninger på hekkende fugl. Dataene gir verdifull innsikt i bestandsutvikling av sårbare arter fra år til år, med tanke på lange dataserier. Det vises også til god dialog med Statens Naturoppsyn.

Forvaltningen har gjennom søknad og dialog fått god innsikt i gjennomføring, metode og krav til tellere, men vil anbefale foreningen å utarbeide en detaljert instruks med bekskrivelse om gjennomføring, metode, krav til tellere, dersom de ikke allerede har en slik instruks.

Presedens

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad vurdere dispensasjon basert på en konkret vurdering av den enkelte søknad. Hver søknad behandles for seg. I og med at det gis dispensasjon til et, i utgangspunktet forbudt, tiltak, danner ikke en dispensasjon i sak presedens i ev. påfølgende saker.

I tråd med god forvaltningspraksis skal saksbehandlingen være forutsigbar. Saker skal behandles individuelt, men bør ses i sammenheng med tidligere vedtak for en helhetlig, rettferdig og forutsigbar forvaltning.

Forvaltningsmyndigheten har anledning til å endre praksis på bakgrunn av nye retningslinjer eller tolkninger av lovverket, eller ny kunnskap.

Vurdering etter naturmangfoldlovens §§ 8-12

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapsgrunnlaget vurderes å være tilfredsstillende. Søkers organisasjon har erfaring fra 70-tallet med ringmerking og telling, og svært lange dataserier. Søker viser god forståelse for hensynsfull gjennomføring, med minimum forstyrrelse. Hver lokalitet besøkes kun en gang. Eventuell forstyrrelse vil være kortvarig. Resultatene vil kunne gi viktig og oppdatert kunnskap om utviklingen av sårbare og truede arter. Resultatene vil også kunne gi forvaltningen kunnskap om eventuelle nødvendige tiltak for å ivareta truede arter. Det søkes å unngå å skremme rugende fugl av reiret. Tellemannskap skal trekke seg tilbake hvis mistanke om stor forstyrrelse. Søker har god dialog med Statens Naturoppsyn.

§ 9 – Føre-var-prinsippet. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilfredsstillende til å vurdere dispensasjonssøknaden og § 9 – Føre-var-prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse.

§ 10-Prinsipper for økosystemtilnærming og samlet belastning. Telling utføres så skånsomt som mulig, og alle lokasjoner besøkes kun en gang. Områdene er ellers vernet mot ilandstigning og forstyrrelse. Forvaltningen har behandlet få søknader knyttet til dispensasjon fra ilandstigningsforbudet eller til andre tellemetoder i sjøfuglområder. Forvaltningen har lagt til grunn at dispensasjonssøknader skal behandles strengt. Eventuell forstyrrelse er vurdert opp mot nytten av kunnskapsinnhenting.

§11-Kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Vurderes å ikke komme til anvendelse i saken. Skulle det imidlertid oppstå akutt forurensning eller annen miljøforringelse er tiltakshaver ansvarlig for å dekke eventuelle kostnader.

§12-Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Tiltaket gjennomføres uten tekniske installasjoner eller motorisert utstyr. Gjennomføring av telling og eventuell forstyrrelse vil være kortvarig. Telling gjennomføres av erfarne folk, med mål om minst mulig forstyrrelse. Det vurderes at innhenting av data er viktig for forvaltningen av sårbare sjøfuglbestander.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Terje Axelsen

Store Færder ornitologiske stasjon
Postboks 349
3101 Tønsberg

Stokke, 2. desember 2025

Færder nasjonalpark
v/ Nasjonalparkforvalter
Anne Sjømæling

SØKNAD OM DISPENSASJON FRA VERNEBESTEMMELSENE I FÆRDER NASJONALPARK FOR REGISTRERING AV SJØFUGLER I 2026

Vi tillater oss å søke om dispensasjon fra vernebestemmelsene i Færder Nasjonalpark.

Bakgrunn

Store Færder Ornitologiske Stasjon har registrert sjøfugler i fuglestasjonens nærområde siden 70-tallet. Senere har vi i en årrekke registrert sjøfugler i et noe større område. Dette har tidligere vært som oppdrag for Statens Naturoppsyn (SNO), men de siste fem årene er det utført for Fylkesmannens Miljøvernavdeling/Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Områdene vi har registrert ligger alle innenfor dagens nasjonalpark.

Tidsrom

Normalt foretas registreringene i løpet av de siste to ukene av mai. Dette har vist seg optimalt for de fleste artene vi registrerer. Den eneste arten som i stort antall allerede har gått på sjøen med unger er grågåsa. De fleste andre artene har egg eller unger. Vi velger også dag eller dager med gunstig vær. Ikke regn eller alt for sterk varme.

Gjennomføring

Vi gjennomfører tellingene med flere personer for å kunne gå gjennom områdene så hurtig som mulig. Dette for at reirene ikke skal eksponeres for lenge. Det gjøres normalt over to dager med en dag rundt Store Færder og en dag på områdene lenger nord. Lokaltetene besøkes normalt kun en gang.

Vi varsler alltid politiet og Statens Naturoppsyn om at vi er ute og hva vi gjør i verneområdene.

Geografisk område

Lokalitetene som registreres er Knappen, Langøya og Hoftøya. Disse ligger rundt sørenden av Store Færder.

Lenger nord registrerer vi Store Rauer og Lille Rauer vest for Fuglehuk fyr.

De to siste er Langskjæra øst for Fjærholmen og Fjærskjær sørøst for Torgersøya.

Søknad

Store Færder Ornitologiske Stasjon søker om dispensasjon fra vernebestemmelsene i Færder nasjonalpark for å gjennomføre oppdraget som beskrevet over i perioden 15. mai til 5. juni 2026.

Ønskes ytterlige opplysninger om utføring eller annet kan jeg kontaktes via e-post: axelsen@online.no eller på mobiltelefon 90911939.

Med vennlig hilsen

Terje Axelsen
Leder Store Færder Ornitologiske Stasjon

Tilleggsopplysninger til

SØKNAD OM DISPENSASJON FRA VERNEBESTEMMELSENE I FÆRDER NASJONALPARK FOR REGISTRERING AV SJØFUGLER I 2026

av 2. desember 2025

Tidsrom

Tidsrom for undersøkelsene/tellingene vil variere fra år til år. Etter mange års erfaringer, viser det seg at de to siste ukene av mai er de mest optimale for sjøfuglene.

Valget av tidsrom gjør vi ofte i samråd med representanter for Statens Naturoppsyn og våre ringmerkere på Store Færder. SNO ser godt hvordan våren utvikler seg i skjærgården og det samme gjør våre ringmerkere på Store Færder, som holder godt øye med utviklingen i sjøfuglreservatet Hoftøya som er et av tellepunktene.

Tidspunktet er også ganske gunstig da det ofte er svake nordlige vinder og sjeldent regn i denne perioden.

Gjennomføring

Som beskrevet i søknaden er det viktig for oss å bruke så lite tid som over hode mulig i reservatene. Dette for ikke å skremme fuglene av reiret slik at predatorer kan komme til eller at kulde/varme skal påvirke egg/unger for mye. Normalt er vi derfor 3-4 personer som gjennomfører tellingene. Etter mange år med tellinger har vi også fått gode rutiner for effektiv gjennomføring.

Alle lokaliteter får kun et besøk per sesong for å minimere forstyrrelsen. Der det lar seg gjøre, unngår vi å skremme rugende fugl av reiret. Det gjelder særlig grågås, hvitkinngås og ærfugl.

Registreringer

Etter endt feltarbeid skal all informasjon sikres. Vi legger inn aktuelle data i artsobservasjoner.no i Artsdatabankens database. Vi legger inn all data merket med prosjektnavn. Vi legger også inn all annen data fra tellingene fra andre lokaliteter også. Dette blir ikke merket med prosjektnavn, men ligger fritt tilgjengelig til bruk av forvaltningen. Jeg legger ved vår kontrakt med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark for 2024. Nederst i dokumentet beskrives det hvordan Miljødirektoratet ønsker at det skal registreres og hvilke arter som er aktuelle.

Ønskes det ytterligere informasjon vil vi selvsagt bidra med det.

Vennlig hilsen

Terje Axelsen
Leder Store Færder Ornitologiske Stasjon
Stokke 18.02.2026

Store Færder Ornitologiske stasjon

Saksbehandler Anne Sjømæling

Vår ref. 2025/14564-2 432.3

Dykkar ref.

Dato 18.03.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak

Tillatelse - Færder nasjonalpark - ringmerking 2026 - 2030 - Store Færder Ornitologiske stasjon

Vedtak

Store Færder Ornitologiske stasjon (SFOS) v/leder Terje Axelsen gis tillatelse til ringmerking på Store Færder og Hoftøya, samt vedlikehold av nettgater og stier. Dispensasjonen gis med hjemmel i § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser. Tillatelsen gjelder fra 2026 til 2030.

Tillatelsen omfatter:

- Dispensasjon fra verneforskriften § 3, pkt. 1.1 til vedlikehold av enkle, reversible installasjoner knyttet til ringmerkingsnett og -gater på Store Færder og Hoftøya
- Dispensasjon fra verneforskriftens § 3 pkt. 2.1 til mindre vegetasjonsrydding av nettgater og stier på Store Færder
- Dispensasjon fra verneforskriftens § 3 pkt.k 3.1 Dyrelivet Vernet mot skade og unødig forstyrrelse
- Dispensasjon fra verneforskriftens § 3 pkt. 5.2 ilandstigningsforbud 15.4.-15.7

Dispensasjonen gis på følgende vilkår:

- Det skal benyttes autoriserte ringmerkere, retningslinjer fra Stavanger museum skal benyttes, samt retningslinjer i ringerkerens håndbok
- Vedlikehold av nettgater kan utføres årlig i en bredde på ca. 1 m, og kun mindre oppslag/kratt kan fjernes
- Nedfall over stier kan ryddes i stiens bredde, og avkuttet stamme legges ut i terreng
- Eksisterende reversible installasjoner knyttet til stier, så som lemmer, stiger osv kan vedlikeholdes årlig
- Tillatelsen skal kunne forevises ved eventuell kontroll, så også dokumentasjon på ringmerkingsautorisasjon
- Fangstnett skal sikres med hengelåser ved fravær av personell på Store Færder
- Fangstnett tas ned og lagres ved stasjonen etter vårsesong, tidlig/midt i juni
- Fangstnett tas ned og lagres ved stasjonen etter høstsesong, i løpet av november
- Nye fangstnett som krever rydding av fangstgate må omsøkes særskilt
- Fjerning av trær eller større vegetasjonsrydding må omsøkes særskilt
- Nye installasjoner må omsøkes særskilt
- Nasjonalparkforvaltningen oversendes årlig en rapport om aktiviteten inneværende år

- Dispensasjonsadgangen fra ilandstigningsforbudet gjelder for inntil to ilandstigninger
- Dispensasjonen gjelder fra 01.01.2026 til 31.12.2030.

Dokumenter i saken

Søknad fra Store Færder Ornitologiske stasjon av 09.12.25

Møte av 13.01.26

Diverse tlf. samtaler

Søknaden

Utdrag fra søknaden:

Søknad om tillatelse for Store Færder ornitologiske stasjon til ringmerking generelt og sjøfuglmerking spesielt på øya Store Færder og øya Hoftøya i Færder nasjonalpark for perioden 2026 til 2030

Bakgrunn

Ringmerking generelt

Ringmerkingen ved Store Færder Ornitologiske Stasjon (SFOS) drives etter retningslinjer fra Stavanger Museum og miljødirektoratet. Stasjonens ringmerkingsvirksomhet er vitenskapelig forankret ved samme institusjon. Alle som driver selvstendig ringmerking ved stasjonen er autoriserte ringmerkere. All ringmerking legges inn elektronisk og oversendes Stavanger Museum årlig. Her ligger all stasjonens ringmerking helt tilbake til 1962. Det er fullt mulig å få tilgang til informasjon ved henvendelse til ringmerkingsssentralen ved Stavanger Museum eller til Store Færder ornitologiske stasjon.

Totalt er det ringmerket mer enn 319.000 fugler ved stasjonen. SFOS har også publisert årlige ringmerkingsoversikter i Årsrapporter som ligger på stasjonens hjemmeside. Stasjonen har laget en bok som beskriver de første 50 årene ved stasjonen. Ringmerkingsvirksomheten har en sentral plass i boka.

Gjenfunn er rapporter om ringmerkede fugler som er funnet døde eller kontrollert levende. Alle gjenfunn sendes normalt til Stavanger Museum, både fra Norge og utlandet. Dette fordi fuglenes ringer er merket med Stavanger Museum, Norway. Informasjonen går så fra Stavanger Museum ut til de som har ringmerket fuglene og stasjonen. Stavanger Museum har en egen portal som viser alle norske gjenfunn, og de kan trolig også gi informasjon om dette ved forespørsel. SFOS publiserer egne gjenfunn i årsrapportene. Vi bruker også Facebook for å presentere våre resultater løpende.

Til bruk i ringmerkingen brukes fangstnett, og SFOS har et godt innarbeidet stisystem på øya, som er opparbeidet gjennom årtier. Vegetasjonen på øya har særdeles gode vekstvilkår, så dette stisystemet må ryddes regelmessig. Dette medfører at deler av vegetasjonen som vokser inn i stien må kuttes. Dette gjøres minst ved sesongstart og på sensommeren før høstsesongen starter. I tillegg gjøres det også etter behov under sesongen. Det som kuttes legges slik at det synes minst mulig og ikke virker skjemmende.

Ved nettgatene må også vegetasjonen fjernes på begge sider av nettene. Dette gjøres for at ikke nettene skal henge seg fast i vegetasjonen. Dette vil medføre unødvendig slitasje på nettene samt kunne være til skade for fuglene som fanges i disse nettene. Det må også

være plass på begge sider av nettet slik at de som driver ringmerkingen kan arbeide trygt uten å skade fangede fugler eller nett.

Deler av stisystemet går i fuktige områder. Her er det flere steder lagt ut planker og lemmer. Dette er gjort både for å ferdes enklere, men hindrer også erosjon. Etter tillatelse fra Færder Nasjonalpark har vi skiftet ut noen av disse lemmene i inneværende sesong. Alle disse planker/lemmer ligger løst og kan fjernes. De er således svært enkle konstruksjoner og ikke permanente byggverk.

Ved utbedring av planker/lemmer, har SFOS benytte bestandige materialer med en farge som glir så godt som mulig inn i vegetasjonen.

I og over noen få kløfter er det også lagt ut stiger/lemmer. Det samme gjelder opp og ned noen korte bergvegger. Disse er kledd med grå takpapp som gjør at de synes lite i terrenget. De er først synlige når man er svært nærmere. Disse er lagt ut av sikkerhetsmessige årsaker, da det er lett å skli på vått fjell. Disse er også til god hjelp for besøkende som vil utforske øya. Disse krever regelmessig vedlikehold.

I tillegg til eksisterende stier og nettgater kan det være aktuelt å kutte noe vegetasjon i forbindelse med spesielle prosjekt, for å sette opp ett eller flere fangstnett. Dette vil være for å fange inn spesielle arter eller individer. Dette vil være små inngrep som naturen selv vil restaurere svært fort.

Ringmerkingssesongen avhenger av været. Normal oppstart er tidlig i mars, avhengig av hvor sein vinteren er. Vårsesongen avsluttes så tidlig/midt i juni. Dette gjøres primært for å skåne hekkefuglene på øya. Nettene tas ned og lagres ved stasjonen. Det samme gjelder nettstengene.

Høstsesongen starter normalt i siste uke av juli. Nettene settes opp og står oppe til sein på høsten. Vanligvis tas nettene ned i første halvdel av november og nettene lagres ved stasjonen.

Hvis øya forlates i fangstsesongen, sikres alle fangstnettene med hengelåser. Dette gjøres for at ikke uvedkommende skal kunne åpne fangstnettene.

Fuglestasjonen har gjennom mange år opparbeidet nødvendige bygninger og innretninger for stasjonens virksomhet. Dette gjelder bl.a. landingssted for stasjonens båt på østsiden, som for øyeblikket er hardt skadet av stormen Amy. Vi har også et stasjonsbygget for mannskaper og ringmerking, bod, toalett og solcellepanel for energiforsyning. Det søkes i denne omgang ikke om utvidelser eller endringer, men det vises til behovet for regelmessig vedlikehold. Tidligere dispensasjon vedlegges.

Ringmerking spesielt

Vi har i en årrekke også ringmerket måker og andre sjøfugler på øya Hoftøya, naboøya til Store Færder. Vi har også fargemerket måker på den samme øya.

Fargemerkingen innebærer å sette fargede merker i hard plast på fuglens ene bein.

Fargeringene har en unik kode med tall og bokstaver som kan leses av på god avstand uten å måtte fange inn fuglene. Dette arbeidet har gitt oss en masse ny kunnskap om måkenes bevegelser. Dette kan være til stor nytte i arbeidet med forvaltning av disse artene, særlig ettersom flere av måkeartene nå er plassert på den norske rødlista. Vi har hatt dispensasjon til dette arbeidet frem til og med 2025.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyret er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydning og i henhold til vedtektene for Færder nasjonalparkstyret. Denne myndighet er delegert fra nasjonalparkstyret. Søknaden er vurdert i henhold verneforskriftens § 3, pkt. 1.1 «Området er vernet mot inngrep av enhver art», verneforskriftens § 3 pkt. 2.1 vern av plantelivet, og verneforskriftens § 3 pkt. 3.1 vern av dyrelivet, og verneforskriftens § 3 pkt. 5.2 forbud mot ferdsel. Verneforskriften gir ingen unntaksbestemmelser for omsøkte tiltak, og søknaden er vurdert i henhold til verneforskriftens § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).

Verneforskriften § 3, *I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.* § 3, pkt 1.1 *området er vernet mot inngrep av enhver art..... listen er ikke uttømmende.*

Verneforskriften § 3 pkt. 3.1: Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke- og yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.

Verneforskriftens § 3 pkt. 5.2 setter forbud mot ferdsel i spesifisert periode: *Forbud mot ferdsel. I sone B er det i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli forbud mot all ferdsel på land og på sjø nærmere enn 50 meter fra land. Dette omfatter også surfebrett, seilbrett, kiting, paraglider og lignende samt dykkeaktivitet.*

Ringmerkingsaktiviteten omfattes av § 3, pkt. 3.2 i verneforskriften: *Bestemmelsene i pkt. 3.1 er ikke til hinder for jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.*

Flere av tiltakene tilknyttet ringmerkingsaktiviteten rammes likevel av forbudene i verneforskriften:

- Verneforskriften for Færder nasjonalpark gir forbud mot ferdsel 15.04 – 15.07 i sone B, hvor hoveddelen av Hoftøya ligger, jf. § 3 pkt. 5.2.
- Oppsetting av fangstnett og stenger krever dispensasjon fra forbudet mot inngrep av enhver art etter verneforskriftens § 3, pkt. 1.1.
- Utlegging av lemmer og stiger på stier krever dispensasjon fra forbudet mot inngrep av enhver art etter verneforskriftens § 3, pkt. 1.1.
- Vegetasjonsrydding av nettgater og stier mellom nettgatene krever dispensasjon fra verneforskriftens § 3, pkt. 2.1 om vern av vegetasjon på land.

Det gis ingen unntaksbestemmelser for omsøkte tiltak, søknaden må behandles som dispensasjonssøknad etter § 4, Generelle dispensasjonsbestemmelser:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot

vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.

I henhold til naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).

Verneforskriften § 3, I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. § 3, pkt 1.1 området er vernet mot inngrep av enhver art..... listen er ikke uttømmende.

I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og dens livsmiljø.

Det er forbud mot ferdsel i sone B i perioden 15.4-15.7 (§ 3, pkt. 5.2). Det gis ingen unntaksbestemmelser i verneforskriften, søknaden vurderes derfor etter § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser (naturmangfoldlovens § 48).

Hovedrammen for denne dispensasjonsbestemmelsen er at aktiviteten ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig og heller ikke stride mot vernevedtakets formål. Begge vilkår må være oppfylt. Det vurderes at vilkårene for å vurdere dispensasjon er oppfylt.

Det påpekes også at selv om vilkårene for å vurdere dispensasjon er oppfylt, gir det ikke automatisk rett på dispensasjon: **Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften...**

Eventuell dispensasjon § 4 skal vurderes strengt. Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014): «*Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.*» Jf. videre avklaringer i rundskrivet skal den generelle dispensasjonsbestemmelsen ikke benyttes til å utvide rammen som er etablert gjennom verneforskriften. Det følger av dette at dispensasjonsbestemmelsen kun skal nyttes i særlige tilfeller og som en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses på vernetidspunktet.

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er blant annet å ta vare på arter generelt, og i sone B er sjøfuglene spesielt viktige.

I Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark, under punkt «4.8 Overvåkning» er følgende forvaltningsmål satt: «*Forvaltningen skal ha tilgang til oppdatert kunnskap om tilstanden for viktige verneverdier i området, både i sjø og på land*».

Søker skriver at ringmerkingen ved Store Færder Ornitologiske Stasjon (SFOS) drives etter retningslinjer fra Stavanger Museum og miljødirektoratet. Stasjonens ringmerkingsvirksomhet er vitenskapelig forankret ved samme institusjon. Videre skriver de at «Alle som driver selvstendig ringmerking ved stasjonen er autoriserte ringmerkere. All ringmerking legges inn elektronisk og oversendes Stavanger Museum årlig. Her ligger all stasjonens ringmerking helt tilbake til 1962. Det er fullt mulig å få tilgang til informasjon ved henvendelse til ringmerkingsentralen ved Stavanger Museum eller til Store Færder ornitologiske stasjon.

Totalt er det ringmerket mer enn 319.000 fugler ved stasjonen. SFOS har også publisert årlige ringmerkingsoversikter i Årsrapporter som ligger på stasjonens hjemmeside. Gjenfunn er rapporter om ringmerkede fugler som er funnet døde eller kontrollert levende. Alle gjenfunn sendes normalt til Stavanger Museum, både fra Norge og utlandet. Dette fordi fuglenes ringer er merket med Stavanger Museum, Norway. Informasjonen går så fra Stavanger Museum ut til de som har ringmerket fuglene og stasjonen. Stavanger Museum har en egen portal som viser alle norske gjenfunn, og de kan trolig også gi informasjon om dette ved forespørsel. SFOS publiserer egne gjenfunn i årsrapportene.»

Det er forvaltningens vurdering at data frå ringmerking og gjenfunn vurderes som viktige informasjon for å få oppdaterte kunnskap om både sjøfugl og andre fuglearter. En rekke sjøfuglarter viser bestander i nedgang.

Data frå tellinger og merkinger/gjenfunn kan være nyttige for forvaltningens arbeid med tiltak i nasjonalparken.

Videre skriver søker at de benytter fangstnett, og et etablert stisystem på øya. Det vurderes at den type vegetasjonsskjøtsel som foreningen utfører i forbindelse med ringmerking, er av mindre omfang. Tiltetteleggingstiltak på sti vurderes også å være av mindre omfang, samt at de er reversible ved eventuelt opphør av aktiviteten.

Presedens

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad vurdere dispensasjon basert på en konkret vurdering av den enkelte søknad. Hver søknad behandles for seg. I og med at det gis dispensasjon til et, i utgangspunktet forbudt, tiltak, danner ikke en dispensasjon i sak presedens i ev. påfølgende saker.

I tråd med god forvaltningspraksis skal saksbehandlingen være forutsigbar. Saker skal behandles individuelt, men bør ses i sammenheng med tidligere vedtak for en helhetlig, rettferdig og forutsigbar forvaltning.

Forvaltningsmyndigheten har anledning til å endre praksis på bakgrunn av nye retningslinjer eller tolkninger av lovverket, eller ny kunnskap.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 - Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt nok opplyst. Ringmerkingsaktiviteten på Store Færder i Færder Nasjonalpark er iverksatt for å styrke kunnskapsgrunnlaget om endringer i fuglebestander og trekkemønster og om endringer i den lokale sjøfuglbestanden spesielt. Ringmerkingen har pågått i over 50 år, og med den lange tidsserien i aktiviteten er dette et nærmest unikt kunnskapsgrunnlag av nasjonal verdi. Alle gjenfunn går inn i nasjonal base ved Stavanger Museum, og er således en viktig kilde til

informasjon for forskere nasjonalt og internasjonalt, og for forvaltningen. Det vurderes som viktig å fortsette overvåkingen for å til enhver tid ha oppdatert kunnskap.

§ 9 – **Føre-var-prinsippet.** Resultatene av ringmerkingsaktiviteten gir viktige bidrag i den nasjonale og regionale miljøovervåkingen, og til forvaltningen av nasjonalparken etter føre-var-prinsippet. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilfredsstillende til å vurdere dispensasjonssøknaden, og føre-var-prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse.

§ 10 – **Prinsipper for økosystemtilnærming og samlet belastning.** Forvaltningen skal vurdere samlet belastning av alle tiltak som kan påvirke verneverdiene negativt. Sjøfugl er i perioder utsatt for press fra mange kanter. Ringmerking og telling utføres så skånsomt som mulig, av personer med forståelse for mulig forstyrrelse. Områdene er ellers vernet mot ilandstigning og forstyrrelse. Forvaltningen har behandlet få søknader knyttet til dispensasjon fra ilandstigningsforbudet eller til andre tellemetoder i sjøfuglområder. Forvaltningen har lagt til grunn at dispensasjonssøknader skal behandles strengt. Eventuell forstyrrelse er vurdert opp mot nytten av kunnskapsinnhenting.

§ 11 - **Kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver.** Vurderes å ikke komme til anvendelse i saken. Skulle det imidlertid oppstå akutt forurensning eller annen miljøforringelse er tiltakshaver ansvarlig for å dekke eventuelle kostnader.

§ 12 – **Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.** Tiltaket gjennomføres uten tekniske installasjoner eller motorisert utstyr. Gjennomføring av merking/telling og eventuell forstyrrelse vil være kortvarig. Tiltaket gjennomføres av erfarne folk, med mål om minst mulig forstyrrelse. Det vurderes at innhenting av data er viktig for forvaltningen av sårbare sjøfuglbestander.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Terje Axelsen	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Færder kommune	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold			
Statens Naturoppsyn			

Birdlife Norge

Saksbehandler Anne Sjømæling

Vår ref. 2026/5985-2 432.3

Dykkar ref.

Dato 13.05.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak

Tillatelse - Færder nasjonalpark - ringmerking - GPS-sporing - eggmålinger - ærfugl - BirdLife Norge

Vedtak

Færder nasjonalpark gir BirdLife Norge v/Norith Eckbo, Morten Helberg og Bastien Bauger tillatelse til ringmerking, GPS-sporing og eggmålinger av ærfugl i Færder nasjonalpark.

Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriftens § 4, Generelle dispensasjonsbestemmelser, og innebærer dispensasjon fra § 3, pkt. 5.2 forbud mot ferdsel.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder til 31.05.26
- Tillatelsen gjelder ringmerking, måle og prøvet opptil 20 fugl
- Tillatelsen må medbringes og vises fram ved eventuell kontroll
- Færder nasjonalparkstyre ønsker informasjon om karleggingen
- Det forutsettes at andre, nødvendige tillatelser er innhentet

Det forutsettes at det utvises stor aktsomhet, og at aktivitet utføres så skånsom som mulig. Det forutsettes også kortest mulig opphold i sone B (ferdselsforbudssoner).

Dokumenter i saken

Søknad fra BirdLife Norge 11.05.26

Søknaden

Søknaden gjelder tillatelse til ringmerking, GPS sporing og eggmålinger av ærfugl i Færder nasjonalpark i 2026.

Utdrag:

BirdLife Norge søker med dette om tillatelse til ringmerking, GPS-sporing og eggmålinger av ærfugl i verneområder i Færder nasjonalpark i 2026, i forbindelse med forskningsprosjektet «Ærfugl som indikator på økologisk tilstand» og PhD-prosjektet «HotSeabird» under sjøfuglprogrammet Seabird MPA.

Hensikten med undersøkelsen er å kartlegge forskjeller i hekkeinnsats (størrelse på egg, kullstørrelse, kondisjon), arealbruk (GPS-loggere) og hekketidspunkt i områder med ferdselsforbud, og sammenligne dette med tilsvarende data fra andre nasjonalparker og områder uten ferdselsforbud.

Feltarbeidet er en del av sjøfuglprogrammet Seabird MPA (samarbeid mellom Universitetet i Sørøst-Norge, BirdLife, Havforskningsinstituttet, NINA, og UiO). Seabird MPA bidrar med viktige data og ny kunnskap om sjøfugl inn i forvaltningen av nasjonalparker og de indre fjordsystemene i Oslofjorden og Skagerrakkysten, samt overvåking av effekter av fiskerifrie soner i samme området og kunnskapsinnhenting for nasjonale mål i handlingsplan for sjøfugl.

Vi vil besøke øyene en gang i perioden 10. – 20.mai 2026, med et mannskap på tre mennesker. Arbeidet inkluderer å registrere reir (med GPS-punkt i appen URBPOP), fange og ringmerke, samt veie og måle fuglen, ta en blodprøve og en avføringsprøve, og måle egg. Vi ønsker å ringmerke, måle og prøveta opptil 20 fugl. Ærfuglene fanges på reir med stang med løkke som tres rundt halsen, slik at vi forsiktig kan løfte dem av reiret. Håndtering av ærfugl for ringmerking og prøvetaking tar om lag 10 minutter per fugl. Vi måler egg i reir mens vi håndterer fugl. Dersom vi ikke klarer å fange fuglene og de flyr av reiret, vil vi måle eggene. Vi dekker over alle reir med dun etter måling. Ærfugl i denne perioden på reir er over en uke inn i rugeperioden og kommer fort tilbake på reir etter håndtering. På fem av fuglene ønsker vi også å instrumentere en GPS-logger med dykkelogger (10 gram). Denne limer vi fast i fjær på ryggen og vil falle av når fuglen myter ryggfjærene på høsten. Enhetene sender data over GSM-nettet, og har påmontert et lite solcellepanel som lader enhetens batteri. Slik vil vi kunne følge fuglenes områdebruk i nasjonalparken og områdene rundt. Å sette på en GPS-logger tar 5 minutter ekstra per fugl.

Eggdata brukes til å fastsette blant annet hekketidspunkt (leggedato og klekkedato), samt hekkeinnsats. Dataene vil derfor også gi informasjon om hekkesyklus opp mot ferdselsforbud, og timing av dette.

Alle fuglene vil bli ringmerket med metallring fra Museum Stavanger, samt fargering med individuell kode. Prosjektet betinger også tillatelse fra Forsøksdyrenheten ved Mattilsynet, samt Miljødirektoratet, for påsetting av GPS loggere. Disse har vi fått.

Ansvarlig for fangst og håndtering av fuglene vil være Norith Eckbo, Morten Helberg og Bastien Bauger fangsten vil bli utført med stor forsiktighet med tanke på forstyrrelser og håndtering av fuglene. Vi har tidligere ingen tilfeller av skade påført fuglene under fangsten eller håndteringen. Deltakere har de nødvendige kvalifikasjoner i form av gjennomført kurs for feltforsøk med villlevende dyr samt nødvendig lisens for ringmerking. Vi vil begrense opphold i områder med hekkende fugl, inkludert områder med ferdselsforbud, så mye som mulig. Vi vil selvsagt utføre vår aktivitet så skånsomt som mulig både i forhold til måkene, ærfuglene og annet fugle og dyreliv i området, og håper dere ser verdien av vår forskning i dette området.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydning og i henhold til vedtektene for Færder nasjonalparkstyre. Denne myndighet er delegert fra nasjonalparkstyret.

Søknaden er vurdert i henhold verneforskriftens § 3, pkt. 1.1 «Området er vernet mot inngrep av enhver art», og verneforskriftens § 3 pkt. 3.1 vern av dyrelivet, og verneforskriftens § 3 pkt. 5.2 forbud mot ferdsel. Verneforskriften gir ingen unntaksbestemmelser for omsøkte tiltak, og søknaden er vurdert i henhold til verneforskriftens § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).

Verneforskriften § 3, *I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. § 3, pkt 1.1 området er vernet mot inngrep av enhver art..... listen er ikke uttømmende.*

Verneforskriften § 3 pkt. 3.1: Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke- og yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.

Verneforskriftens § 3 pkt. 5.2 setter forbud mot ferdsel i spesifisert periode: *Forbud mot ferdsel. I sone B er det i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli forbud mot all ferdsel på land og på sjø nærmere enn 50 meter fra land. Dette omfatter også surfebrett, seilbrett, kiting, paraglider og lignende samt dykkeaktivitet.*

Det gis ingen unntaksbestemmelser for forbudet, søknaden må behandles som dispensasjonssøknad etter § 4, Generelle dispensasjonsbestemmelser:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).

Verneforskriften § 3, *I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. § 3, pkt 1.1 området er vernet mot inngrep av enhver art..... listen er ikke uttømmende.*

I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og dens livsmiljø.

Det er forbud mot ferdsel i sone B i perioden 15.4-15.7 (§ 3, pkt. 5.2). Det gis ingen unntaksbestemmelser i verneforskriften, dispensasjonssøknaden vurderes derfor etter § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser (naturmangfoldlovens § 48).

Hovedrammen for denne dispensasjonsbestemmelsen er at aktiviteten ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig og heller ikke stride mot vernevedtakets formål. Begge vilkår må være oppfylt.

Eventuell dispensasjon § 4 skal vurderes strengt. Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014): «*Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.*» Jf. videre avklaringer i rundskrivet skal den generelle dispensasjonsbestemmelsen ikke benyttes til å utvide rammen som er etablert gjennom verneforskriften. Det følger av dette at dispensasjonsbestemmelsen kun skal nyttes i særlige tilfeller og som en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses på vernetidspunktet.

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er blant annet å ta vare på arter generelt, og i sone B er sjøfuglene spesielt viktige.

I Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark, under punkt «4.8 Overvåkning» er følgende forvaltningsmål satt: «*Forvaltningen skal ha tilgang til oppdatert kunnskap om tilstanden for viktige verneverdier i området, både i sjø og på land*»

Søker skriver i søknaden at tiltakene inngår i forskningsprosjektet «Ærfugl som indikator på økologisk tilstand», PhD-prosjektet «HotSeabird», under sjøfuglprogrammet Seabird MPA.

Hensikten med dette forskningsprosjektet er å kartlegge forskjeller i hekkeinnsats, se på arealbruk og hekketidspunkt i forhold til ferdselsforbud og sammenligne innsamlede data med tilsvarende fra andre nasjonalparker og områder uten ferdselsforbud. Seabird MPA er et samarbeid mellom Universitetet i Sør-øst Norge, BirdLife, Havforskningsinstituttet, NINA og UiO.

Søkere skriver at fangsten, tellingen, merkingen vil bli utført med stor forsiktighet med tanke på forstyrrelser og håndtering av fuglene. Det er tre navngitte personer som vil være ansvarlig, og som har gjennomført tilsvarende aktivitet andre steder, og de viser til at de har ingen tidligere tilfeller av skader påført fuglene. Det vises også til at alle deltagerne har nødvendige kvalifikasjoner i form av gjennomført kurs for feltforsøk med villlevende dyr, og lisens for ringmerking. De viser også til at alle andre nødvendige tillatelser er innhentet. Fuglene vil bli ringmerket med metallring fra Museum Stavanger. På fem av fuglene ønsker søkerne å instrumentere en GPS-logger med dykkelogger (10 gram). Denne vil bli limt fast i fjær på ryggen men vil falle av når fuglen myter ryggfjærene på høsten.

Ilandsstigning på områder med ferdselsforbud vil kunne innebære en negativ forstyrrelse for sårbare arter som hekker i perioden. Særlig sårbare er måke- og ternekolonier.

Det påpekes at selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet, eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, utløser ikke dette en rett til dispensasjon. Oppfyllelse av vilkårene er premisset for at forvaltningsmyndigheten kan vurdere dispensasjon.

Forvaltningen skal også vurdere samlet belastning på verneverdiene, og tiltaket opp mot alle tiltak som kan påvirke verneverdiene.

Det er økende bruk av området av besøkende i perioden april-mai, men få overtredelser på ilandstigningsforbudet.

Forvaltningen har generelt få søknader om dispensasjon fra ilandstigningsforbudet, men i 2026 har det vært søknader både fra lokal fuglestasjon, som teller på oppdrag av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og telling fra fly på oppdrag fra Miljødirektoratet.

Forvaltningen har som praksis at dispensasjonssøknader om lavtflyvning med helikopter ikke innvilges i perioden 15.4-15.7.

Forvaltningen skal videre i alle søknader også vurdere samlet belastning.

Forvaltningen vurderer at aktiviteten ikke strider mot verneformålet, og selv om det kan påvirke verneverdiene negativt, vurderes påvirkningen som akseptabel, grunnet den kompetanse som utførerne har. Forvaltningen skal i alle søknader også vurdere samlet belastning, og belastningen i 2026 er noe større enn tidligere, grunnet flere søkere.

I Færder nasjonalpark er det en rekke sjøfuglområder med ferdselsrestriksjoner (sone B). I perioder er det mye besøkende (småbåter, seilbåter, kajakk, mm.) i nasjonalparken. Forvaltningen vurderer at det er svært viktig å ha oppdatert kunnskap om fuglenes hekkesessong, hekkesteder og arealbruk, for å kunne tilpasse og tilrettelegge for god besøksforvaltning.

Det er også forvaltningens vurdering at sjøfugl kan være god indikator for miljøtilstanden i nasjonalparken og Oslofjorden generelt.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapsgrunnlaget vurderes å være godt. Søkere er en del av et større forskningsprosjekt, og erfarne utførere. Søknaden gir en god beskrivelse av forståelse for hensynsfull gjennomføring med minimum forstyrrelse.

§ 9 – Føre-var-prinsippet. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilfredsstillende til å vurdere søknaden, og føre-var-prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse i denne sak.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning. Søkere vurderes å ha forståelse for å gjennomføre omsøkt aktivitet med minst mulig forstyrrelse og påvirkning på ærfugl og andre hekkende arter. Arten er vernet mot forstyrrelse dersom de hekker i områder med ferdselsforbud ved ferdselsrestriksjoner, men er også vernet mot unødig forstyrrelse dersom hekking foregår utenfor sone B. Det er økende bruk av området av besøkende i perioden april-mai, men få overtredelser på ilandstigningsforbudet. Forvaltningen har generelt få søknader om dispensasjon fra ilandstigningsforbudet, men i 2026 har det vært søknader både fra lokal fuglestasjon, som teller på oppdrag av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og telling fra fly på oppdrag fra Miljødirektoratet. Samlet belastning vurderes likevel som akseptabel, grunnet god kompetanse hos utførere.

§ 11 – Kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Vurderes å ikke komme til anvendelse i saken. Skulle det imidlertid oppstå akutt forurensning eller annen miljøforringelse er tiltakshaver ansvarlig for å dekke eventuelle kostnader.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Aktiviteten utføres av få personer, og så skånsomt og raskt som mulig. Dersom fugl flyr av reir, blir alle reir dekket med dun etter måling.

Presedens

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad vurdere dispensasjon basert på en konkret vurdering av den enkelte søknad. Hver søknad behandles for seg. I og med at det gis

dispensasjon til et, i utgangspunktet forbudt, tiltak, danner ikke en dispensasjon i sak presedens i ev. påfølgende saker.

I tråd med god forvaltningspraksis skal saksbehandlingen være forutsigbar. Saker skal behandles individuelt, men bør ses i sammenheng med tidligere vedtak for en helhetlig, rettferdig og forutsigbar forvaltning.

Forvaltningsmyndigheten har anledning til å endre praksis på bakgrunn av nye retningslinjer eller tolkninger av lovverket, eller ny kunnskap.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Norith Eckbo			
Statens Naturoppsyn v/Lindeth			

Alf ring Kleiven

Saksbehandler Anne Sjømæling

Vår ref. 2026/6294-2

Dykkar ref.

Dato 18.05.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak

Tillatelse Færder nasjonalpark Havforskningsinstituttet, utsetting av akustiske lyttestasjoner

Vedtak

Alf Ring Kleiven og Esben Moland ved Havforskningsinstituttet gis tillatelse til å sette ut inntil 5 akustiske lyttestasjoner i Færder nasjonalpark. Dispensasjon er gitt i henhold til verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 4, Generelle dispensasjonsbestemmelser. Tiltaket skal bidra til kunnskapsinnhenting og oppfølging av effekt på naturverdiene i nasjonalparken, etter innføring av fiskerireguleringer 01.01.26. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder for inntil 5 lyttestasjoner
- Tillatelsen er gyldig i 5 – fem år til 31.12.2031
- Posisjoner på lyttestasjoner må oppgis til nasjonalparkforvaltningen, for å unngå uønsket fjerning av lyttestasjoner som uønsket redskap
- Det forutsettes at nasjonalparkstyret mottar informasjon om resultater

Dokumenter i saken

Søknad fra Alf Ring Kleiven, Havforskningsinstituttet 14.05.26
Tilleggsinformasjon frå Alf Ring Kleiven, HI av 18.05.26

Søknaden

01.01.26 ble det innført strenge fiskerireguleringer med null-fiske, i tre områder i Oslofjorden, hvorav det ene ligger hovedsaklig i Færder nasjonalpark. Som en følge av dette, skal det gjennomføres følgeforskning og kartlegging av nå-tilstand. Havforskningsinstituttet er prosjektansvarlig.

Frå søknaden:

På mandag reiser vi ut med Tyra i Oslofjorden for å kartlegge trålfelt med slepekamera i alle tre nullfiskeområder og kontroll.

Da er også planen å sette ut de første akustiske lyttestasjonene (Esben kopi er ansvarlig for denne delen).

I denne omgang skal vi sette ut rundt 10 stk fordelt på Færder og Ytre Hvaler, men målet er å sette ut et større nettverk. NMBU har allerede et lignende nettverk i Indre Oslofjord og i Raet nasjonalpark.

Lyttestasjonene består av en betongring, noen meter tau, en akustisk mottaker og en blåse. Alt vil stå under vann og hentes opp med ROV når data skal høstes og utstyr vedlikeholdes. Samtidig jobber vi med å få merket fisk.

Dette vil også være en del av et Europeisk telemtrinettnettverk, slik at fisk merket av andre kan bli registrert og delt og våre fisk kan bli registrert av andre. Mer info

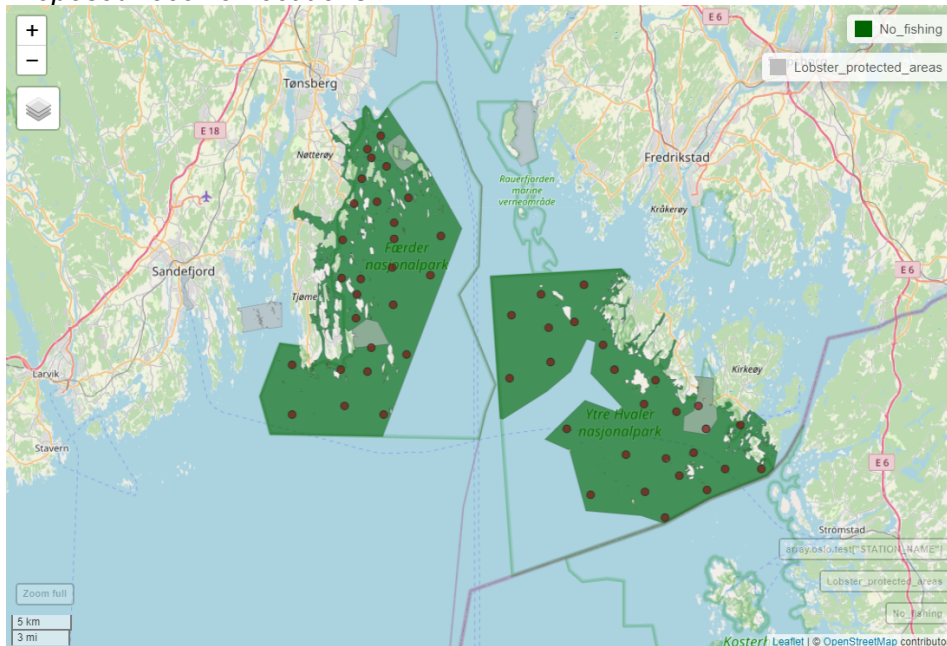
her: <https://www.europeantrackingnetwork.org/en/tracking>

I Raet har vi fått godkjenning av Jenny til å sette ut dette og tenkte vi bør ha samme godkjenning fra dere.

Håper dere har mulighet til å se på dette før helgen, siden vi starter mandag 18. mai.

Etter at vi har satt de ut kan vi sende dere informasjon om hvor de står.

Proposed receiver locations

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydning og i henhold til vedtektene for Færder nasjonalparkstyre. Denne myndighet er delegert fra nasjonalparkstyret.

Søknaden er vurdert i henhold verneforskriftens § 3, pkt. 1.1 «Området er vernet mot inngrep av enhver art», og verneforskriftens § 3 pkt. 5.2 forbud mot ferdsel.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).

Videre er formålet å ta vare på (utdrag)

- Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet
- Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder

Verneforskriften § 3, *I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.* § 3, pkt 1.1 *området er vernet mot inngrep av enhver art..... listen er ikke uttømmende.*

Verneforskriften § 3 pkt. 3.1: Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke- og yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.

Verneforskriftens § 3 pkt. 5.2 setter forbud mot ferdsel i spesifisert periode: *Forbud mot ferdsel. I sone B er det i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli forbud mot all ferdsel på land og på sjø nærmere enn 50 meter fra land. Dette omfatter også surfebrett, seilbrett, kiting, paraglider og lignende samt dykkeaktivitet.*

Det gis ingen unntaksbestemmelser for utsetting av lyttestasjoner med moring på bunn. Det er generelt forbud må aktivitet nærmere enn 50 m fra land i perioden 15.4-15.7. Søknaden må behandles som dispensasjonssøknad etter § 4, Generelle dispensasjonsbestemmelser:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).

Verneforskriften § 3, *I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.* § 3, pkt 1.1 *området er vernet mot inngrep av enhver art..... listen er ikke uttømmende.*

I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og dens livsmiljø.

Det er forbud mot ferdsel i sone B i perioden 15.4-15.7 (§ 3, pkt. 5.2), og å være nærmere enn 50 m. Det gis ingen unntaksbestemmelser i verneforskriften, dispensasjonssøknaden vurderes derfor etter § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser (naturmangfoldlovens § 48). Hoveddrammen for denne dispensasjonsbestemmelsen er at aktiviteten ikke kan påvirke

verneverdiene nevneverdig og heller ikke stride mot vernevedtakets formål. Begge vilkår må være oppfylt.

Eventuell dispensasjon § 4 skal vurderes strengt. Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014): «*Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.*» Jf. videre avklaringer i rundskrivet skal den generelle dispensasjonsbestemmelsen ikke benyttes til å utvide rammen som er etablert gjennom verneforskriften. Det følger av dette at dispensasjonsbestemmelsen kun skal nyttes i særlige tilfeller og som en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses på vernetidspunktet.

Det påpekes i Miljødirektoratets veileder (M106-2014) at dispensasjonsbestemmelsen kun skal nyttes i særlige tilfeller og som en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses på vernetidspunktet. Denne søknaden omfatter etter forvaltningens vurdering, et slikt tilfelle. Det ble innført strenge fiskerireguleringer i Oslofjorden 01.01.26, hvorav tre områder med forbud mot all fiske (null-fiske). Et av disse ligger i Færder nasjonalpark. Det er helt vesentlig å kartlegge nå-tilstand, samt å måle effekten av en slik omfattende regulering. Tiltakene er innført med formål om å bedre naturtilstanden i Oslofjorden, få mer biomasse, større og bredere artssammensetning, og forhåpentligvis topp-predatorer tilbake. Behovet for kunnskap om utvikling og effektene er stort.

I Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark, under punkt «4.8 Overvåkning» er følgende forvaltningsmål satt: «Forvaltningen skal ha tilgang til oppdatert kunnskap om tilstanden for viktige verneverdier i området, både i sjø og på land».

Forvaltningsplanen (kapittel 2.7) inneholder flere forvaltningsmål knyttet til marine naturtyper. Et av forvaltningsmålene er at: «bestanden av ørret, torsk og hummer skal økes».

Det er stort behov for kunnskap for å følge effekten av fiskerireguleringene.

Søker vil kartlegge tidligere trålfelt med slepekamera. Det er stort behov for å vite omfanget av trålspor, og påvirkning på bunnlevende dyr og arter. Det er helt nødvendig med denne kartlegging for å følge utviklingen av naturtilstanden over tid, med forhåpentligvis restituerende og fornyende. I følge søknaden «svever» kamerariggen over bunnen.

Søker har sendt med en oversikt over aktuelle steder å plassere lyttestasjoner. Det er registrert ålegrassenger og bløtbunnsområder flere steder i nasjonalparken. Stasjonene består av en betongring, noen meter tau, en akustisk mottaker og en blåse. De settes forsiktig ned og blir stående på samme sted. Det er forvaltningens vurdering at søker har forståelse for utføre utsetting på en skånsom måte uten skade på sårbare naturtyper.

Akustisk telemetri skal stå ute over lengre tid. Søker skriver at de vil komme tilbake etter et år og laste ned data. Dette er kontinuerlig mottagning av signaler fra fisk som etter hvert blir merket med austiske sendere. Dette tiltaket er tenkt å være en del av følgeforskningen de neste 10 årene. Forvaltningsplanen gir anledning til å gi flerårige tillatelser, inntil fem år.

Det er også svært viktig at posisjoner på plassering av lyttestasjonene oppgis, slik at ikke disse blir ryddet bort i forbindelse med rydding av spøkelsesteiner og tapt fiskeredskap.

Tiltaket vurderes ikke å være i strid med verneformålet, og vurderes heller ikke å påvirke verneverdiene nevneverdig. Det vurderes at vilkårene for å vurdere dispensasjon er oppfylt. Det påpekes at selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet, eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, utløser ikke dette en rett til dispensasjon. Oppfyllelse av vilkårene er premisset for at forvaltningsmyndigheten kan vurdere dispensasjon.

Enhver søknad behandles individuelt og ut fra helhetlig hensyn og vil ikke skape presedens for tilsvarende saker. Forvaltningsmyndigheten har anledning til å endre praksis på bakgrunn av nye retningslinjer eller tolkninger av lovverket, eller ny kunnskap.

Naturmangfoldlovens §§ 8-12.

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Vurderes som godt nok. Innhenting av økt kunnskap for er viktig for en god, fremtidig forvaltning av verneområdet.

§ 9 – Føre-var-prinsippet. Kommer ikke til anvendelse i denne søknad.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning. Påvirkningen på økosystemet vurderes som liten, det samme med samlet belastning.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Det vurderes ingen miljøforringelse ved tiltaket. Tiltakshaver vil imidlertid være ansvarlig for at alle lyttestasjoner fjernes ved endt aktivitet.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og drift. Vurderes ivaretatt.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Esben Moland	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Færder kommune	e-post		
Statens naturoppsyn /v Lindseth			

Arkivsaksnummer: 2026/2072-4

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 19.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	13/2026	27.05.2026

Info fra sekretariatet 050326 - 270526

Innstilling fra forvalter

Styret tar informasjon til orientering.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Møter, befaringer og seminarer 050326-270526	Dato
Kompetansesamling UKL	09.03
Lyngbrenning Ytre Hvaler nasjonalpark	10.03
Seminar miljøkriminalitet Oslofjorden, Oslo	11.03
Befaring m/IBymisjon, Moutmarka	12.03
Foredrag vertskapskurs Fulehuks Venner	14.03
Marine forvaltere, digitalt møte	18.03
Befaring Moutmarka	19.03
Kontormøte m/Besøkssenter Færder nasjonalpark	23.03
Møte m/arkiv SFVT, digitalt	24.03
Våtmarksseminar, Besøkssenter Færder NP	25.03
Oppstartsmøte Bolærne øyene (sesong), Færder kommune	25.03
Naturbasert sone, Oslo k bekjempelse fremmede arter, digitalt	26.03
Lyngbrenning, Kløvningen FNP	27.03
Morten Ueland – skjøtselstiltak Masseløy	07.04
Forvaltningsplan UKL, Færder kommune, digitalt	08.04
Befaring Moutmarka, Bymisjon	08.04
Befaring m Besøkssenter FNP, Sandø, Ildverket	09.04

Befaring med Besøkssenter FNP, Bolærne	10.04
Kartleggingstokt spøkelsesteiner, Green Bay	13.04
Avdelingsmøte SFVT	14.04
Befaring Bjerkøy, grunneier/UKL	14.04
Moser og lav i norsk natur, NMBU, digitalt	15.04
Marine forvaltere, digitalt	15.04
Byggesaksavdelingen Færder kommune	16.04
Årlig befaring Mellom Bolæren, utførte og nye tiltak	17.04
Østersseminar Vestfold Fylkeskommune	22.04
Tjärnö Samverksforum – (program vedlagt) med havet i fokus	24.04
Miljødir – Jomfruland/IFærder NP – ny forvaltningsplanmodell	27.04
Møte Kystverket – Oppgradering av sjømerker i Vestf/Telem	27.04
Møte Miljødir – pågående og planlagte tiltak i Oslofj. YH/J/FNP	29.04
Befaring Sandø/Bustein/Moutmarka	30.04
Møte Miljødir – skilting om nullfiske YH/J/FNP	04.05
Befaring Østre Bolæren	05.05
Nasjonalparkkommune/kulturminner møte m/Færder kommune	06.05
Foredrag om FNP Re Rotary	06.05
Planleggingsmøte Mdirkonferanse, SFVT	07.05
Møte stolpejakten/Loggen kystlag	07.05
Nordic CWR – start up meeting, digitalt	07.05
Nettverksmøte skjøtsel	08.05
Kontormøte Besøkssenter FNP	11.05
Avdelingsmøte SFVT	12.05
Møte Miljødir – oppfølgende møte Oslofjord-arbeidet	18.05
Havpladlerne Færder - informasjonstiltak	19.05
Marine forvaltere, digitalt	20.05
Møte VFK, kulturarv – kulturminner i FNP, prioritering/oppfølging	21.05
Møte SNO	22.05
Styremøte m/befaring	27.05

Saksopplysninger

- Tett dialog med Havforskningsinstituttet om prosjektet «Stopp spøkelsesfiske i Oslofjorden». Behov for koordinering med ryddeaktører, hvem, hva, hvor
- Tett dialog og planlegging med Havforskningsinstituttet og Oslofjordens Friluftsråd ang. prosjektet «Restaurering av flatøstersbunn i Oslofjorden – en sunnere sjøbunn og grunnlag for høsting og dyrking av flatøsters som ny næringsvirksomhet». Ytre Hvaler nasjonalpark også involvert
- Tett dialog med Miljødirektoratet om bedre kommunikasjon og informasjonsflyt
- Dialog med Havforskningsinstituttet om følgeforskning
- Dialog med IUA – planlagt øvelse
- Igangsetting av skjøtelsesprosjekter i henhold til budsjett

- Vedlegg: Program for Tjärnö samverksforum 2026 – med havet i fokus: Næringsliv, forskning og myndigheter samlas för at utforska hur de bäst kan skapa en naturpositiv utveckling i havets miljöer.

Tjärnö samverkansforum 2026 - med havet i fokus

Hållbarhet & miljö
Samhälle & ekonomi

Välkommen till Tjärnö samverkansforum 2026. Näringsliv, forskning och myndigheter samlas för att utforska hur de bäst kan skapa en naturpositiv utveckling i havets miljöer.

Konferens

Datum

24 apr 2026

Tid

09:00 - 16:30

Plats

Tjärnö marina laboratorium [↗](#)

Kostnad

Gratis

Tillgänglighet

Arrangemanget är tillgänglighetsanpassat

Ytterligare information

[Här hittar du mer info →](#)

Bra att veta

Du kan anmäla dig som deltagare och/eller utställare. Lunch och mingel ingår. Det är kostnadsfritt att delta och ställa ut.

Arrangör

Tjärnö marina laboratorium, Kosterhavets nationalpark, Svinesundskommittén, Innovatum Science park, Samförvaltning norra Bohuslän, Fiskekommunerna, Tanums kommun, Strömstads kommun, Testarena Skagerrak, Centrum för hav och samhälle

24
Apr

Kontakt

Susanne Lindegart →

Projektsamordnare

0766-22 96 78

031-786 96 78

susanne.lindegarth@marine.gu.se

ine.gu.se

Program

08.30–09.00 Ankomst & registrering – Kaffe och utställningsmingel

09.00–09.20 Välkomna till Tiärnö Marina Laboratorium

universitet

forskning kan skapa naturpositiv utveckling

[Linus Hasselström](#), Kungliga Tekniska Högskolan

Block 1 – Restaurering och kompensation

09.45–10.00 Restaurering och kompensation från myndigheternas perspektiv

[Jenny Palmkvist](#) och [Ingemar Andersson](#), Havs- och vattenmyndigheten

10.00–10.15 Utveckling av finansiella modeller för ålgräsrestaurering, [Lena Gipperth](#), Handelshögskolan, Göteborgs universitet

10.15–10.30 Restaurering av kelpskogar

[Gunilla Toth](#), Institutionen för marina vetenskaper, Göteborgs universitet

10.30–10.45 Kompensationsåtgärder i praktiken

[Kristina Bernsten](#) och [Fredrik Ternström](#), Göteborgs Hamn

Förmiddagsfika och utställningsmingel

Block 2 – Företag och innovationer

11.15–11.30 Restaurering genom 3D-printade rev

[Mats Heitzmann](#), Blueprint Lab (startup)

11.30–11.45 Ostronodling för restaurering och regenerativt vattenbruk [Christian Vorbeck](#), Ostrea AB

11.45–12.00 Regenerativt havsbruk i Oslofjorden, för frivillighet och näring

[Lars Dalen](#) och [Nora Rønningen](#), Marinreparatörerna

12.00–12.15 Hur pengar styr den blå ekonomin

[Viktor Elliot](#), Företagsekonomiska institutionen, Göteborgs universitet

12.15–12.30 Finansiella stöd för naturpositiva företag

[Maj Grove](#), grundare av Your DevOcean

[Bengt Raner](#), ALMI Väst

[Sonja Andrén](#), Innovatum Science Park

Lunch och rundvandring på laboratoriet

Block 3 – Regenerativ turism

13:45-14:00 Turism med havet som partner

[Janne Bark](#), Musselbaren

14.00-14.15 Kunskapsturism i det blå

[Eva Maria Jernsand](#), Företagsekonomiska institutionen, Göteborgs universitet

14.15-14.30 Ostron och turism

[Bengt Klemming](#), Klemmings Ostron

Paneldiskussion

14.30-15.15 Hur bygger vi en naturpositiv ekonomi i Bohuslän från forskning till företagande?

15.15-16.30 Mingel och företagsutställning

Senast ändrad 20 april 2020

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Kontakt

Göteborgs universitet
Box 100
405 30 Göteborg

Telefonväxel

031-786 00 00
Helgfria vardagar 8-16

Besöksadress

Hitta organisation
Org. nummer: 202100-3153

Våra kanaler

Arkivsaksnummer: 2026/2072-5

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 19.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	14/2026	27.05.2026

Status økonomi og tiltaksliste

Innstilling fra forvalter

Styret tok statusoppdatering til orientering.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Statusoversikt skjøtselstiltak 2026. Vedlegg

Saksopplysninger

Kommentarer i vedlagte tabell. Mange tiltak er igangsatt, og flere er utført, men lite er fakturert.

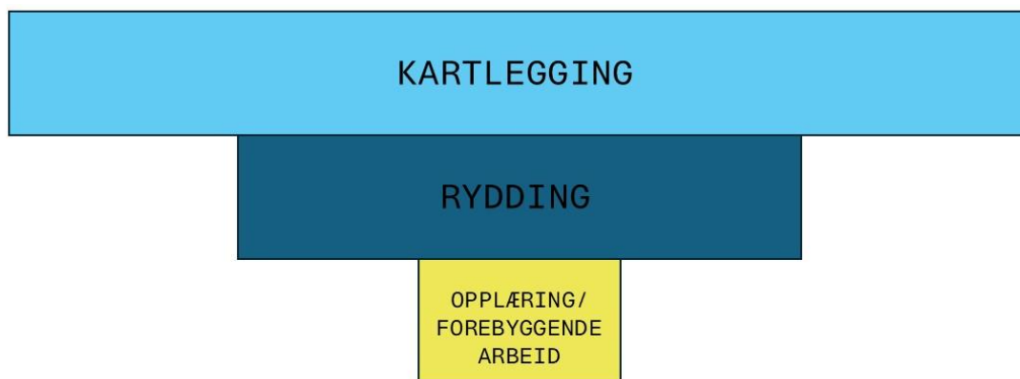
Legger ved prosjektbeskrivelsen av østersprosjektet med Havforskningsinstituttet som prosjektleder, og Oslofjordens Friluftsråd samt fiskere og Ytre Hvaler og Færder nasjonalpark som samarbeidspartnere.

Rydding av tapte teiner (spøkelsesfiske)

En rekke aktører har fått midler fra Miljødirektoratet til å drive opprydning i Oslofjorden og null-fiske områdene. Som kjent er to av disse områdene nasjonalparkområder – Ytre Hvaler og Færder. Det er nå mange aktører som ønsker å sette i gang, med ulike metoder, og vi har ingen oversikt over alle disse. Vi har nå fått Miljødirektoratet til å be dem kontakte hhv Ytre Hvaler og Færder for evt. avklaring og koordinering.

Det er et stort behov for koordinering av innsats, slik at det blir ryddet så skånsomt som mulig og effektiv bruk av midler, og ikke minst også enhetlig registrering av funn og kartfesting av funn slik at vi vet hvor det er ryddet. Det er sårbare områder i den marine delen av nasjonalparken.

Havforskningsinstituttet har fått ca. 20 millioner til prosjektet «Stopp spøkelsesfiske i Oslofjorden.» Både Ytre Hvaler og Færder nasjonalpark ble kontaktet på forhånd, og er dels med i prosjektet. Kort oppsummert viser figuren nedenfor hva HI i samarbeid med Green Bay ønsker å gjøre:

Det er imidlertid allerede nå stort behov for informasjon og opplæring, og vi er i dialog med HI om et informasjonsmøte for alle aktører. Før vi har hatt et slikt møte, ønsker vi ikke at aktører begynner rydding. Vi har testet ut en kartløsning og rydding med Skjægårdstjenesten tidlig i vår.

Skjøtselsprosjekter

Ormøy

Skjøtselsarbeid settes i gang på Ormøy. Det er grunneier Wedel Jarlsberg som vil være utfører. Han har tidligere fått tillatelse til å sette opp et beitegjerd (gjennom UKL midler), og vil ha beitedyr på øya. I tillegg forsiktig skjøtsel av den nordlige delen av øya, inkludert ruiner fra bosetting.

Masseløy

Bonde Morten Ueland har hatt beitedyr på øya i mange år, og i tillegg drevet skjøtsel ved bruk av UKL midler. Nasjonalparken ønsker å utvide skjøtsel, og tilbudt Morten Ueland jobben. Høstprosjekt, ytterligere tynning av einer i nord, samt begynne arbeid med fjerning av rynkerose i nord-vest.

Oppdatert skjøtsesplan vedlagt.

Mellom-Bolæren

Inngått avtale med Mellom-Bolærens venner om skjøtsel (har tidligere bare hatt en muntlig avtale). Skjøtsel gjennomføres i tett dialog med Færder nasjonalpark og grunneier Færder kommune.

Øvrige øyer

Grunneiere på Sandø driver skjøtsel på dugnad via UKL midler, og etter veiledning fra FNP.

Grunneiere på S. Årøy driver skjøtsel på dugnad via UKL midler, og etter veiledning fra FNP.

Grunneiere på Burø ønsker å starte med fjerning av rynkerose, får veiledning av SNO (FNP). FNP har fjernet fremmed nåletré hemlock. Hytteiere i nord har fått tillatelse til rydding etter AMY.

Store Færders venner har planer om stirydding og skjøtsel av ruiner på Store Færder, etter veiledning fra FNP.

Skjægårdstjenesten har mindre skjøtselsprosjekter fra FNP på statlig sikrede områder (hvor de har tilsyn og ansvar for tilrettelegging).

Statens Naturoppsyn har ansvaret for slått på Steinkloss, Gåsøy, Bustein, Ø. Bolæren.

Restaurering av flatøstersbunn i Oslofjorden – en sunnere sjøbunn og grunnlag for høsting og dyrking av flatøsters som ny næringsvirksomhet

Bakgrunn

Intakte bunnflater med filtrerende organismer har en positiv effekt på vannmiljøet. Det kanskje beste eksempelet er skjellbanker, som filtrerer ut mikroorganismer som binder næringssalter som nitrogenforbindelser og fosfat. Skjellene frigir avføringspartikler og partikler med organisk materiale som «falsk avføring», såkalt pseudofaeces. Disse partiklene blir tilgjengelig føde for små organismer på bunnen. Flatøstersbanker og -rev bidrar på denne måten til å øke det biologiske mangfoldet i flere ledd i næringskjedene, selv ved ganske lave tettheter av skjell, og er viktige habitater på grunt vann. Tette skjellbestander kan bygge opp biogene rev, som også gir skjulesteder for et bredt spekter av smådyr og fiskeyngel.

Mer enn 6% av de grunne bunnområdene i Nordsjøen var tidligere dekket av flatøstersbanker. Disse bankene er borte, grunnet overhøsting på slutten av 1800-tallet, nedslamming og forurensing. Den siste nedturen kom på 1980-tallet da parasittsykdommen bonamiose ble innført til Europa og spredd til de fleste europeiske skjelldyrkingsområder. Norge har så langt gått fri, og Norge har i dag de siste intakte, sykdomsfrie bestandene av flatøsters

(<https://www.hi.no/hi/nyheter/2026/januar/na-er-norge-eneste-europeiske-land-uten-fryktet-ostersparasitt>)

Havforskningsinstituttet har kartlagt flatøstersbestandene på kyststrekningen fra Telemark til Sognefjorden, og arbeider nå med å utvide arbeidet til blant annet en mer detaljert kartlegging i Vestfold og Østfold.

Flere steder i Europa forsøker man nå å restaurere de opprinnelige flatøstersbankene (se <https://noraurope.eu/>). Norsk flatøsters er ved flere anledninger brukt i restaureringsprosjektene (Bos mfl 2023), og flere fagmiljø, blant annet i Frankrike og Nederland, ønsker å bruke norske østersbanker som referanser for eget forsknings- og utviklingsarbeid.

Flatøsters er «klimavinnere». De krever relativt varmt vann for å formere seg, og vi forventer at bestandene vil øke, så fremt de holdes fri for sykdom og ikke høstes på feil måte. Sykdom er den største trusselen. Bonamiose er påvist både i Limfjorden i Danmark (Madsen og Thomassen 2015) og i en bestand på den svenske vestkysten (<https://jordbruksverket.se/djur/djurskydd-smittskydd-djurhalsa-och-folkhalsa/aktuellt-lage-for-smittsamma-djursjukdomar/ostronsjukdomarna-bonamia-ostreae-bonamia-exitiosa-och-marteilia-refringens>). For å unngå smitte er det avgjørende å unngå all import av alt levende materiale fra smittede bestander og infiserte områder og etablere en sikker modell for både restaurering, høsting og østersdyrking.

I områder hvor det etableres tette flatøstersbestander vil disse produsere et høyt antall larver i gyteperiodene. Larvene spres med vannmassene, og riktig forvaltet kan det overtid etablere seg ville bestander som kan høstes. Høsting av østers er i dag ikke regulert, og overhøsting og bruk av destruktive høsteredskaper kan derfor også representere trusler. Hvis høsting og dyrking av

flatøsters skal utvikles til en næring, trengs det derfor en ny modell for forvaltning, vern og bærekraftig høsting og produksjon.

Fiskere i Oslofjorden har lokal kunnskap om kystsonen, herunder strømforhold, bunntyper, sesongvariasjoner og biologiske sammenhenger. Samtidig er mange fiskere i en situasjon der tradisjonelt fiske alene ikke gir tilstrekkelig eller forutsigbar inntekt gjennom hele året grunnet innføring av store nullfiskeområder. Dette har aktualisert behovet for mer fleksible og sammensatte driftsformer, der fiskere kan kombinere flere typer aktiviteter basert på eksisterende fartøy, utstyr og kompetanse.

Naturrestaurerende tiltak i kystsonen representerer i denne sammenheng en mulighet for å koble miljømål og næringsutvikling. En fremtidig økt produksjon av lavtrofiske organismer vil bidra til et bedre vannmiljø, og flatøsters er en stedegen art som vil bidra til et bedre vann- og bunnmiljø, samtidig som den er kommersielt interessant.

Tiltak som beskrevet i søknadden kan gjennomføres på en måte som gir noen av de fiskere som blir berørt av restriksjonene en supplerende inntekt, samtidig som deres lokalkunnskap og operative kapasitet tas i bruk på en målrettet og samfunnsnyttig måte. Slike aktiviteter kan utføres sesongvis og tilpasses øvrig drift, og bidrar til bedre utnyttelse av fartøy, arbeidskraft og kompetanse gjennom hele året.

Prosjektet har med de sentrale næringsaktørene. Færder Fiskemottak AS har sitt utspring som et lokalt fiskemottak og har i dag utviklet seg til å fungere som en koordinerende plattform for 20 fiskere, ulike forskningsmiljøer, næringsaktører og frivillige rundt Oslofjorden og omstiller seg til å bli Oslofjordens Kompetansesenter For Marint Vern Og Restaurering. Med eksisterende infrastruktur, logistikk, kjølekjede og etablerte distribusjonskanaler selger de til flere hundre unike kunder i løpet av en uke. De har også over 18 000 sjømatelskende følgere på Facebook. Med dette har virksomheten forutsetninger for å støtte praktisk gjennomføring av naturrestaurerende tiltak, samtidig som den kan fungere som bindeledd mellom lokale aktører og overordnede forvaltningsmål. I Østfold er Storm østers en sentral aktør i Hvaler kommunes «cluster» / gruppe som også er kalt Blå Node, her er det også fiskere, fiskeflåte og utstyr, kompetanse og lokalkunnskap tilgjengelig.

Dette prosjektet skal på denne måten gjennomføre anvendt FoU i hele bredden, med kartlegging, biosikkerhet, identifisering av mulige restaureringsområder og utvikling av en bærekraftig modell for næringsvirksomhet.

Mål

Prosjektets overordnede mål er å bidra til å etablere funksjonell fjordbunn med flatøstersbanker som på sikt også kan bli en økonomisk ressurs.

Delmål er å;

- Bidra til restaurering av marine gruntvannshabitater i Ytre Oslofjord
- Kartlegge eksisterende flatøstersbunn
- Identifisere aktuelle områder for restaurering
- Utvikle en bærekraftig modell for høsting av vill flatøsters
- Utrede mulighetene for dyrking – klekkeri, sjøanlegg og mottak for flatøsters

Gjennomføring og samarbeidsmodell

Prosjektet representerer anvendt forskning og utviklingsarbeid som kombinerer restaurering av bunnområder i Oslofjorden med utvikling av ny næringsvirksomhet. Færder Fiskemottak AS (som nå omstiller seg til å bli Oslofjordens Kompetansesenter For Marint Vern Og Restaurering) representerer 20 fiskerne i og rundt Oslofjorden, og Petter Bjørge representerer østersmiljøet i Østfold. Begge disse næringsaktørene har et stort nettverk, ressurser og kompetanse som blir brukt i prosjektet. Prosjektet har således et sterkt nettverk av fagpersoner på tvers av fagmiljø, hvor forskning, forvaltning og næring er flettet sammen i delprosjektene og er støttet av en referansegruppe. Prosjektet vil i tillegg koble seg opp mot internasjonale prosjekter som arbeider med kartlegging av østersbunn (Det franske havforskningsinstituttet IFREMER, se Pouvreau mfl 2023), økologi og restaurering (Society for Ecological Restoration SER (<https://ser.org>)) og Native Oyster Restoration Alliance (<https://noraeeurope.eu/>). Disse er kontaktet i forkant av innsending av søknaden, blant annet via videomøte den 14 januar. Koblingen vil bidra både til deling og innhenting av verdifull kompetanse. Sambeidet kan også tenkes å munne ut i fremtidige felles-Europeiske prosjekter med vår medvirkning.

Prosjektgruppe

Havforskningsinstituttet

Stein Mortensen (prosjektledelse) Mats Bøgwald (feltarbeid etc) og Håvard Frøysa (modellering)
Stein Mortensen
Seniorforsker
Nordnesgaten 50
5005 Bergen
+47 957 55 419
Stein.mortensen@hi.no

Oslofjorden Friluftsråd

Dag-Roal Wisløff
Seniorrådgiver marint liv
Vaterlandsveien 27,
N-3470 SLEMMESTAD
+47 92 49 22 09
dagroal@oslofjf.no

Færder nasjonalpark

Anne Sjømæling
anne.sjomaling@statsforvalteren.no

Ytre Hvaler nasjonalpark

Monika Olsen
Nasjonalparkforvalter
Statforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
klima- og miljøvern avdelingen

+47 69 24 70 24
+47 907 12 929
monika.olsen@statsforvalteren.no
www.statsforvalteren.no/os

Færder Fiskemottak AS (Oslofjordens Kompetansesenter for marint vern og restaurering)

Tobias Rosendal Bech
Fisker og daglig Leder hos Færder Fiskemottak AS
Tenvikveien 373, 3140 Nøtterøy
+47 413 18 801
post@sjokrepsen.no

Storm østers

Petter Bjørge
Storm Østers AS
+47 920 55 283
www.osters.no
www.stormevent.no

Referansegruppe

Raet nasjonalpark

Jenny Gulbrandsen
Nasjonalparkforvalter
jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no

Jomfruland nasjonalpark

Eirik Dobbedal
Nasjonalparkforvalter
eirik.dobbedal@statsforvalteren.no

Miljødirektoratet

er foresurt om deltakelse

Fiskeridirektoratet

Øyvind Grøner Moe
Seniorrådgiver
Miljøseksjonen, Forvaltningsdivisjonen
+47 55 23 80 00 / +47 90 93 72 18
oyvind.moe@fiskeridir.no

Indre Skagerrak Fiskerlag

Jan Bredsand
Breisand 103, 3967 STATHELLE
Telefon: 90506393
E-post: janhbredsand@gmail.com

Marinreparatørene

Lars Dalen

97 75 92 05

lars@marinrep.no)

Kort beskrivelse av delprosjekter med involverte parter

1. Oppstartsmøte

Ansvarlig: Nasjonalparkstyrene

Parter: alle prosjektdeltakere

Prosjektet innledes med et oppstartsmøte hvor prosjektdeltakere og referansegruppe gjennomgår og diskuterer prosjektets mål, metodikk, gjennomføring, bruksverdi og relevans. Møtet planlegger felles kartleggingsaktivitet i felt (Delprosjekt 2) og mulig restaurering (Delprosjekt 4). Møtet gjennomgår også forvaltningsmessige utfordringer slik at delprosjekt 5 og 6 kan identifisere praktiske flaskehals, risikomomenter, utarbeide målrettede planer og inkludere nøkkelpersoner fra forvaltningen.

2. Kartlegging av østersbestandens tilstand

Ansvarlig: Havforskningsinstituttet

Parter: Oslofjorden friluftsråd, Færder fiskemottak (Vestfold) og Storm østers (Østfold), Nasjonalparkstyrene

Bedriftene som høster østers i Oslofjorden har en delvis oversikt over flatøstersbestandene, og deler av områdene er kartlagt av Havforskningsinstituttet. Arbeidet med etablering av funksjonell østersbunn krever imidlertid en mer fullstendig kartlegging, samt innhenting av historisk informasjon om tidligere flatøstersbanker, samt sammenfatning av tilgjengelige data (kartarbeid). Det praktiske arbeidet gjennomføres med en felles kartlegging i felt, på begge sider av fjorden. Bestandene kartlegges ved svømming og bruk av USV, der relevant informasjon logges (bunntype, areal, tetthet, rekruttering og overlapp med stillehavsøsters og mengden av denne). Arbeidet gjennomføres som et samarbeid mellom næringsaktører, Oslofjorden friluftsråd og Havforskningsinstituttet.

3. Sykdomskontroll – biosikkerhet

Ansvarlig: Havforskningsinstituttet

Parter: Oslofjorden friluftsråd, Færder fiskemottak (Oslofjorden kompetansesenter) i Vestfold og Storm østers i Østfold

Skjellsykdommer er den største trusselen mot flatøsters. Sykdommen bonamiose er påvist både i Danmark og Sverige. Norge er det siste området i Europa uten denne sykdommen og på grunn av nærheten til smittede bestander i Danmark og Sverige må Ytre Oslofjord anses som høyrisikoområde. Situasjonen ble ytterligere tilspisset av en ulovlig levendelagring av stillehavsøsters med opphav i en smittet sone i Frankrike. For å opprettholde status som sykdomsfri sone må vi i denne situasjonen etablere kontrollpunkter i hhv Østfold og Vestfold. Østers til sykdomskontroll kan identifiseres og samles inn under feltarbeidet beskrevet i forrige punkt. Havforskningsinstituttet er nasjonalt referanselaboratorium (NRL) for skjellsykdommer og

gjennomfører disse analysene ihht metoder som er godkjent av EU. Det er etablert en dialog med svenske veterinærmyndigheter (svensk NRL) som gjennomfører sykdomsovervåking på svensk side. Mattilsynet er informert om behovet for kontroll på norsk side.

4. Identifisering av områder for restaurering

Ansvarlig: Havforskningsinstituttet

Parter: Nasjonalparkstyrene og Oslofjorden kompetansesenter, Oslofjorden friluftsråd

Identifisering av mulige områder for restaurering gjøres i år 2 på bakgrunn av data fra kartleggingen, samt gjennomgang av historiske data og strømmodellering i de utpekte områdene. Strømmodelleringen er viktig for å kunne forutsi spredning av østerslarver med vannstrømmene og forsøke å forutsi hvor flatøsterslarvene slår seg ned. Det er helt sentralt å få utredet hva som er mulig og ønsket å gjøre inne i nasjonalparkene (som etablering av vernede donorbestander som ikke skal høstes) og hvilke områder utenfor nasjonalparkene som kan utvikles til fremtidig høstbare banker og eventuelle områder for østersdyrking. Sentrale forvaltningsetater må medvirke i etablering av plan og valg av områder. Hvis prosjektet på dette tidspunktet har utviklet en modell for restaurering og fortetting av bestander kan vi i år 2 gjennomføre utsetninger som start på restaureringstiltak på noen få utvalgte områder (øst og vest). Dette forutsetter tilgang på sykdomsfri yngel eller små østers innsamlet lokalt. Sannsynligheten for slik tilgang er høy, da det allerede finnes kjente bestander av flatøsters i Oslofjorden.

5. Modell for høsting

Ansvarlig: Havforskningsinstituttet

Parter: sentrale forvaltere, Fiskeridirektoratet

I tillegg til innførsel og spredning av sykdommer er overhøsting og bruk av destruktive høsteredskaper en trussel mot de norske flatøstersbestandene. Høsting av østers er uregulert, med unntak av det generelle prinsippet om at grunneier eier østersen ut til to meters dyp ved middels vannstand. Østershøstere innhenter imidlertid sjelden eller aldri (?) tillatelse før høsting. Utvikling av bærekraftig bruk av ville flatøstersbestander forutsetter derfor en modell hvor sentrale donorbestander vernes, og hvor det defineres høsteområder hvor faktorer som tetthet, rekruttering, størrelse etc kan etableres som kriterier for høsting. Prosjektet skal, i dialog med forvalterne og næringsutøverne, utarbeide forslag til en modell for restaurering, vern, og bruk, som grunnlag for fremtidig næringsutvikling.

6. Modell for østersdyrking – akvakultur og skjellmottak

Ansvarlig: Færder Fiskemottak (Oslofjorden kompetansesenter)

Parter: Havforskningsinstituttet, Bidrag fra forvaltningen

Dyrking av flatøsters er en mulig fremtidig næringsaktivitet i Ytre Oslofjord. Utviklingen har flere flaskehalsar, særlig:

- Avsetting av egnede arealer (se også pkt 3).
- Tilgang på sykdomsfri yngel eller undermåls skjell fra ville bestander for videre vekst i anlegg. Yngel kan leveres fra klekkerier eller høstes ved bruk av yngelsamlere. I områder med stillehavsøsters er det en utfordring at disse kan feste seg på samlerne og gjøre yngelsamlingen uforutsigbar. Yngelsamling kan testes ut på utvalgte områder.
- Egnert mottak. Østers i Oslofjorden kan ikke høstes og omsettes direkte, på grunn av faren for matforgiftning. Særlig er norovirus fra kloakkforurenset vann en utfordring. Østersen må derfor høstes i de periodene som har lavest risiko for forurensing på grunn av både

algegifter, bakterier og virus. All østers til konsum må i tillegg oppbevares lenge nok i en rensesentral med tilfredsstillende vannkvalitet.

Delprosjektet skal utarbeide en modell for flatøstersdyrking og utrede mulighetene for klekkeriproduksjon, bærekraftig høsting av undermåls skjell og etablering av sikkert skjellmottak. Det legges inn besøk til klekkeri og møter med kompetansemiljø. Nasjonalparkstyrene og forvaltningsetatene må bidra i dette delprosjektet for å sikre at modellen er i tråd med gjeldende regelverk, arealplaner osv. Det er også sentralt å få definert hvilke aktiviteter som er mulige inne i nasjonalparkene og hvilke som bør etableres i omliggende områder.

7. Sluttkonferanse

Ansvarlig: Nasjonalparkstyrene, Oslofjorden Friluftsråd og Færder fiskemottak (Oslofjorden kompetansesenter)

Parter: alle prosjektdeltakere

Sluttkonferansen brukes til å oppsummere resultatene i de ulike prosjektene. Sentrale tema som kan defineres i forkant av av prosjektet er;

- Vern inne i nasjonalparkene (såkalt *In situ* bevaring) av viktige donor-flatøsterbestander og hvordan disse kan brukes nasjonalt og internasjonalt (blant annet som referanseområder).
- Restaurering, vern og bruk ihht gjeldende verneforskrifter
- Høsting, transport og distribusjon av levende østers ihht biosikkerhet / smittevern
- Drift av mottak (ett eller flere), vannkvalitet og evt behov for oppfølgende prosjekt
- Veien videre etter prosjektet – identifisering av flaskehalser (praktiske og forvaltningsmessige) og behov for oppfølgende studier og nye prosjekter.

Gjennomføringsplan og tidslinje

Prosjektet er planlagt i perioden Juni 2026 til juli 2027. Tidslinjen for delprosjektene beskrevet over er skissert i tabellen:

Delpr.	Vår 2026	Sommer 2026	Høst - vinter	Vår 2027	Sommer 2027
1	Oppstartsmøte	Feltarbeid		Arbeid med data	Sluttkonferanse og rapportering
2		Innsamling av prøver		analyser	
3			Gjennomgang av data fra delpr. 1	Utsetting – forsøk på restaurering	
4		Utvikling av modell for høsting			
5		Besøk på klekkeri Utvikling av modell for dyrking og mottak			

Budsjett og kostnadsplan

Havforskningsinstituttet

Administrativt arbeid, prosjektledelse, møter	200 000	
Prosjektarbeid timer, adm. egeninnsats		120 000
Feltarbeid kartlegging, 8 dager x 2 pers + reisekostnader	330 000	
Sykdomskontroll, laboratorietid og analysekostnader	410 000	
Strømmodellering	360 000	
Feltarbeid restaurering år 2, 4 dager x 1 pers + reisekostn.	160 000	
SUM	1 460 000	

Oslofjordens Friluftsråd

Feltarbeid år 1 (2 pers x 8 d inkl. reisetid)	190 000	
Reisekostnader feltarbeid år 1	40 000	
Feltarbeid, restaurering år 2 (2 pers x 4 dager, inkl. reisetid etc)	95 000	
Feltarbeid, restaurering år 2 reisekostn.	20 000	
Prosjektarbeid timer inkl formidling etc	160 000	
Prosjektarbeid timer, egeninnsats		120 000
SUM	505 000	

Næringsaktør 1; Færder fiskemottak AS (Oslofjordens Kompetansesenter for marint vern og restaurering (representerer 20 fiskere))

Feltarbeid (kartlegging, år 1), 8 d x 2 pers inkl. t båt og tid	250 000	
Feltarbeid (restaurering, år 2), 4 x 2 pers. udert båt og tid	170 000	
Prosjektarbeid, timer (møter, besøk på klekkeri og anlegg etc)	200 000	
Arbeidstid, deltakelse egeninnsats feltarbeid og møter		40 000
Drift, reisekostnader etc.	60 000	
SUM	680 000	

Næringsaktør 2; Storm østers (Østfold)

Arbeidstid, deltakelse egeninnsats feltarbeid og møter		250 000
Lettbåt, ROV, feltarbeid	60 000	
Reisekostnader prosjektmøter etc.	40 000	
SUM	100 000	

Færder og Ytre Hvaler Nasjonalparkstyrer

Prosjektarbeid timer, egeninnsats		180 000
Drift; Møtekost/lokalleie/reisekost	60 000	
SUM	60 000	

Totalsum hele prosjektperioden omsøkt 2 805 000 [egeninnsats 710 000](#)

Referanser

Bos, O.G., Duarte-Pedrosa, S., Didderen, K., Bergsma, J.H., Heye, S., Kamermans, P., 2023. Performance of European oysters (*Ostrea edulis* L.) in the Dutch North Sea, across five restoration pilots. *Frontiers in Marine Science* 10:1233744. Doi: 10.3389/fmars.2023.1233744.

Madsen, L., Thomassen, H.E.H., 2015. First detection of *Bonamia ostreae* in native flat oysters from the Limfjord in Denmark. In: European Association of Fish Pathologists, International Conference on Diseases of Fish and Shellfish: Abstract book (pp 92). (O-084), Las Palmas.

Pouvreau, S., Lapègue, S., Arzul, I., Boudry, P., 2023. Fifty years of research to counter the decline of the European flat oyster (*Ostrea edulis*): a review of French achievements and prospects for the restoration of remaining beds and revival of aquaculture production. *Aquatic Living Resources* 36, 13. <https://doi.org/10.1051/alr/2023006>

**Botanisk mangfold – karplanter –
og skjøtsel
på
Masseløy,
Færder, Vestfold**

Oddvar Pedersen

Botanikeren as

25.4.2025

Forside:

Masseløy, mot nord.

Foto: OP, 12. juni 2024.

1 Forord

Dette er fjerde rapport fra botanisk øyhopping i Færder nasjonalpark, tidligere er Vestre Bustein, Kløvningen og Ildverket behandlet (Pedersen 2019, 2022 og 2024). I tillegg er CWR-arter («Crop Wild Relatives»; dvs. kulturplanters ville slektninger) grundig kartlagt på sju øyer (Kløvningen inkludert) i 2021 (Pedersen 2024) og enda grundigere på Mellom og Østre Bolæren i 2022-2023 (Pedersen & Nilsen 2024). Alle de tre Bolærene blir også grundig knegått i Pedersen (in prep 2025).

Denne rapporten er blitt til på oppdrag fra Færder Nasjonalpark ved nasjonalparkforvalter Anne Sjømæling. Takk for oppdrag, godt samarbeid og tålmodighet. Takk til Jørn H. Lindseth, SNO for diverse informasjon om øya, spesielt skjøtsel.

En foreløpig versjon har vært tilgjengelig siden 8.1.2025.

oddvar@botanikeren.no

2 Innholdsfortegnelse

1	Forord.....	3
2	Innholdsfortegnelse.....	4
3	Innledning	5
3.1	Masseløy.....	5
4	Materiale og metode.....	7
4.1	Nomenklatur og artsutvalg.....	7
4.2	Kunnskap om karplantemangfoldet	7
4.2.1	Tidligere kjent kunnskap	7
4.2.2	Egne undersøkelser.....	8
5	Resultater.....	9
5.1	Botanisk mangfold - karplanter på Masseløy	9
5.1.1	Rødlista karplanter (R21).....	9
5.1.2	Fremmedlista karplanter (F23).....	15
5.1.3	CWR-arter på øya (CWR)	20
5.1.4	Lokalt sjeldne arter (LSj)	22
5.1.5	Viktige arter (Hot)	25
5.2	Skjøtsel på Masseløy.....	26
5.2.1	Tidligere skjøtelsansbefalinger	26
5.2.2	Skjøtelsansbefalinger	30
6	Kilder	42
	Appendiks	44

3 Innledning

3.1 Masseløy

Masseløy (Figur 1) – eller Massle lokalt – er lokalisert langt nord i Færder nasjonalpark (videre: «Færder NP»), i gamle Nøtterøy kommune (dagens Færder). Øya er middels stor, 234 mål, 21 av øyene i nasjonalparken er større. Øya har ei strandlinje på 3,9 km (målt på N5/ØK-data).

Berggrunnen består av larvikitt (kvartsmozonitt; Berthelsen et al. 1996). Øya er ei av de laveste øyene i Færder NP med høyeste punkt på 12,5 m, lokalisert nordvest på øya. Det er bare denne av «kollene» på øya som når over 10 meter. Snitthøyden for øya er bare 3,4 m, noe som er lavest av de 43 største øyene (over 60 mål) i Færder NP. Snitthøyden er beregnet ut fra lasermålingene som ble gjort i 2016-17: snitt av alle målingene på øya (jf. hoydedata.no). Høydelaget fordeler seg på 75 % mellom 0 og 5 m og 25 % mellom 5 og 15 m. Øya begynte så smått å stige opp av havet for ca. 3450 år siden (jf. Sørensen et al. 2004), og er dermed ei av de yngste øyene i Færder NP.

Masseløy har en større andel marine avsetninger enn de fleste andre øyer i Færder NP. Grovt sett består øya av lave, relativt flate rygger av fast fjell med sletter av marine avsetninger innimellom. På ryggene veksles det mellom åpne, grunnlendte enger og svært tett buskvegetasjon, spesielt av einer, slåpetorn og rose-arter. I noen dypere søkk har det vokst til litt trevegetasjon, spesielt av bjørk og spredt med furu. De «marine dalsøkkene» har lenge vært preget av gjengroing med busker og trær, men mye er nå blitt ryddet. Det er her mange steder baserik vegetasjon, med innslag av mange kalkkrevende arter.

Strandkanten er gjennomgående lav, dominert av lave strandberg, som mange steder er ganske blokkrike. I buktene er det noen sand- og grusstrender (spesielt mot øst og sørvest), mens det er mye mudderstrender rundt den største bukta og i nord/nordvest. På de sørvendte sand- og grusstrendene kastes det jevnlig opp mye tang og tare i vinterhalvåret, det dannes næringsrike driftvoller.

Øya har flere fuktområder enn øyer flest i Færder NP, det er et par dammer i sørøst, hvor den sørligste er noe påvirket av sjøen. Sentralt på østsida er det partier med sumpvegetasjon på baserik, marin avsetning. Her har nasjonalparken sin eneste gjenværende/intakte rikmyr/-sump, bl.a. med eneste gjenværende forekomst av engmarihand *Dactylorhiza incarnata*.

Øya var i det minste bebodd i perioden 1870-1910 (Brendalsmo 1993), men har lang historie som beite- og slåttemark. Øst for eidet er det to grupper med tufter med omliggende kulturmark. Utover nitrogenrik vegetasjon rundt tuftene er det ingen rester av hageplanter her.

I dag er øya tilrettelagt for friluftslivet, bl.a. med to utedoer, grill og diverse båtfester. Det er nordre del og østsida som er hyppigst i bruk.

Øya beites i dag primært av storfe, i mindre grad også av sau, beiteressursene er grundig beskrevet av Bjåen (2019).

Figur 1. Masseløy. Flyfoto fra 2.juni 2023. Kilde: norgebilder.no

4 Materiale og metode

4.1 Nomenklatur og artsutvalg

Det inkluderes bare karplanter i rapporten. Navnsetting til de vitenskapelige navn følger Elven et al. (2022), mens norske bokmålsnavn følger Artsnavnebasen hos Artsdatabanken. Det brukes primært norske navn i rapporten, men det vitenskapelige navnet tilføyes i kursiv, ved første gangs bruk i den løpende teksten.

Artene behandles spesielt i fire kategorier: rødlistearter, fremmedliste-arter, kulturplanters ville slektninger (CWR-arter) og lokalt sjeldne arter.

Rødlisteartene følger siste rødliste, fra 2021 (Artsdatabanken 2021). Datasettet er kalt R21 og inkluderte arter er vist i tabell 2.

Fremmedliste-artene følger siste fremmedartsliste, fra 2023 (Artsdatabanken 2023). Datasettet er kalt F23 og inkluderte arter er vist i tabell 3.

CWR-artene, altså kulturplantenes ville slektninger, inkluderer arter både fra ei norsk (Nw) prioriteringsliste (Sæther et al. 2021), og CWR-taksa som er prioritert i Norden (Nd; Fitzgerald et al. 2021). Datasettet er kalt CWR og inkluderte arter er vist i tabell 4.

Lokalt sjeldne arter er arter som i Færder NP er påvist på inntil 5 øyer, av de 87 undersøkte øyene (over 10 mål). Datasettet er kalt LSj og inkluderte arter er vist i tabell 5.

I tillegg er det generert et datasett over «viktige arter» som inkluderer funn med god presisjon, av alle rødlistearter (R21; jf. tabell 2), alle lokalt sjeldne arter (LSj; tabell 5) og et utvalg (42 av 86 taksa) av CWR-artene (arter angitt i kolonne Hot i tabell 4), samt arter med bare ett funn på øya. Arter fra fremmedartslista og andre opplagt innførte arter er ikke inkludert. Datasettet inneholder funn av 83 arter og er kalt «Hot».

4.2 Kunnskap om karplantemangfoldet

4.2.1 Tidligere kjent kunnskap

De første botaniske opplysningene vi kjenner fra Masseløy er fra 1925. Hanna Resvoll-Holmsen (1873-1943) besøkte mange øyer i Nøtterøy og Tjøme i løpet av somrene 1925-1926. På Masseløy var hun 24. juli 1925, og registrerte minst 65 arter og samlet i det minste engstarr *Carex hostiana* og hybridene mellom gulstarr og engstarr *C. flava x hostiana*. Bare to av de registrerte artene er ikke notert siden, pussig nok strandvindel *Calystegia sepium* og hengeaks *Melica nutans*, som begge fortsatt burde være tilstede på øya.

Fylkesmannen i Vestfold (1994) kartla urterike enger på Masseløy i 1993. Det er her nevnt 25 arter.

Trond Grøstad besøkte øya to ganger i 2009 (7.6 og 22.7). Han samlet 25 belegg av 24 arter. Han samlet også butt kystløvetann *Taraxacum obliquum* i 2014 (4.6).

Bjarke Anderson har i det minste vært på øya noen dager i mai 2011 (8.5 og 17.5). Han har lagt ut artsobservasjoner av ormetunge *Ophioglossum vulgatum*, barlind *Taxus baccata*, blankstorkenebb *Geranium lucidum*, marianøkleblom *Primula veris*, nyresildre *Saxifraga granulata* og strandnellik *Armeria maritima*. I Andersson (2015) nevner han seks arter fra øya, skjørbuksurt *Cochlearia officinalis* og stemorsblom *Viola tricolor* i tillegg til de nevnt over.

Ellers har Christian E. Pettersen notert 41 arter 11. juli 2015, Kjell Magne Olsen og Hallvard Holtung 31 funn av 29 arter 9. juni 2023 og Trude Myhre to arter sommeren 2024.

Øya ble NiN-kartlagt i 2022 (Sundsbo et al. 2023) og fra juni 2022 har Espen Sommer Værland lagt ut 87 observasjoner av 48 arter, bl.a. eneste funn av sodaurt *Kali turgida* på øya.

4.2.2 Egne undersøkelser

Jeg besøkte øya for første gang i 2012 (20.6) sammen med Trond Grøstad og Reidar Elven. Vi gjennomførte store deler av øya, men vi var i liten grad langs vestsida. Jeg var tilbake 3. august samme år og konsentrerte meg da om vestsida. I 2012 registrerte vi ca. 245 arter på øya.

Siden har jeg vært tilbake på Masseløy noen få ganger mellom 2014 og 2020, hovedsakelig har besøkene vært seint i sesongen (22.9-21.10), hvor primært strendene har blitt sjekket. Bare i 2016 (2.6) og 2017 (3.5) var jeg innom øya tidligere i sesongen.

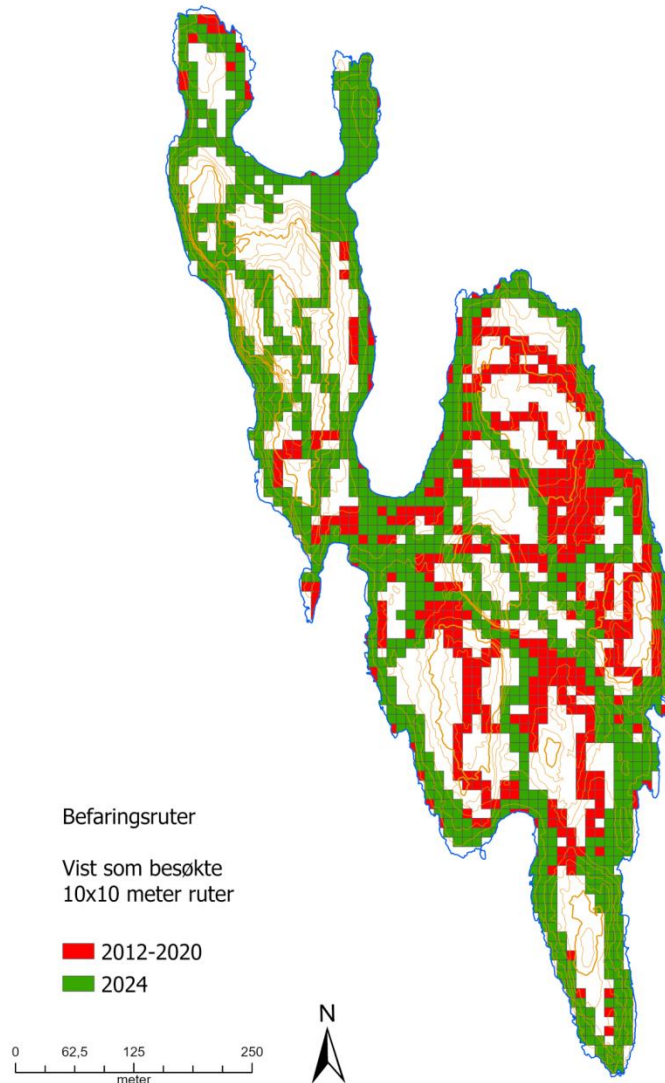
Tabell 1. Egen feltaktivitet på Masseløy 2012-24. Aktiviteten er målt med GPS. Rutenettet er på 10 x 10 meter. Hele øya er på 234 mål.

Periode	Dager	Timer	KM	Ruter	Areal (mål)	Areal %
2012-2020	9	14,9	23,2	1150	106,4	45,5 %
2024	4	17,9	17,8	1080	101,1	43,2 %
Totalt	13	32,8	41	1576	146,6	62,7 %

I samband med denne rapporten besøkte jeg øya fire dager i 2024 (10.6, 12.6, 28.8 og 19.9). Dessuten var jeg tre korte befaringer på øya, en i mars (19.3; med nasjonalparkforvalter og SNO) og to i november (18. og 27.11; kartlegging av fjærekna), disse er ikke inkludert som feltarbeid (i tabell 1 eller Figur 2). Totalt har jeg botanisert 33 timer på Masseløy fordelt på 13 dager, og gått 41 kilometer, jf. tabell 1. Hvor jeg har vært, går fram av Figur 2.

Ut fra egen «standard» over hvor bra øyer er undersøkt: *Andel av besøkte UTM 100x100 meter ruter (UTM i sone 32, WGS84)*, er 100 % av øya besøkt, jeg har altså sneiet innom alle øyas 44 ruter..

Men en må gå grundigere til verks: på en 10x10 meter skala er 63 % (1576 av 2588 ruter) av øya besøkt. Figur 2 viser hvilke 10x10 meter ruter som er besøkt i perioden 2012-20 (røde ruter) og i 2024 (grønne ruter).

Figur 2. Befaringsruter i perioden 2012-2024. Siste besøk (2024) er lagt øverst.

5 Resultater

5.1 Botanisk mangfold - karplanter på Masseløy

Det er påvist 347 arter karplanter på øya, av disse ble 264 registrert i 2024. Totalt har jeg registrert 338 arter karplanter på øya, dvs. 97 % av de påviste artene. Oversikt over registrerte karplanter på øya er gitt i appendiks.

Nedenfor omtales nærmere en del mer eller mindre interessante arter på øya, både rødlistearter, arter på fremmedartlista og lokalt sjeldne arter. Siden det i noen år har vært fokus på kulturplanters ville slektninger (CWR-arter) i Færder NP inkluderes også en kort omtale av disse.

For å avdekke øyas viktigste botaniske områder («hotspots») er det også generert et datasett («hotsett») bestående av rødlistearter, lokalt sjeldne arter (både innen Færder NP og lokalt på øya) og et utvalg av CWR-artene (jf. appendiks, kolonne Hot).

5.1.1 Rødlista karplanter (R21)

Det er registrert 20 rødlistearter på øya (jf. tabell 2), hvorav de fleste (14; 70 %) ble registrert i 2024. Siste funn av de seks andre varierer mellom 2022 og 2009. Jeg antar at alle de registrerte rødlistartene hadde bestand på øya i 2024, bortsett fra strandbete *Beta vulgaris* ssp. *maritima* (kun registrert i 2015) og sodaurt (kun registrert i 2022). Fordeling av rødlistearter på øya er vist i Figur 3, som antall arter i 100x100 meter ruter.

Rødlisteartene presenteres nedenfor og i tabell 2 etter avtagende rødlistekategori (EN, VU/VU°, NT), forekomst på øya (målt i antall 100x100 meter ruter) og alfabetisk på vitenskapelig navn.

STERKT TRUET (EN)

Ask – *Fraxinus excelsior*

Ask er rødlista pga. at treet angripes av en introdusert sopp, askeskuddbeger *Hymenoscyphus pseudoalbidus*.

Det er bare spredte trær av ask på Masseløy, men arten er ikke spesielt godt kartlagt på øya, så Figur 4 er nok noe mangelfull. Mange av trærne på øya ser ut å være angrepet av askeskuddbeger.

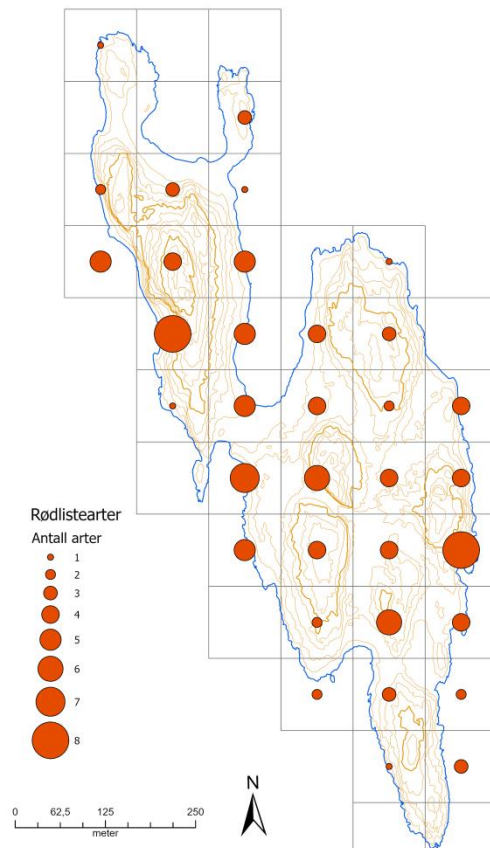
Ask er vanlig i Færder NP, registrert (1881-2024) på 57 øyer, på de fleste indre og større øyer, og mangler på de eksponerte, små øyene.

Arten er svært vanlig i hele Vestfold.

Muserumpe – *Myosurus minimus*

Muserumpe er en liten og sær plante som en må ha spesiell fokus på å finne: Den er ganske liten og blomstrer tidlig på året.

På Masseløy er den bare samlet en gang, i 2009, av Trond Grøstad på midteidet (i «sesongfuktig område, ved berg»), jf. Figur 5. Muserumpe er ganske sjelden i Færder NP,

Figur 3. Fordeling av rødlistearter på Masseløy, i 100x100 meter ruter.

Tabell 2. Rødlista karplanter registrert på Masseløy. **R21** angir rødlistekategori. **Dok** angir om arten er godt dokumentert fra øya (Hb – herbariebelegg, Fo – foto, fl – flere uavhengige observasjoner). **100x100** angir hvor mange 100x100 meter ruter arten er registrert i på øya. **FøÅr** angir årstall for første funn på øya, **SiÅr** siste funn. **Kart** angir figur-nummeret til kart med artens kjente forekomst på øya. **Øyer** angir hvor mange øyer i Færder NP arten er påvist på (av 87 undersøkte). **Andre kat.** viser evt. til andre kategorier arten inngår i, her bare CWR-arter, hvor *Nd* angir nordisk liste, mens *Nw* angir norsk liste.

Vitenskapelig navn	Norsk navn	R21	Dok	100x100	FøÅr	SiÅr	Kart	Øyer	Andre kat.
<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	EN	Fo	7	2012	2024	5	57	
<i>Myosurus minimus</i>	Muserumpe	EN	Hb	1	2009	2009	6	10	
<i>Primula veris</i>	Marianøkleblom	VU	Fo	15	2011	2024	8	22	
<i>Taxus baccata</i>	Barlind	VU	Hb	9	2011	2024	6	23	
<i>Beta vulgaris</i> ssp. <i>maritima</i>	Strandbete	VU°	Hb	6	2014	2015	6	14	CWR (Nd)
<i>Crassula aquatica</i>	Firling	VU	Hb	4	1925	2024	7	32	
<i>Kali turgida</i>	Sodaurt	VU°		1	2022	2022	4	16	
<i>Malus sylvestris</i>	Villeple	VU		1	2024	2024	5	17	CWR (Nd, Nw)
<i>Trifolium fragiferum</i>	Jordbærkløver	VU	Hb	1	2009	2012	4	13	CWR (Nw)
<i>Agrimonia eupatoria</i>	Åkermåne	NT	Hb	24	1925	2024	7	32	
<i>Silene nutans</i>	Nikkemelle	NT	Hb	17	1993	2024	4	45	
<i>Briza media</i>	Hjertegras	NT	Hb	10	1925	2024	8	31	
<i>Avenula pratensis</i>	Enghavre	NT	Hb	9	1925	2024	5	31	CWR (Nw)
<i>Ononis arvensis</i>	Bukkebeinurt	NT	Hb	9	2009	2024	7	22	
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Ormetunge	NT	Hb	7	2009	2024	5	14	
<i>Saxifraga granulata</i>	Nyresildre	NT	fl	4	2011	2024	6	46	
<i>Carex flacca</i>	Blåstarr	NT	fl	2	2022	2024	6	8	
<i>Allium scorodoprasum</i>	Bendelløk	NT	Fo	1	2024	2024	5	6	CWR (Nw)
<i>Carex appropinquata</i>	Taglstarr	NT	Hb	1	2012	2022	7	2	
<i>Ranunculus polyanthemos</i>	Krattsoleie	NT	Hb	1	2012	2012	8	6	

registrert (1881-2023) på 10 øyer, flest ganger og sist, på Sandø. Det er mange eldre funn i Færder NP, men arten er opplagt oversett, så nærmere fokus på den omkring månedskiftet mai/juni hadde nok avdekket muserumper på flere øyer.

I Vestfold er det bare gjort spredte funn, i et bredt belte langs kysten, mest i sør.

SÅRBAR (VU/VU°)

Marianøkleblom – *Primula veris*

Marianøkleblom vokser i noe baserik, ugjødslet eng og i kantsoner og trues primært av gjengroing. Arten vokser spredt på Masseløy, men kartet (Figur 8) viser langt fra artens fullstendige forekomst på øya.

Arten er ganske vanlig i Færder NP, registrert (1881-2024) på 22 øyer, primært på de større øyene. Den er vanlig i Vestfold, spesielt i ei brei sone langs kysten.

Barlind – *Taxus baccata*

Barlind er rødlista primært pga. sterkt hjortebeite – og kanskje overhøsting, hvilket er lite relevant på Masseløy og skjærgården rundt.

Det finnes en del større barlinder på Masseløy, dessuten er det observert mange småplanter i rydda arealer.

Barlind er relativt hyppig i Færder NP, registrert (1919-2024) på 23 øyer. Den finnes primært på Nøtterøyene, i Tjøme-delen er det bare funnet få individer på Søndre Mostein, Vestre Bustein (ett!),

Sandø og ett tre på Store Færder.
Barlind er vanlig i det meste av Vestfold.

Strandbete – *Beta vulgaris* ssp. *maritima* (VU°)

Strandbete vokser normalt på grusstrender og har en ganske kort historie i Norge, tilbake til 1990. Det har siden kommet innsig av frø ved flere anledninger (jf. Pedersen 2009, Pedersen & Grøstad 2015), i størst mengde vinteren 2013/14. I samband med dette innsiget ble mange individer funnet i flere sydvendte bukter på Masseløy, jf. Figur 6. Arten er siden ikke sett på øya, men stredene på øya ble ikke sjekket i 2016 og i liten grad årene etter.

Totalt er strandbete registrert (2014-2024) på 16 øyer i Færder NP, men det er bare på Fjærskjær (2014-2024), Ramsholmen (2020-2024), Søndre Årøy (2014, 2023) og Froungen (2023) den er sett de siste to årene. Den er sjelden i Vestfold, stort sett som ganske kortvarige forekomster.

Firling – *Crassula aquatica*

Firling er en pusleplante som gjerne vokser i temporære pytter på svaberg. I tørre år er både pyttene og arten borte, men den kan dukke raskt opp igjen etter en regnvåt periode.

På Masseløy er den funnet i dammer på svaberg, spesielt langs vestsida, men også i våte forsøkninger i strandengene, både helt i nord og i sørøst, jf. Figur 7.

Arten er egentlig ikke vanlig i Færder NP, men likevel funnet (1890-2024) på såpass mange som 32 øyer, med tyngdepunkt på sjøfuglpåvirka holmer, sjeldnere på de større øyene.

Den er sjelden i Vestfold, spesielt langsmed fjorden i sør.

Sodaurt – *Kali turgida* (VU°)

Sodaurten er en ettårig art som vokser på sand- og grusstrender. Det er overraskende nok bare gjort ett funn på Masseløy, så seint som i 2022, av Espen Sommer Værland, nordvest på øya, jf. Figur 6.

Den er registrert (1842-2024) på 21 øyer i Færder NP, men på mange av disse har den bare blitt sett ett eller noen få år. Arten er på mange måter en vagabond som dukker opp på nye steder etter episoder med innsig av frø sørfra. Fram til 1975 var den kjent fra 8 øyer, oftest på Sandø og Ramsholmen. Nå synes den å ha noenlunde fast bestand på noen få øyer: Sandø, Fjærskjær, Vestre Langskjær og til dels på eidet på Ramsholmen.

Arten er sjelden i Vestfold, langsmed sjøen fra Larvik til Horten.

Villeple – *Malus sylvestris*

Villeple er rødlista på grunn av at arten hybridiserer med dyrket eple og blir «vannet ut». På Masseløy synes den å være sjelden, bare ett individ er registrert, så seint som i 2024, jf. Figur 4. Villeple er relativt sparsom i Færder NP, registrert (1881-2024) på 15 øyer, først og fremst på de større øyene med noe skog. Den finnes stort sett enkeltvis, men enkelte steder, spesielt på søndre del av Sandø kan den danne tett kratt/skog, ytterst i dalsøkkene mot sjøen.

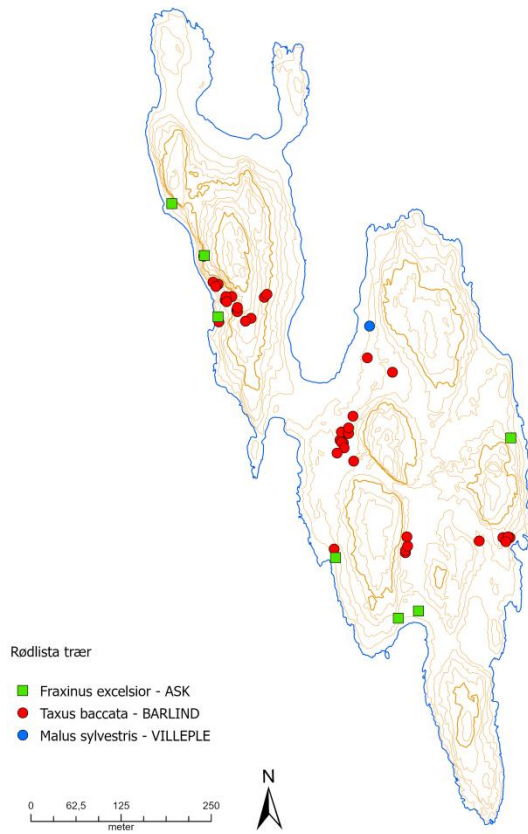
Det er spredte funn i kystsona i Vestfold.

Jordbærkløver – *Trifolium fragiferum*

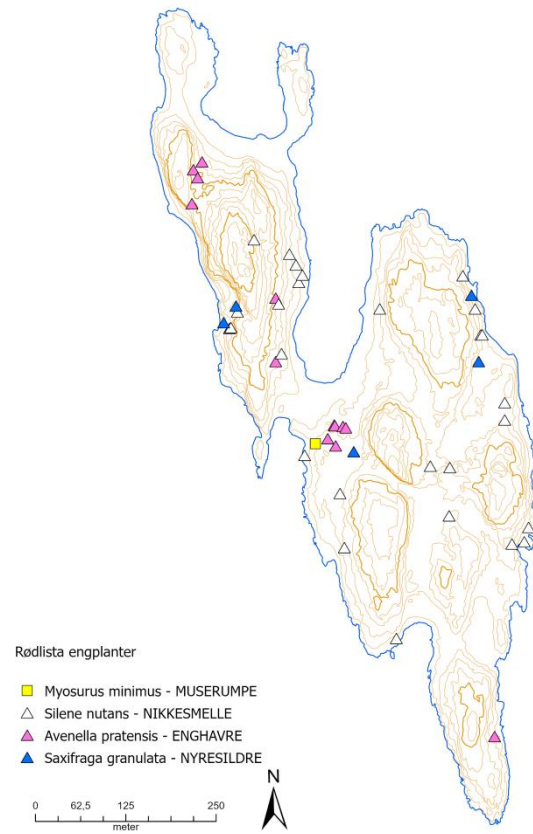
Jordbærkløver vokser normalt på strandenger som gjerne har noe innhold av skjellsand (dvs. baserike). Det er bare gjort to registreringer av arten på Masseløy, på østsida av største bukt, i 2009-2012, jf. Figur 6. En skulle ha forventet en større forekomst på velholdte strandenger som Masseløy innehar, men det er mulig at det høye beitetrykket gjør at arten ikke så lett blir oppdaget.

Arter er ganske sjelden i Færder NP, registrert (1842-2023) på 14 øyer. Utenom Masseløy er det kjente bestander på Gåsøy (1925-2021), Søndre Årøy (1993-2023), Ildverket (2014-2023), Vasskalven (2013-18), Vestre Bustein (1974-2021), Kløvningen (2014-2022) og muligens Store Færder (2015). Det er eldre funn fra Østre Bolæren (1848-80), Mellom Bolæren (1925-26), Roppestadholmen (1925), Reiarene (1926), Froungen (1946) og Sandø (1937-1949).

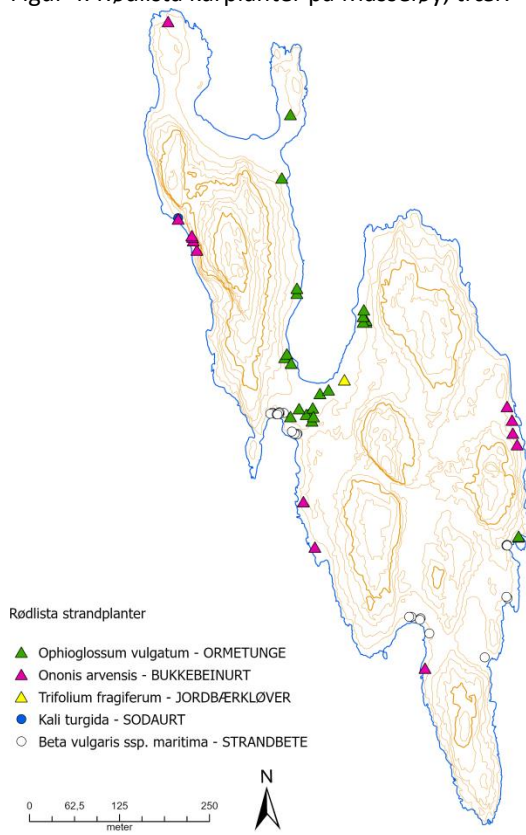
I Vestfold er det spredte funn langs sjøen, mellom Larvik og Horten.

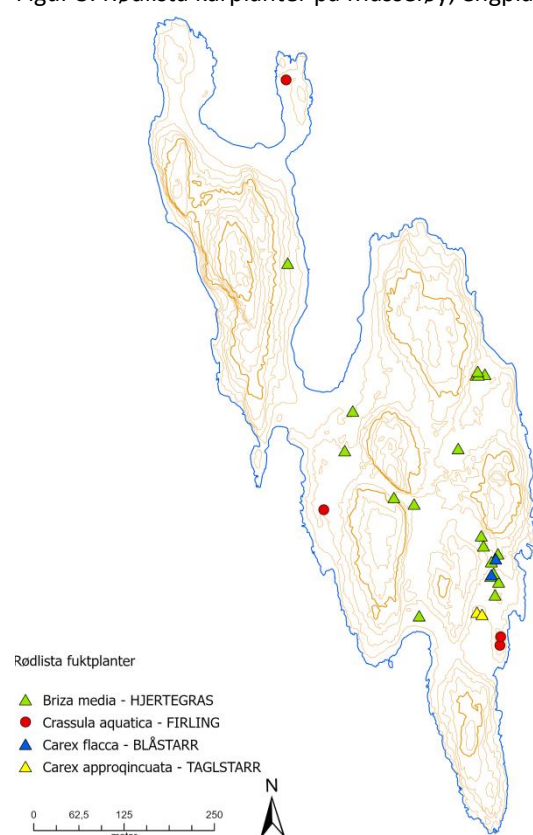
Figur 4. Rødlista karplanter på Masseløy, trær.

Figur 5. Rødlista karplanter på Masseløy, engplanter.

Figur 6. Rødlista karplanter på Masseløy, strandplanter.

Figur 7. Rødlista karplanter på Masseløy, fuktplanter.

NÆR TRUET (NT)

Åkermåne – *Agrimonia eupatoria*

Åkermåne er en kantsoneart som er ganske vanlig på Masseløy, primært i strandsona, jf. Figur 8.

Den er vanlig i Færder NP, registrert (1855-2024) på 32 øyer, på de fleste større og indre øyer, hyppigere i Nøtterøy-delen enn i Tjøme-delen. Spredt i Vestfold, langsmed sjøen.

Nikkesmelle – *Silene nutans*

Nikkesmelle vokser primært i noe baserike tørrenger, hvor den kan greie seg rimelig grunnlendt.

Arten finnes spredt rundt på øya. Figur 5 gir nok ikke det fulle og hele bildet av artens forekomst på Masseløy, den er nok vanligere enn kartet viser.

Arten er vanlig i Færder NP, registrert (1855-2024) på 45 øyer. Den mangler stort sett bare på de minste og mest eksponerte øyene. Hyppigst er den på Nøtterøyene.

Vanlig i kystsona i Vestfold.

Hjertegras – *Briza media*

Hjertegras er en karakterart for kalkrike, friske til fuktige enger, gjerne der fuktigheten varierer en del gjennom året (sesongfuktighet). På Masseløy finnes den spredt i mange enger, jf. Figur 7.

Arten er ganske vanlig i Færder NP, registrert (1921-2024) på 32 øyer. Den er langt hyppigere i Nøtterøy-delen, enn på Tjøme-øyene.

I Vestfold er den ganske vanlig i kystsona.

Enghavre – *Avenula pratensis*

Enghavre er en karakterart for kalkrike tørrenger.

På Masseløy er den ikke spesielt vanlig, med tyngdepunkt rundt «hovedeidet» og spredt ellers, jf. Figur 5, men det er nok mer av den på øya enn figuren indikerer.

Arten er forholdsvis vanlig i Færder NP, registrert (1890-2024) på 32 øyer. Vanligst er den på Nøtterøyene, vesentlig sjeldnere på Tjøme-øyene.

I Vestfold finnes den ganske spredt, kun langsmed sjøen.

Bukkebeinurt – *Ononis arvensis*

Bukkebeinurt vokser i Færder NP gjerne på grusstrand og steinete strandkanter, men kan også gå inn i kalkrike enger.

På Masseløy er det flere bestander langs strandkantene, jf. Figur 6.

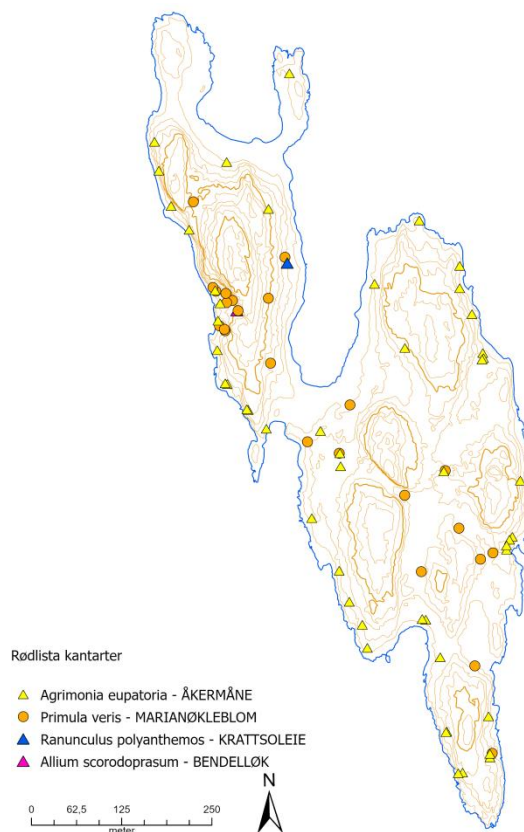
Den er ganske vanlig i Færder NP, registrert (1921-2024) på 22 øyer, hovedsakelig på større øyer. Den er vanlig langsmed kysten i Vestfold, spesielt i sør.

Ormetunge – *Ophioglossum vulgatum*

Ormetunge er strandengas eksklusive og sære bregne. Lettest er den å finne på forsommeren.

Masseløy er faktisk den øya i Færder NP hvor arten er blitt observert flest ganger, og på flest dellokaliteter, jf. Figur 6. Den er altså funnet på svært mange av saltengene på øya.

Ormetunge er sparsom i Færder NP, registrert (1855-2024) på 14 øyer. Den er utenom Masseløy

Figur 8. Rødlista karplanter på Masseløy, arter fra kratt, kantsoner og dels eng (marianøkleblom).

funnet på Bjerkøya (strandengene i nordøst), Mellom Bolæren (nordbukta på eidet), Østre Langholmene, Gåsøy (S/SØ), Trollholmen (SØ), Nordre Årøy (1855), Søndre Årøy (Ø og NØ), Skrøslingen (1926), Froungen (både N og SV), Froungskjær, Sandø (1893-2009), Uleholmen og Hoftøy (1933). I Vestfold finnes den spredt langs sjøen, fra Viksfjord til Sandebukta.

Nyresildre – *Saxifraga granulata*

Nyresildre er en vår- og forsommerplante på noe baserike, tørre (til sesongfuktige) grasbakker. Siden den blomstrer tidlig, blir den ofte oversett senere på sommeren.

På Masseløy er den funnet spredt, jf. Figur 5, men arten er nok vanligere enn figuren antyder.

Nyresildre er vanlig i Færder NP registrert (1919-2023) på 46 øyer. Den mangler stort sett bare på de minste og mest eksponerte øyene.

Den er også vanlig i kystsona i Vestfold.

Blåstarr – *Carex flacca*

Blåstarr er vokser fuktig og kalkrikt, gjerne under sesongfuktige forhold, dvs. omtrent samme økologi som hjertegras, men er sjeldnere.

På Masseløy er det bare to funn, i SØ (jf. Figur 7), gjort i 2022 (av Espen Sommer Værland) og 2024 (av meg) omtrent på samme flekken!

Arten er sjelden i Færder NP registrert (1881-2024) på 9 øyer. Utenom Masseløy er den kjent fra Midtre Langholmen (2013), Gåsøy (2010), Vasskalven (2012), Sandø (1881-2022), Uleholmen (2015), nord på Store Færder (2015), Hoftøya (1933) og muligens på Mellom Bolæren (1999). Men det kommer nok til å dukke opp flere funn av arten på flere øyer etter hvert.

I Vestfold er den sjelden langsmed kysten.

Bendelløk – *Allium scorodoprasum*

Da jeg begynte å tråle øyene i Færder NP var bendelløken bare kjent fra Østre Bolæren (flere dellokalteter) og kanskje fra ett funn på Mellom Bolæren (fra 1909, hvor ingen siden har sett den; så evt. er den feilangitt fra øya). Løken fant jeg etter hvert på noen av naboøyene, først i 2012 både på Ramsholmen (øst på eidet) og Haneflu, og i 2024 dukket det så opp et par individer på Masseløy! Det er også en artsobservasjon fra Vasskalven (2021).

Bendelløk vokser stort sett i ganske rik edellauvskog, gjerne i kantsoner. Nord på eidet på Ramsholmen vokser den på åpne, sigpåvirka strandberg. På Masseløy fant jeg den i den rikeste skogsflekken, langt nordvest på øya, jf. Figur 8.

Den er altså sjelden i Færder NP, registrert (1909-2024) på 6 øyer. I Vestfold er den sjelden, utenom Færder NP er det en del funn i Larvik og noen få i Tjøme. Første funn i Norge ble faktisk gjort ute på Svenner i 1824 av Mathias N. Blytt.

Taglstarr – *Carex appropinquata*

Taglstarr vokser i rike sumper, altså fuktig og kalkrikt. Den kan dominere slike steder.

På Masseløy vokser den i rik sump langt SØ på øya, jf. figur 6.

Den er ellers i Færder NP bare registrert (2012-2022) på Kløvningen, her dominerer den en rik sump. Taglstarr er ellers sjelden i Vestfold, med svært spredte funn.

Krattsoleie – *Ranunculus polyanthemos*

Krattsoleie er ei flott, storblomstra soleie som gjerne vokser i kantsoner, i engkanter inn mot kratt, men jordsmonnet må være kalkrikt. På Masseløy er den bare funnet ved en anledning, på vestsida av «hovedbukta», f.eks. figur 7.

Den er sjelden i Færder NP, registrert (1881-2023) på 6 øyer. Utenom Massle er den bare registrert på de tre Bolærne, på Sandø og Store Færder. Det er bare spredte funn i kystsona i Vestfold.

5.1.2 Fremmedlista karplanter (F23)

Det er registrert 14 fremmedliste-arter på øya, hvorav alle utenom én (rødhyll, notert i 2012) ble registrert i 2024. Seks disse ble registrert for første gang på øya i 2024, jf. tabell 3.

Øya har omtrent en «gjennomsnittlig» forekomst av antall fremmedliste-arter. Men som tidligere bebodd øy, er det overraskende at det ikke er registrert gamle hageplanter. Til og med hageeple og stikkelsbær er foreløpig ikke notert fra øya, men disse må være oversett.

Masseløy særpreges spesielt av en enorm bestand av rynkerose *Rosa rugosa*, mye mispler *Cotoneaster* spp. og til dels høstberberis *Berberis thunbergii*, spesielt på rydda mark.

En konklusjon må riktignok bli, at fremmedliste-artene ikke er spesielt godt kartlagt på øya. Det er f.eks. opplagt mer av mispelartene på øya, i de nær, ugjennomtrengelige krattene.

Nedenfor og i tabell 3 presenteres fremmedliste-artene etter avtagende fremmedliste-kategori (SE, HI; LO) og mengde på øya.

SVÆRT HØY RISIKO (SE)

Rynkerose – *Rosa rugosa*

Rynkerose begynte å spre seg langsmed Oslofjorden på 1940-tallet og er i dag blitt en svært vanlig probleplante. I Færder NP er arten registrert (1974-2024) på 70 % av de undersøkte øyene. Arten trives best på sandstrender, men går også inn på en rekke andre strandtyper og inn i kulturlandskapet. Den er også i stor grad plantet som hekk rundt hytter. Arten spres nå primært med sjøen, men også med fugl og folk.

Det ser ut som Masseløy har den mest massive forekomsten av rynkerose av alle øyene i Færder NP, jf. Figur 10.

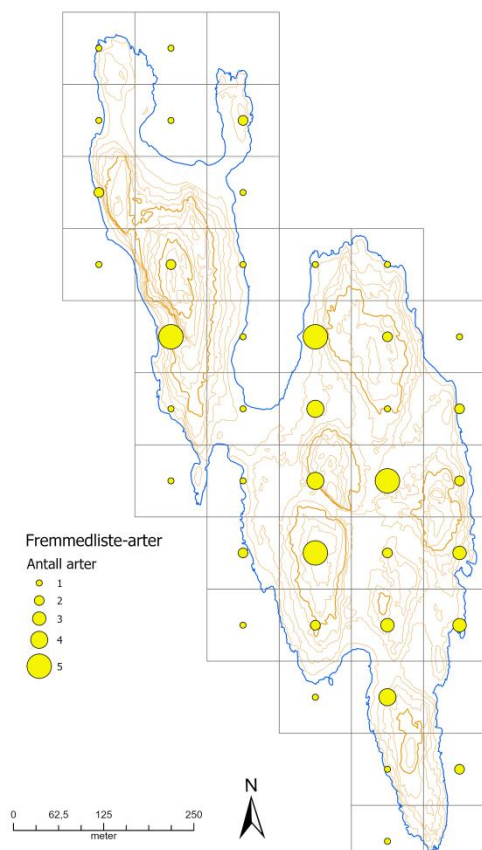
Det er umulig å bli kvitt rynkerosa, så bekjemping må prioriteres hvor arten påvirker viktige forekomster og vegetasjon. Det er ikke kjent at arten er forsøkt bekjempet på Masseløy.

Sprikemispel – *Cotoneaster divaricatus*

Sprikemispel er den vanligst forvilla mispel-arten i nasjonalparken, foreløpig funnet (2010-24) på 37 øyer (43 %). Arten danner fort tette bestander av sprikende busker. Også på Masseløy er den vanligst og funnet spredt over store deler av øya, jf. Figur 11. Det er spesielt mye av den i rydda areal øst for eidet.

Dielsmispel – *Cotoneaster dielsianus*

Dielsmispel er nest vanligst av de fuglespredte mispel-artene, både på Masseløy og i Færder NP. Totalt er den kjent (2011-24) fra 30 øyer i Færder NP, primært i nord, men har også nådd ut til Kløvningen og Store Færder i sør. På Masseløy har den omtrent samme mønster som sprikemispel, jf. Figur 11.

Figur 9. Fordeling av fremmedliste-arter på Masseløy, i 100x100 meter ruter.

Tabell 4. Karplanter fra fremmedlista på Masseløy. **F23** angir risikokategori (SE – Svært høy; HI - høy; LO - Lav). **Dok** angir om arten er godt dokumentert fra øya (Hb – herbariebelegg, Fo – foto, fl – flere uavhengige observasjoner). **100x100** angir hvor mange 100x100 meter ruter arten er registrert i på øya. **FøÅr** viser til første funn på øya, **SiÅr** til siste funn. **Kart** angir figur-nummeret til kart med artens kjente forekomst på øya. **Øyer** angir hvor mange øyer i Færder NP arten er påvist på (av 87 undersøkte). **Andre kat.** viser evt. til andre kategorier arten inngår i, her egentlig ingen, men det indikeres at to arter er lokalt sjeldne, men siden de er fremmedliste-arter så inngår de ikke i dette datasettet.

Vitenskapelig navn	Norsk navn	F23	Dok	100x100	FøÅr	SiÅr	Kart	Øyer	Andre kat.
<i>Rosa rugosa</i>	Rynkerose	SE	Fo	39	2012	2024	10	60	
<i>Cotoneaster divaricatus</i>	Sprikemispel	SE	Hb	12	2012	2024	11	37	
<i>Cotoneaster dielsianus</i>	Dielsmispel	SE	Fo	8	2015	2024	11	30	
<i>Berberis thunbergii</i>	Høstberberis	SE	Hb	6	2012	2024	12	34	
<i>Senecio viscosus</i>	Klistersvineblom	SE	fl	5	2015	2024	13	63	
<i>Cotoneaster bullatus</i>	Bulkemispel	SE	fl	3	2024	2024	11	21	
<i>Epilobium ciliatum</i>	Amerikamjølke	SE	fl	3	2019	2024	13	66	
<i>Pinus contorta</i>	Vrifuru	SE	Hb	3	2022	2024	12	3	(LSj)
<i>Bunias orientalis</i>	Russekål	SE		1	2024	2024	13	9	
<i>Cotoneaster horizontalis</i>	Krypmispel	SE		1	2024	2024	11	17	
<i>Cotoneaster lucidus</i>	Blankmispel	SE		1	2024	2024	11	11	
<i>Sambucus racemosa</i> ssp. <i>racemosa</i>	Rødhyll	SE	Hb	1	2012	2012	12	11	
<i>Tilia platyphyllos</i>	Storlind	HI	Hb	2	2024	2024	12	7	
<i>Cotula coronopifolia</i>	Fjæreknapp	LO	Hb	1	2024	2024	13	3	(LSj)

Høstberberis – *Berberis thunbergii*

Arten har vært en populær hekkplante og sprer seg med stormskritt, evt. med vingeslag siden den primært spres med fugl (samt hageutkast). Den er hovedsakelig funnet i frisk til fuktig skogbunn, men den går i stor grad også ut i åpent lende.

Arten er i klar spredning på mange av øyene i Færder NP, til nå er den funnet på 34 øyer (39 %). På Masseløy er det spesielt mye av den på de rydda arealene øst for eidet, men forekommer i flere av krattene på øya, jf. Figur 12.

Klistersvineblom – *Senecio viscosus*

Klistersvineblom er en av de eldste fremmedartene våre, med en drøyt tohundreårig historie. I Færder NP finnes den primært på grus- og rullesteinstrender og næringsrik kulturmark, samt i sjøfuglpåvirkede områder. Arten er kjent fra 72 % av de undersøkte øyene.

Det er registrert relativt lite klistersvineblom på Masseløy, primært i sand- og grusstreder, jf. Figur 13. Arten er ikke blitt systematisk registrert, så den er nok mer vanlig enn kartet antyder.

Bulkemispel – *Cotoneaster bullatus*

I likhet med mange mispler er bulkemispel på rask spredning i Færder NP, som ellers i landet. Den spres med fugl og er enda mer uønska enn de andre misplene siden den er mellomvert for pærebrann. På Masseløy er den foreløpig sjelden, hovedsakelig i kratt langs vestsida, jf. Figur 12. Totalt i Færder NP er den kjent fra 21 øyer, først registrert i 2011 og primært på øyene i nord.

Amerikamjølke – *Epilobium ciliatum*

To underarter av amerikamjølke har lenge vært i sterkt spredning i Norge: Ugrasmjølke (ssp. *ciliatum*) og alaskamjølke (ssp. *glandulosum*). I Færder NP har den vært kjent siden 1985 og synes primært å ha blitt spredd ut med sjøfugl, i mindre grad med folk. Den er kjent fra 66 øyer, de største bestandene er gjerne på mindre holmer hvor sjøfugl hekker. På Masseløy er arten (underart ukjent) bare notert ved to besøk, i 2019 (ukjent hvor) og 2024 (på østsida av største bukt), jf. Figur 13.

Vrifuru – *Pinus contorta*

Det er minst to planta forekomster på Masseløy, SØ for eidet, jf. figur 12. Den ser i liten grad ut til å spre seg, men det er ingen grunn til å beholde bestandene på øya. Ellers er arten rapportert fra to andre øyer i Færder NP: Bukkholmen og Langskjær av Værland et al. (2024).

Russekål – *Bunias orientalis*

Russekål er i kraftig spredning på Østlandet, spesielt langs vei og på forstyrra mark. Til Færder NP ser den primært ut å ha kommet med sjøen (evt. med «badegjester»), og dukker jevnlig opp på nye øyer. På Masseløy er den bare funnet i 2024, ved bukta i SSV, jf. Figur 13.

I Færder NP er den ellers kjent fra Ormø (2020), Tørfest (2015-21), Fjærskjær (2015-24), Mellom (2017-24) og Østre Bolæren (2014-23), Gåsøy (2023), Ramsholmen (2011-15) og Skjellerøy (2014-24). Arten har foreløpig så begrenset forekomst på Masseløy at det er mulig å fjerne den her.

Krypmispel – *Cotoneaster horizontalis*

Krypmispel har vært en populær dekkplante, siden den danner flate, horisontale busker som dekker det meste. Krypmispel er variabel og er lite utredet i Norge, så det er sannsynlig at «arten» krypmispel egentlig er flere arter. Krypmispel er til nå registrert på 17 øyer i Færder NP, på Masseløy ble den først registrert i 2024, få planter et par steder langs vestsida, jf. Figur 11.

Blankmispel – *Cotoneaster lucidus*

Blankmispel er en av de middels store misplene, med blankt bladverk og store mørke bær. Den er vanlig forvillet på Østlandet, men overraskende sjelden i Færder NP, hvor den foreløpig bare er kjent fra 11 øyer og først funnet i 2010. På Masseløy ble den først funnet i 2024, noen få busker like sør for ruinene, jf. Figur 11.

Rødhyll – *Sambucus racemosa ssp. racemosa*

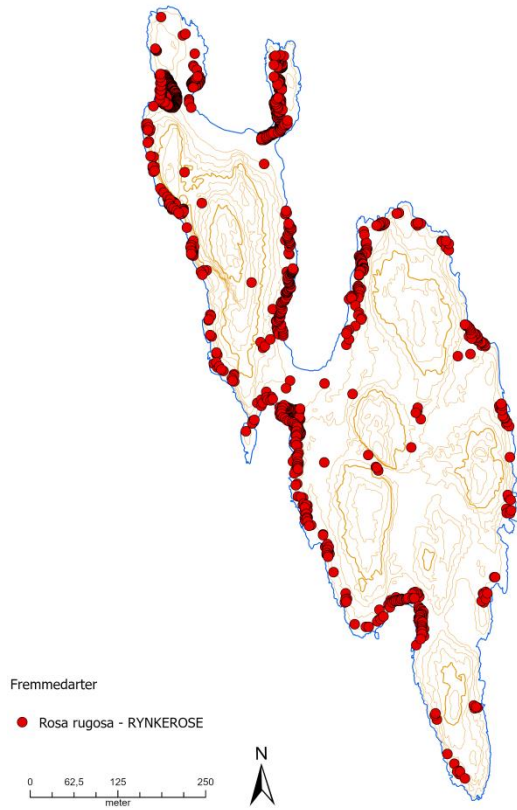
Rødhyll er overraskende sjelden i Færder NP. Den er registrert (1994-2024) på 11 øyer: Ormøy (2012-22), Masseløy, Barneskjær (2013), Bjerkøy (2011-17), Vestre (2017), Mellom (1994-2021) og Østre Bolæren (2021-22), Siveskallen (2019), Helleholmen (2010-19), Søndre Mostein (2020) og Sandø (2015-21). På Masseløy er den bare blitt registrert ved ett besøk, i 2012, på østsida av den største bukta, jf. Figur 12.

HØY RISIKO (HI)**Storlind – *Tilia platyphyllos***

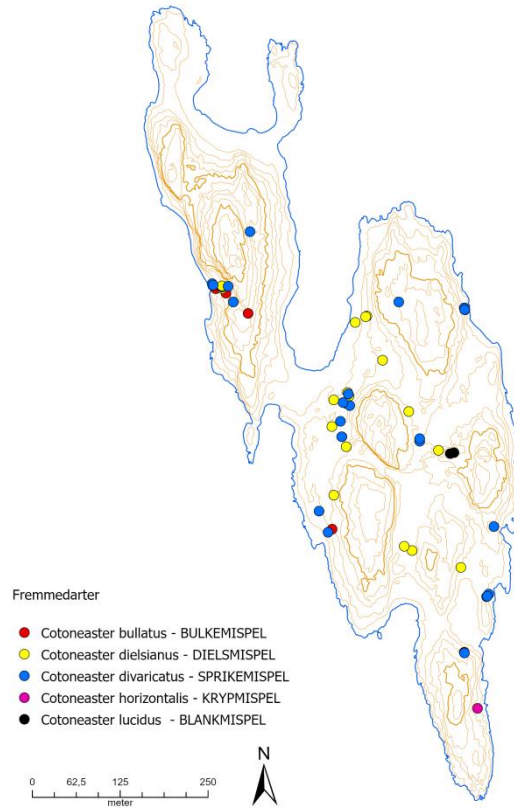
Storlind er plantet på noen få øyer (spesielt på Gåsøy) og synes å være i svak spredning nord i nasjonalparken. Den er nå registrert (1996-2024) på 7 øyer: Espelund (2012), Steinkloss (2011), Bjerkøy (2014), Gåsøy (1996), Lindholmen (2010) og Burø (2014). På Masseløy ble det i 2024 funnet to mindre trær på vestsida, jf. Figur 12 og 15.

LAV RISIKO (LO)**Fjæreknapp – *Cotula coronopifolia***

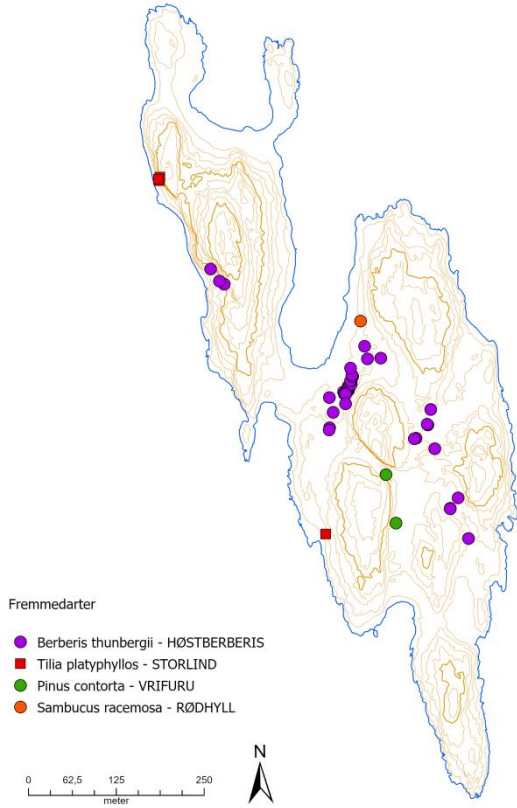
Fjæreknapp er en ganske ny art i Færder NP og Vestfold. Den ble første gang registrert i nordenden på Nordre Ekornholme i 2020, som andre spontane lokalitet i Vestfold. På Masseløy fant jeg den for første gang i juni 2024, jf. Figur 13. Tidligere var den bare kjent fra Øhrebukta på Nøtterøy (fra 2011), men en kartlegging senhøstes 2024 (Pederen 2025) avslørte at arten også fantes i til dels stor mengde i Presterødkilen og Ilene i Tønsberg. Dessuten ble den funnet på Langskjæra (både på sørvestre og sørøstre holme) i Færder NP.

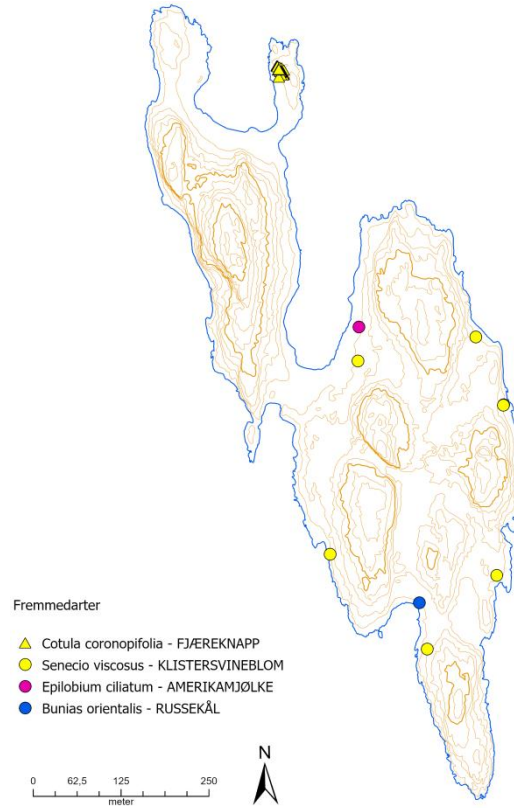
Figur 10. Rynkerose (SE) på Masseløy

Figur 11. Diverse mispelarter (alle SE) på Masseløy

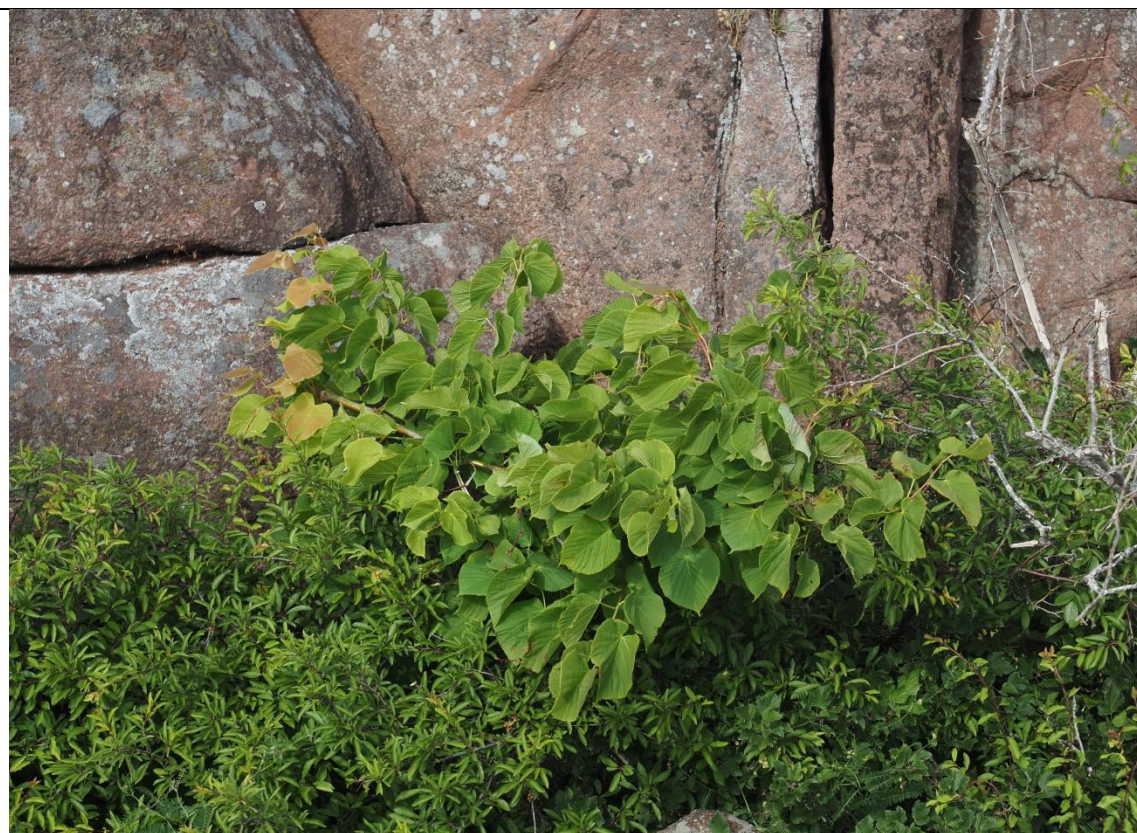
Figur 12. Diverse ved-arter (busker og trær) på Masseløy

Figur 13. Diverse urter fra fremmedlista på Masseløy

Figur 14. Fra bestanden av fjæreknaap.

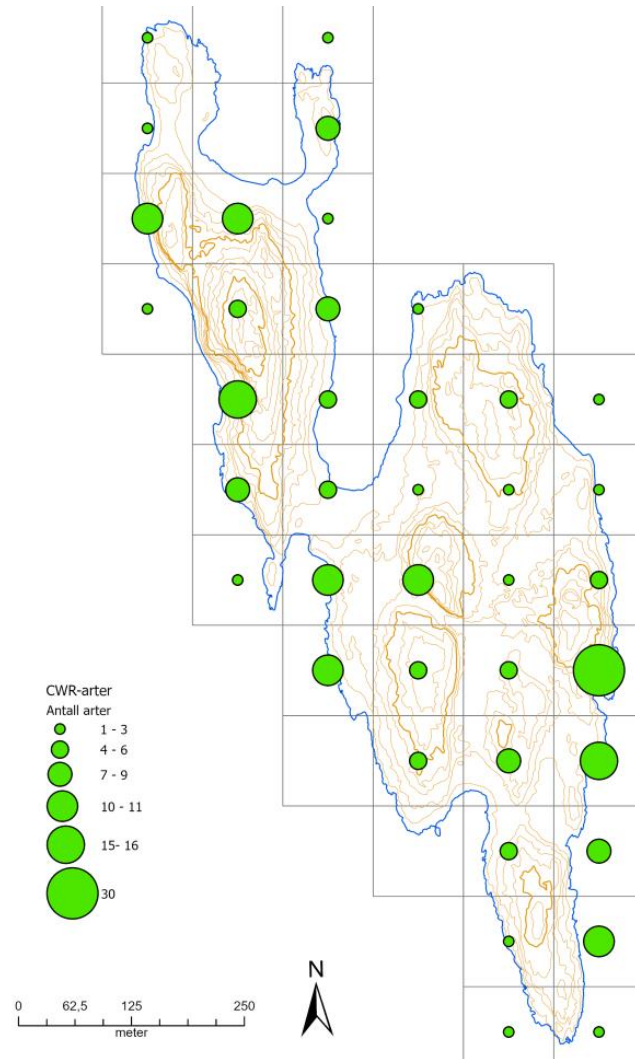
Figur 15. Nordvestligste busk av storlind på Masseløy. Foto: OP 12.6.2024.

5.1.3 CWR-arter på øya (CWR)

Kulturplantenes nære slektninger – de såkalte CWR-artene – er ikke spesielt kartlagt på Masseløy, men siden Færder NP er et satsningsområde for denne gruppa, inkluderes de her, kort.

På Masseløy er det funnet 54 arter, av de 119 artene som er påvist i Færder NP (Pedersen 2024). Prioriterte CWR-taksa fra både den norske (Sæther et al. 2020) og den nordiske lista (Fitzgerald et al. 2021) er da inkludert. Påviste CWR-arter på Masseløy går fram av tabell 4.

Figur 16 viser hvordan de registrerte CWR-artene fordeler seg på øya, i 100x100 meter ruter. Men altså, figuren gir et lite korrekt bilde over forekomsten av CWR-arter på øya. Dels er antall arter i enkelte ruter påvirket av hvor en har gått i land, dvs. hvor en startet med å registrere arter (/lage kryssliste).

Figur 16. Fordeling av CWR-arter på Masseløy, i 100x100 meter ruter.

Tabell 5. Registrerte CWR-arter på Masseløy.

Nd angir om arten er på nordisk prioriteringsliste; **Nw** om arten er på norsk liste; **FøÅr** angir første kjente registrering på øya; **SiÅr** siste kjente registrering på øya; **100x100** angir antall 100x100 meter ruter arten ble notert i på øya; **Øyer** angir hvor mange øyer (av 87) i Færder NP arten er funnet på; **Andre kat.** angir evt. andre kategorier arten også inngår i (R21 – rødlistart; F23 – fremmedart); **Hot** angir taksa inkludert i «Hot-settet».

Nd	Nw	Vitenskapelig navn	Norsk navn	FøÅr	SiÅr	100x100	Øyer	Andre kat.	Hot
	X	<i>Achillea millefolium</i>	Ryllik	2012	2024	5	65		
	X	<i>Agrostis capillaris</i>	Engkvein	2012	2024	3	39		
	X	<i>Agrostis stolonifera</i>	Krypkvein	2012	2024	5	77		
	X	<i>Agrostis vinealis</i>	Bergkvein	2012	2024	4	54		
	X	<i>Allium oleraceum</i>	Vill-løk	2016	2024	1	27		X
	X	<i>Allium scorodoprasum</i>	Bendelløk	2024	2024	1	6	R21 (NT)	X
	X	<i>Allium vineale</i>	Strandløk	2012	2024	9	69		
	X	<i>Alopecurus geniculatus</i>	Knereverumpe	2012	2012		23		
X		<i>Angelica archangelica</i> ssp. <i>litoralis</i>	Strandkvann	2012	2024	1	66		X
	X	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Gulaks	1925	2024	5	62		

Nd	Nw	Vitenskapelig navn	Norsk navn	FøÅr	SiÅr	100x100	Øyer	Andre kat.	Hot
	X	<i>Arrhenatherum elatius</i>	Hestehavre	2012	2024	5	70		
	X	<i>Artemisia absinthium</i>	Malurt	2024	2024	1	7		X
	X	<i>Avenella flexuosa</i>	Smyle	2012	2024	6	64		
	X	<i>Avenula pratensis</i>	Enghavre	1925	2024	9	31	R21 (NT)	X
	X	<i>Avenula pubescens</i>	Dunhavre	2016	2024	3	44		
X		<i>Barbarea stricta</i>	Stakekarse	2012	2024	3	38		
X		<i>Barbarea vulgaris</i>	Vinterkarse	2012	2024	2	59		
X		<i>Beta vulgaris</i> ssp. <i>maritima</i>	Strandbete	2014	2015	6	14	R21 (VU°)	X
X	X	<i>Crambe maritima</i>	Strandkål	2012	2019	5	62		
X	X	<i>Dactylis glomerata</i>	Hundegras	2012	2024	3	41		
X	X	<i>Festuca ovina</i>	Sauesvingel	2012	2024	5	54		
X	X	<i>Festuca rubra</i>	Rødsvingel	1925	2024	5	87		
X	X	<i>Fragaria vesca</i>	Markjordbær	1925	2024	9	69		
	X	<i>Lathyrus pratensis</i>	Gulflatbelg	2012	2024	2	29		
X		<i>Leymus arenarius</i>	Strandrug	1925	2024	13	66		
X	X	<i>Lolium perenne</i>	Raigras	2024	2024	1	12		X
	X	<i>Lotus corniculatus</i>	Tiriltunge	2012	2024	7	83		
X	X	<i>Malus sylvestris</i>	Villeple	2024	2024	1	17	R21 (VU)	X
X	X	<i>Medicago lupulina</i>	Sneglebelg	2012	2024	3	12		
X		<i>Mentha arvensis</i>	Åkermynte	2012	2024	1	31		
	X	<i>Origanum vulgare</i>	Bergmynte	1993	2024	1	11		X
	X	<i>Poa annua</i>	Tunrapp	2012	2024	8	75		
	X	<i>Poa compressa</i>	Flatrapp	1925	2024	3	40		
X	X	<i>Poa humilis</i>	Smårapp	2012	2024	2	33		X
	X	<i>Poa nemoralis</i>	Lundrapp	2012	2024	3	47		
X	X	<i>Poa palustris</i>	Myrrapp	2024	2024	1	11		X
X	X	<i>Poa pratensis</i>	Engrapp	2012	2016		23		
X	X	<i>Poa trivialis</i>	Markrapp	2012	2024	3	28		
X	X	<i>Prunus avium</i>	Morell	2012	2024	3	68		
X	X	<i>Prunus spinosa</i>	Slåpetorn	1925	2024	12	59		
X		<i>Raphanus raphanistrum</i> ssp. <i>maritimus</i>	Havreddik	2014	2016	9	27		
X	X	<i>Ribes spicatum</i>	Stikkelsbær	2012	2024	17	48		
X	X	<i>Rubus idaeus</i>	Bringebær	1993	2024	7	76		
X	X	<i>Rubus saxatilis</i>	Teiebær	2012	2024	5	38		
	X	<i>Solanum dulcamara</i>	Slyngsøtvier	2016	2019	1	77		X
X	X	<i>Solanum nigrum</i>	Svartsøtvier	2015	2015	1	14		X
X	X	<i>Trifolium arvense</i>	Harekløver	2012	2024	10	35		
	X	<i>Trifolium fragiferum</i>	Jordbærkløver	2009	2012	1	13	R21 (VU)	X
X	X	<i>Trifolium medium</i>	Skogkløver	2012	2024	1	21		X
X	X	<i>Trifolium pratense</i>	Rødkløver	1925	2024	4	47		
X	X	<i>Trifolium repens</i>	Hvitkløver	2012	2024	8	53		
	X	<i>Vicia cracca</i>	Fuglevikke	2012	2024	9	77		
	X	<i>Vicia sepium</i>	Gjerdevikke	2024	2024	1	21		X
	X	<i>Vicia tetrasperma</i>	Firfrøvikke	2024	2024	1	21		X

5.1.4 Lokalt sjeldne arter (LSj)

En *lokalt sjelden art* er her definert som en art som maksimalt er kjent fra fem øyer i Færder NP. Arter på fremmedlista og andre opplagt menneske-innførte arter er ikke inkludert (her: fjæreknaapp og vrifuru).

Det er påvist ganske få, lokalt sjeldne taksa på Masseløy: 7 arter og en starr-hybrid, jf. tabell 5.

Artene presenteres nedenfor, i alfabetisk rekkefølge. Taglstarr som også er med på rødlista, er omtalt under rødlisteartene.

Tabell 6. Lokalt sjeldne karplanter på Masseløy.

Øyer angir hvor mange øyer i Færder NP arten er påvist på (av 87 undersøkte). **Dok** angir om arten er godt dokumentert fra øya (Hb – herbariebelegg, Fo – foto, fl – flere uavhengige observasjoner). **100x100** angir hvor mange 100x100 meter ruter arten er registrert i på øya. **FøÅr** viser til første funn på øya, **SiÅr** til siste funn. **Kart** angir figur-nummeret til kart med artens kjente forekomst på øya. **Andre kat.** viser evt. til andre kategorier arten inngår i, her egentlig ingen, men det indikeres at to arter er lokalt sjeldne, men siden de er fremmedliste-arter så inngår de ikke i dette datasettet.

Vitenskapelig navn	Norsk navn	Øyer	Dok	100x100	FøÅr	SiÅr	Kart	Andre kat.
<i>Actaea spicata</i>	Trollbær	4	Fo	1	2024	2024	15	
<i>Alnus incana</i>	Gråor	5	fl	1	2015	2024	15	
<i>Carex appropinquata</i>	Taglstarr	2	Hb	1	2012	2022	6,15	R21 (NT)
<i>Carex flava</i> × <i>hostiana</i>	Gul x engstarr	3	Hb	1	1925	2016	15	
<i>Carex lasiocarpa</i>	Trådstarr	3	Hb	1	2012	2016	15	
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Engmarihånd	4	Hb	2	2012	2024	15	
<i>Potentilla crantzii</i>	Flekkmure	2	Hb	3	2017	2024	15	
<i>Ranunculus aquatilis</i>	Kystvassoleie	3	Hb	1	2012	2012	15	

Trollbær – *Actaea spicata*

Trollbær vokser normalt i baserik skog, gjerne ganske skyggefullt.

Arten har lenge vært kjent fra Østre Bolæren (1921-79), men er siste tiår funnet på tre øyer til: Haneflu (2016), Vestre Bolæren (2022) og på Masseløy i 2024. På Masseløy fant jeg noen få individer på den lille, rike skogflekken nordvest på øya, jf. Figur 17.

Den er eller ganske vanlig i det meste av Vestfold.

Gråor – *Alnus incana*

Gråor er hovedsakelig innlandets oretre, mens svartor er kystens or. Den er således ganske sjelden i Færder NP, og noen få trær/busker er funnet på fem øyer: Steinkloss (2011, et lite tre), Mellom Bolæren (2021, tre små, levende trær og tre døde langt vest på øya), Østre Bolæren (notert 1921-25) og Hvaløy (notert 2009). På Masseløy står det noen mindre trær i tilknytning til svartorskogen på østsida av den store bukta, hvor den har vært kjent siden 2015, jf. Figur 17.

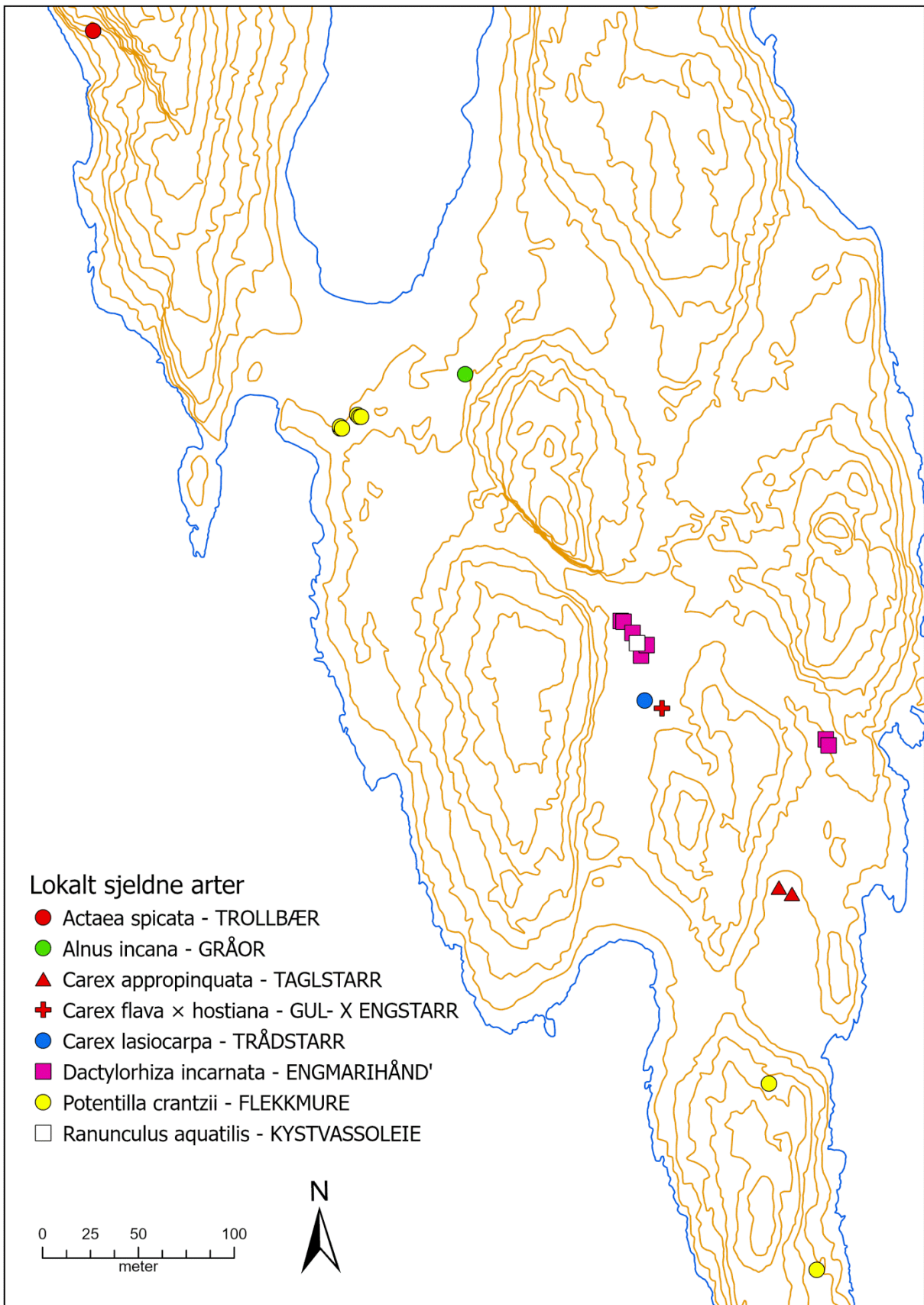
Gråor er vanlig i Vestfold, men mest i indre og nordre del.

Gulstarr x engstarr – *Carex flava* × *hostiana*

Hybriden mellom gulstarr og engstarr vokser som foreldrene i fuktig, baserik eng og rikmyr.

Hybriden er kjent fra tre øyer, i 1855 ble den samlet både på Sandø og Nordre Årøy (av far og sønn Blytt). På Masseløy samlet Hanna Resvoll-Holmsen den i 1925, hvor vi også fant den i 2012 og 2016, i rikmyr/riksump sentral på SØ-delen av øya, jf. Figur 17.

Hybriden er ellers svært sjelden i Vestfold.

Figur 17. Lokalt sjeldne arter på Masseløy.

Trådstarr – *Carex lasiocarpa*

Trådstarr vokser normalt i myr og vannkant, som regel under ganske næringsfattige forhold. Som myrplanter flest er trådstarr sjelden i Færder NP, bare registrert på to øyer, utenom Masseløy: Skjellerøy (ganske fin bestand langt NNV på øya, allerede registrert i 1921 av Rolf Nordhagen) og Store Færder (notert av Ove Dahl og Rolf Nordhagen i 1919). På Masseløy ble den registrert på rikmyr/sump-flekken i 2012 og 2016, jf. Figur 17. Det er spredte funn av arten i Vestfold.

Engmarihand – *Dactylorhiza incarnata*

Engmarihand vokser i baserike myrer og sumper. Den er funnet på fire øyer, men etter 1956 bare på Masseløy. Den ble i 1855 samlet av Axel og Mathias N. Blytt på Lindholmen og Nordre Årøy. Dessuten er den registrert på Sandø mellom 1933 og 1956. Dette viser at rike fuktområder nå er blitt sjeldnere i Færder NP (pga. grøfting og gjengroing). På Masseløy vokser den i et par rike og fuktige drag, jf. Figur 17. Engmarihand er sjelden i Vestfold, det er mest gamle funn.

Flekkmure – *Potentilla crantzii*

Flekkmure vokser i kortvokst, kalkrik grasmark, og blomstrer svært tidlig (mai). Utenom Masseløy er den bare notert en gang i Færder NP, på Sandø i 1956. Det ble i 2017 funnet en liten bestand øverst i strandenga på eidet mellom de største buktene. Et par individer ble også notert sør på øya i 2024, så det er kanskje mer av den, jf. Figur 17. Arten er svært sjelden i Vestfold, ellers er det bare noen få funn på kalken rundt Sandebukta, ved Tønsberg, på Hvasser og ved Langesundfjorden.

Kystvassoleie – *Ranunculus aquatilis* (=Batrachium aquatile, Ranunculus peltatus)

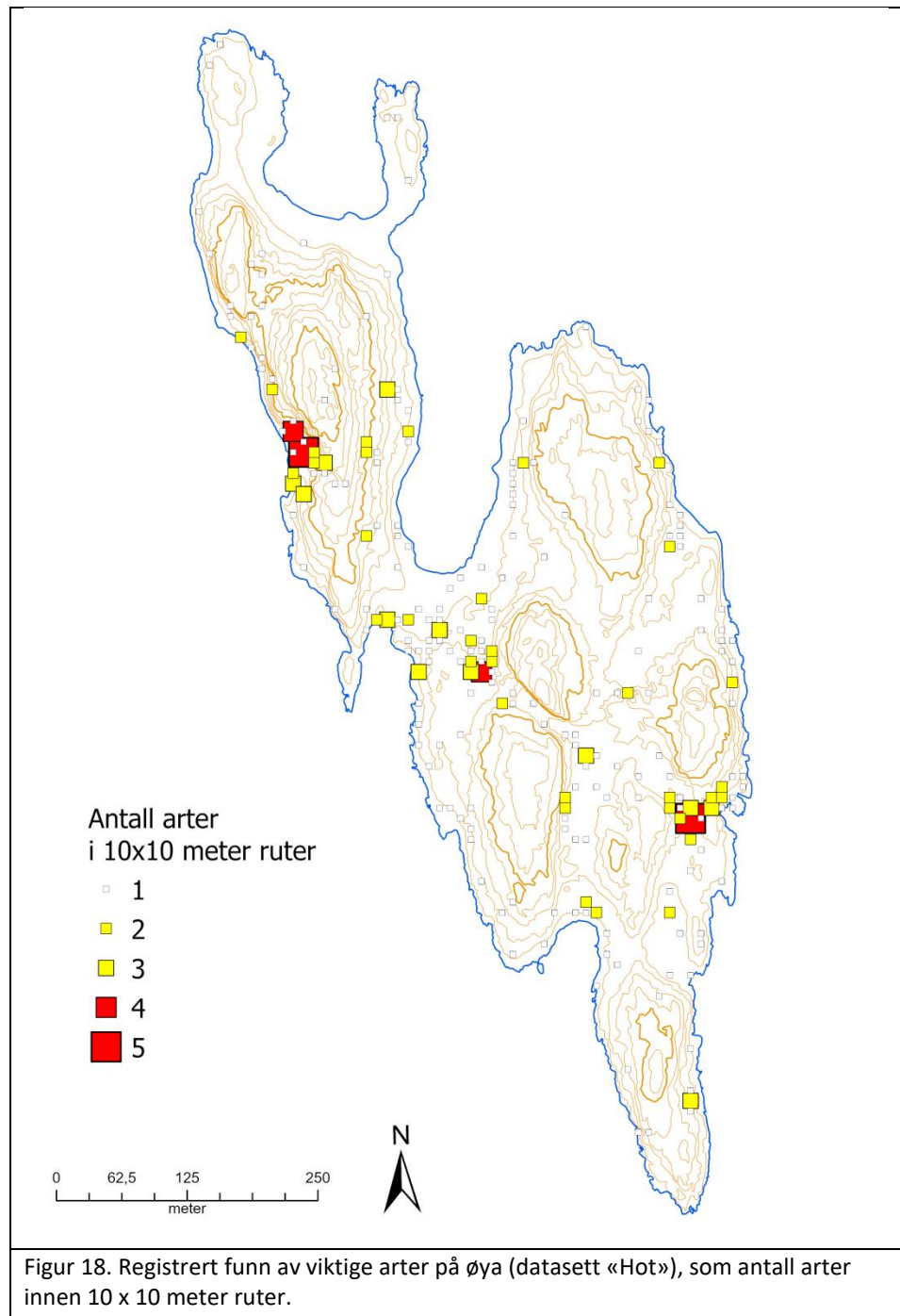
Vassoleiene er ei vanskelig gruppe, det knyttets usikkerhet til om det er kystvassoleie, men uansett er gruppa svært sjelden i Færder NP, bare registrert på to øyer utenom Masseløy: på Sandø (1855) og på Store Færder (1946-2021; i sørenden av Speidersletta). På Masseløy ble den bare registrert i et bekkedrag ved riksumpen i 2012, jf. Figur 17. De vokser normalt i grunt ferskvann, i Færder NP primært i små, baserike dammer. Arten/gruppa er også svært sjelden i Vestfold, hovedsakelig langs kysten i sør.

5.1.5 Viktige arter (Hot)

Et avledet datasett over «viktige arter» er produsert for å identifisere de viktigste områdene for karplanter på øya, «Hot-spots».

Dette datasettet inkluderer funn med god presisjon, av alle rødlistearter (R21; jf. tabell 2), alle lokalt sjeldne arter (LSj; tabell 5) og et utvalg (17 av 54 taksa) av CWR-artene (arter angitt i kolonne Hot i tabell 4). Dessuten er inkludert funn av arter som bare er registrert ett sted på øya, i praksis innen ei 100x100 meter rute. Arter fra fremmedartslista og andre opplagt menneskeinnførte arter er ikke inkludert. Datasettet inneholder funn av 83 arter og kalt «Hot». Inkluderte arter fremgår av artsliste i appendiks, kolonne «Hot».

Figur 18 viser fordeling av funn av disse artene innen 10 x 10 meter ruter på Masseløy.

5.2 Skjøtsel på Masseløy

5.2.1 Tidligere skjøtelsesanbefalinger

Allerede i nasjonalregistreringa av verdifulle kulturlandskap i 1993 (Fylkesmannen i Vestfold 1994) ble det fokusert på et område på Masseløy, enga rundt de sørøstligste tuftene. Dette området er også inkludert som naturtype hos Abel et al. (2009).

Biofokus har gitt innspill om skjøtsel av øya, bl.a. i Abel & Laugsand (2012) og Abel (2013).

På basis av kort befarung i september 2012 angir Abel & Laugsand (2012):

«Store og flotte strandenger, naturbeitemarker, grus og sandstrand, kantkratt, strandsump. Generelt en øy som ligger høyt på prioriteringslista da gjengroingen med einer er kommet langt. I de åpne engområdene er det et ganske hardt beite og det er mulig det er for mange dyr på øya. En vurdering av beitetrykk midtsommers bør gjøres. Viktig at floraen får mulighet til å blomstre. Fjerning av rynkerose bør gjennomføres.»

Etter befarung 23. september 2013 skriver Abel (2013) bl.a.:

«Befarungen ble konsentrert til de gamle hustuftene sentralt på den sørøstre delen av øya. Her er det mye kratt av ulike busker, men slåpe, einer og roser er de mest utbredte. Arealene rundt de gamle hustuftene ligger i forsøkninger i terrenget mellom de mer skrinne bergryggene. Trolig har enkelte av disse partiene vært dyrket for lang tid siden og produksjonsevnen er dermed stor. Gjengroingen går derfor fort på disse arealene. Morten Ueland har tidligere gjennomført krattrydding på deler av dette arealet tidligere, men nå har det grodd til igjen. Ueland ønsker nå å åpne områdene rundt de gamle hustuftene og få tilbake en del av de gamle engene. Dette er et positivt tiltak som bør igangsettes, men det er samtidig viktig å poengtere at det også er store arealer andre steder på Masseløy som skulle vært ryddet for kratt. Dette gjelder spesielt einerkratt. Beitedyra klarer ikke å holde unna einer og slåpe på øya, og engene vil gradvis desimeres hvis det ikke settes i gang tiltak. Økt beitetrykk vil ikke hjelpe ikke da dyra holder seg unna disse artene.

Generelt bør en forsøke å spare blomstrende busker. Alle forekomster av for eksempel liguster, geitved og hagtorn bør spares, samt også et visst innslag av slåpe og roser. Disse er verdifulle elementer i både slåttemark og naturbeitemark for blant annet insekter og fugl. Kantsoner mot berg er gunstige steder å beholde et visst innslag av disse artene, samt enkelte mindre grupper ute på beiteenga. Masseløy er trolig en av de bedre øyene i Nøtterøy når det gjelder kulturmarkskvaliteter og en bør prioritere å øke innsatsen her.»

Bjåen (2011) befarte øya 16. september 2010, og oppsummerer bl.a.:

«Skjøtseltiltak

Det er rydda ein del på øya. Ein kan truleg utvide beitet endå meir med å rydde krattvegetasjon.

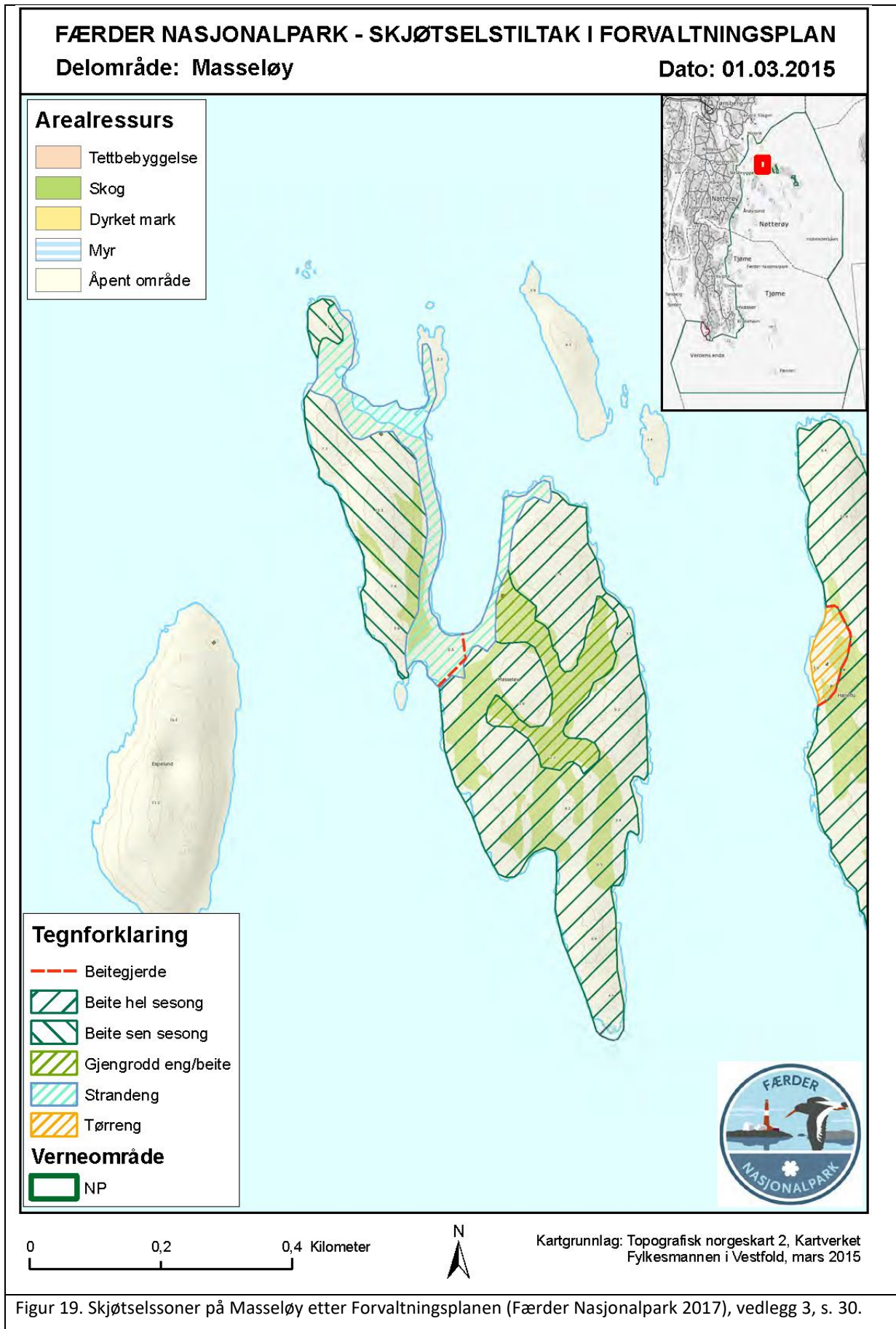
Rettleiande beitetrykk

Ut frå areal og vurdering av beitekvalitet vert eit rettleiande dyretal 16 søyer med lam. I dag går det 3 kjøtfe med kalvar samt 5-6 søyer med lam på Masseløy. Det er positivt for både beiteskjøtsel og det biologiske mangfaldet at fleire dyreslag beiter i saman. Dersom ein reknar at ei storfeining utgjer 4 saueiningar, vil 3 kjøtfe bruke like mykje av beitet som om lag 12 søyer med lam. Dyretalet som er her i dag høver difor ganske godt overeins med utrekningane basert på areal og kvalitet. Dyra gjekk framleis ute då feltarbeidet vart gjort i midten av september. Av observasjonane på vegetasjonen ser det ut som at beitetrykket er forholdsvis stort, men at dyra framleis vel ut kva dei føretrekk og ikkje. Det vart også observert at både storfe og sau nappa lauv av nypebuskane. Det kan både vera av «trong» men også av «lyst». Slik det såg ut hausten 2010 kan ein gå ut frå at dyretalet var passeleg, men bør ikkje aukast før ein ev. har rydda meir av krattvegetasjonen.»

Disse vurderingene dannet grunnlaget for de froeslåtte skjøtselstiltakene i Forvaltningsplanen for Færder Nasjonalapark, jf. neste sider (tabell 7 og figur Figur 19).

Tabell 7. Foreslåtte skjøtselstiltak på Masseløy etter Forvaltningsplanen (Færder Nasjonalpark 2017), vedlegg 3, s. 29.

<i>FÆRDER NASJONALPARK – SKJØTSELSTILTAK I FORVALTNINGSPLANEN</i>					
<i>Delområde: MASSELØY</i>					
<i>Ref. skjøtselsrapport: Biofokus-notat 2012-3 [Abel & Laugsand 2012], 2013-19 [Abel 2013] og Kulturlandskapscenteret i Telemark 2011: Beiting i skjærgården [Bjåen 2011].</i>					
<i>Nr</i>	<i>Tiltak</i>	<i>Skjøtelses- område</i>	<i>Prioritet</i>	<i>Gjennomføring /ansvar</i>	<i>Finansiering /Merknad</i>
[1]	<i>Øya tas i bruk til opplæring og demonstrasjoner av skjøtsel i kulturlandskapsskolen</i>		1	2015 -	
[2]	<i>Gjerde settes opp for bedre regulering av beitepress på strandengene. Strandenger beites kun fra månedsskiftet juli-august</i>	<i>Strandeng</i>	1	2015/ <i>Ansvar grunneier - beitedyreier</i>	<i>UKL/</i>
[3]	<i>Einerkratt og slåpe ryddes, rynkerose fjernes. Øya beites.</i>	<i>Hele øya med regulering av beite på strand- eng</i>	1	2015 – 2016/ <i>Ansvar SNO (rynkerose) - grunneier- beitedyreier</i>	<i>UKL/RMP/SNO</i>
[4]	<i>Videre rydding av kratt- og trevegetasjon for gjenskaping av tidligere eng og beite. Blomstrende busker spares, særlig av liguster, geitved og hagtorn, men også noe slåpe og roser. Avsettes i kantsoner men også i mindre grupper på åpen eng. Beiting etter rydding. Vegetasjonsrydding på gammel eng, rundt hustuft og langs stier igangsatt (UKL).</i>	<i>Gjengrodd eng/beite</i>	1	2015 – 2016/ <i>Ansvar grunneier- beitedyreier</i>	<i>UKL/SNO/</i>

Bjåen (2019) besøker øya på ny i 2019 og rapporterer:

«Vegetasjon

.... Inne i bukta er det ei fin strandeng, som var godt beita i år (2018). I vest, inst i bukta, er det rydda ein del, m.a. slåpetornkratt. Det er viktig å lage passasjer så beitedyra kan koma lenger inn og halde oppslag nede. Her er det att å rydde ein del. Kring hustuftene er det gjort mykje ryddearbeid sidan 2009. Her har ein fått opna opp, og grasveksten har auka. Her kan ein etterkvart auke beitetrykket for å halde nye oppslag av slåpetorn og nyperoser nede.

... Det er eit stort problem med gås som beiter mykje av grasveksten på strandengene. Det er både kvitkinngås og grågås.

Vurdering av beitekvalitet

Av det totale arealet på Masseløy vert 85 % vurdert til potensielt beite / produktivt areal. Storparten av dette arealet vert vurdert til "godt beite". Med dei skjøtseltiltaka ein har utført, vil ein del av dette kunne reknast som «mykje godt beite».

Hausten 2009 såg ein tydeleg kor sauene føretrekk å beite og ikkje. Dei fine strandengene var godt nedåtbeita, medan siv og andre mindre prefererte planter var ståande att.

Sommaren og hausten 2018 var mykje turrare, og mykje av graset var svidd og turka ut. Det som kan reknast som beite på øya var godt avbeita. ...

Skjøtseltiltak

Det er rydda ein del på øya. Ein kan truleg utvide beitet endå meir med å rydde krattvegetasjon, også i høve til dei føreslege skjøtseltiltaka i forvaltningsplanen. Både grunneigar og dyrehaldar nemner gåsa som ei stor utfordring. Ho et opp det beste og det meste av graset, særleg på strandengene. Strandengene er dermed under større press frå gåsa, som truleg belastar planteveksten meir enn sau her på øya.

Rettleiande beitetrykk

I 2018 gjekk det 3 kjøtfe med kalvar, samt 4 søyer med lam på Masseløy.

Det er positivt for både beiteskjøtsel og det biologiske mangfaldet at fleire dyreslag beiter i saman. Dersom ein reknar at ei storfeining utgjer 4 saueiningar, vil 3 kjøtfe bruke like mykje av beitet som om lag 12 søyer med lam.

Dyretalet som er her i dag høver difor ganske godt overeins med utrekningane basert på areal og kvalitet. Dyra framleis ute då feltarbeidet vart gjort i midten av september.

Slik det såg ut hausten 2010 kan ein gå ut frå at dyretalet var passeleg, men bør ikkje aukast før ein ev. har rydda meir av krattvegetasjonen. Når vèret er som på sommaren 2018, bør ein heller ikkje auke dyretalet, sjølv om det no er utført ein del ryddearbeid. Men elles er det viktig å halde oppe beitetrykket. Dette viser at beitetrykket må vurderast ut frå vèr og beitetilhøve kvart år. Men i «normale år», og dersom endå meir av krattvegetasjonen vert rydda, vil ein kanskje kunne auke noko. I 2010 var tilsvarande dyretal 18 søyer med lam. Eit rettleiande dyretal mellom 12-18 søyer med lam ser ut til å kunne vera høveleg ut frå areal og vurdering av beitekvalitet.

5.2.2 Skjøtselsanbefalinger

Generelt

Øya har mange enger, som er mer eller mindre gjengrodde. Generelt bør flest mulig av disse ryddes fram, spesielt de som i dag er gjengrodd av einer og slåpetorn. Noen unntak diskuteres nedenfor, hvor vegetasjonen bør få lov til å utvikle seg fritt, spesielt gjelder dette noen mindre skogsteiger – og rikere kratt, f.eks. med liguster, geitved og barlind.

Strandengene på mudder («saltengene») blir sterkt påvirket av gåsebeiting og er ofte overbeitet. Storfebeiting bør begrenses til ettersommeren.

Generelt er det også viktig at fuktområdene beholdes fuktigst mulig, altså ingen drenering, men de må jo heller ikke gro igjen.

Fremmedarter

Problemart nr 1 på øya, som for de fleste øyer i Færder NP, er **rynkerose**. Øya er den mest infiserte av øyene i Færder NP (jf. Figur 10) og bekjempelse burde vært igangsatt for lenge siden (jf. Abel og Laugsand 2012). Det er antagelig naturlig å starte med å fjerne de store krattene nord (NNV) på øya, jf. Figur 10.

Fuglespredte bærbusker som **høstberberis** og mange **mispelarter** har kommet til øya i rikt omfang, noe som også indikerer øyas viktighet for fuglelivet. Disse buskene har fått svært gode forhold når kratt er blitt ryddet vekk. En bør passe på å fjerne mest mulig av disse artene når en rydder - og jevnlig etter rydding fjerne nye skudd (misplene i det minste er lette å dra opp som unglanter).

Storlind ser ut til å være på spredning nord i nasjonalparken – og minst to småtrær har etablert seg på Masseløy, jf. Figur 12. Det er lite sannsynlig at den vil spre seg vesentlig på øya, men en bør likevel fjerne trærne for å være føre var..

Russekål sprer seg med sjøen i Færder NP og er kommet inn på mange sand- og grusstrender. Arten har foreløpig så liten forekomst på Masseløy (Figur 13) at det er mulig å fjerne den – og det bør en gjøre.

En interessant nykommer på øya er **fjæreknaapp**. Den er nå funnet på fire øyer nord i nasjonalparken, med første funn på Nordre Ekornholme i 2020. På øyene vokser den primært i fuktige strandengprega forsenkninger nær stranda. Arten ble funnet nord på Masseløy (jf. Figur 13) i 2024, og er den største kjente bestanden innen nasjonalparken. Bestanden ble i november målt (med CPOS-GPS i 2024) til ca. 120 kvadratmeter, og 150-200 individer. På oppdrag fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark kartla jeg arten i Tønsberg og Færder i november 2024 (Pedersen 2025). Jeg oppdaget da store bestander på flere strandenger i fjordene omkring Tønsberg, i Øhrebukta, Presterødkilen og Ilene. Disse bestandene er opplagt kilden til de nye bestandene i Færder NP og arten vil opplagt dukke opp på flere øyer her etter hvert. I rapporten framsatte jeg en teori om at arten primært vil vokse på strandenger ved brakkvann, og foreslo at arten foreløpig ikke fjernes på Masseløy, men overvåkes framover. Spesielt er det interessant om arten sprer seg ut i strandengene på Masseløy som står i direkte kontakt med salt havvann (ikke brakkvann).

Saltenger (strandenger på fint substrat - mudder)

Masseløy har noen av de fineste strandengene i nasjonalparken, de viktigste er vist i og vurderes kort nedenfor. Foreløpig er tre områder prioritert, jf. Figur 20.

Sa 1

Saltenger og dels sand- og grusstrender NNV på øya. Arealet er spesielt påvirket av gåsebeiting, friluftslivet og store mengder rynkerose.

Det er også svært mye rynkerose her, som opplagt bør fjernes. Innafor båt-plassen (bolter) i NØ er det bestand av fjæreknapp som beholdes for overvåking av arten. Generelt er området for sterkt beitet, kanskje spesielt av gjess. Bør vurdere å avgrense husdyr-beiting til sensommer og høst.

Sa 2

Det sentrale saltengområdet på øya. Mindre påvirket av rynkerose, men en del i periferien, fjernes. Området er for sterkt beitet, kanskje spesielt av gjess. Bør vurdere å avgrense husdyr-beiting til sensommer og høst. Viktig område for fugl, både under hekking og på trekk, så en bør skjerme det bedre fra friluftslivet, f.eks. ved å fjerne benken i NØ.

Sa 3

Lita salt/strandeng i bra hevd, bl.a. med Lite skjøtsel aktuelt.

Figur 20. Forvaltningsområder på Masseløy, saltenger - *Sa*.

Figur 21. Nordvestenden av Masseløy med store strand-/saltenger (Sa1). Foto: OP 12.6.2024.

Figur 22. Indre del av største bukt (mot eidet), med strand-/saltenger (Sa2). Foto: OP 28.8.2024.

Fuktområder

Masseløy har også noen av de viktigste fuktområdene i nasjonalparken, inkludert ei lita rikmyr/sump (Fu 2) bl.a. med bestand av engmarihand (den eneste kjente i NP).

Generelt må fuktområdene holdes åpne og det må ikke foretas inngrep i eller rundt virker drenerende på arealene.

Fu 1

Fukteng inn fra sandstrand. Dels blåtopp-dominert (*Molinia caerulea*), dels med mye hjertegras.

Fu 2

Lita rikmyr med bestand av engmarihand, engstarr, gulstarr og hybridene mellom disse. Dessuten ble kystvassoleie registrert i 2012.

Fu 3

Fukteng hvor også engmarihand er registrert, dessuten blåstarr og mye hjertegras.

Fu 4

Dammer med fuktenger mellom. I nord en mindre bestand av taglstarr. Den største (sørligste) dammen er ganske næringsrik og betydelig påvirket av sjøen, bl.a. med bestand tiggersoleie *Ranunculus sceleratus*.

Figur 23. Forvaltningsområder på Masseløy, fuktområder – **Fu**.

Figur 24. Fra rikmyra/-sumpen på Masseløy (Fu2). Sennegras *Carex vesicaria* i forgrunnen. Foto: OP 2.6.2016.

Figur 25. Fra dammene sørøst på øya (Fu4). Foto: OP 21.10.2014.

Skog

Det legges opp til at minst tre teiger bør få lov til å utvikle seg fritt. Noen av de tetteste krattene bør antagelig også vurderes å få lov til å utvikle seg fritt, for fuglelivets skyld.

Sk 1

Dette er den rikeste «skogen» på øya, opplagt på kalkrik grunn (marin avsetning) og både blåveis, bendelløk, trollbær og mye barlind. Vegetasjonen er svært tett og kan med fordel tynnes noe, spesielt bør alle fremmedarter som høstberberis og mispel-arter fjernes. Rynkerose i strandsona utenfor bør fjernes.

Sk 2

Svartorskogen på østsida av hovedbukta bør få utvikle seg fritt. I søndre del er det foretatt en uheldig hogst som utvikler seg til en tett vegetasjon av svartorskudd. Skuddene bør tynnes (kraftigste skudd i gruppa får stå igjen), slik at det raskest mulig får opp igjen en svartorbekstand. Det er også kommet mye høstberberis inn her, som må fjernes.

Sk 3

Dette området inneholder flest skogsarter på øya, bl.a. hvitveis, vårkål, maurarve, småmarimjelle og. Det er også en del fuktig skogbunn/dammer, bl.a. med vass-slirekne, gul frøstjerne, og sennegras. Antagelig er det fornuftig å beholde hele skogbremmen langs vestsida av søkket her, altså et større areal enn indikert på figuren.

Figur 26. Fra det rikeste skogholtet (Sk1) på øya. Foto: OP 12.6.2024.

Figur 27. Utsnitt av svartorstrandskog på østsida av største bukt (Sk2). Foto: OP 12.6.2024.

Figur 28. Forvaltningsområder på Masseløy. **Sk** skogsområder

Ryddda areal

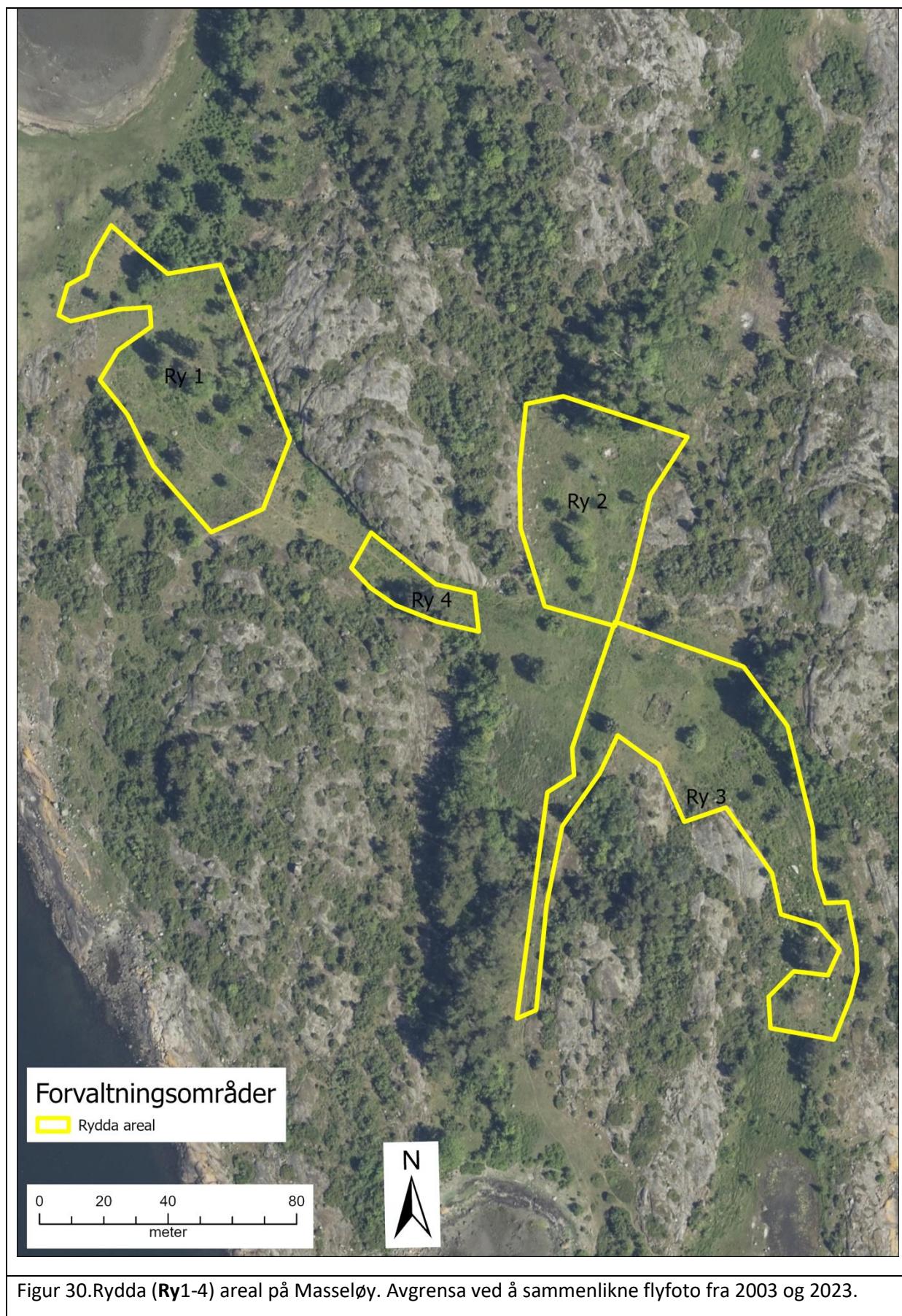
De rydda arealene (Ry 1 – Ry 4) er avgrenset ved å sammenlikne flyfoto fra 2003 og 2023. Dette er primært for å dokumentere hvor det er ryddet på øya.

Generelt virker ryddinga helt grei, men det er stedvis dukket opp mye opplag av «fremmedbusker», spesielt mispel-arter og høstberberis i ettertid. Disse ser ikke ut til å bli beitet ved dagens beitetrykk. På tørr mark kan antagelig beitepusser nyttes for å fjerne disse.

Det er fordel å sette igjen større trær hvor det ryddes, f.eks. geitved, slik som i Figur 29.

Figur 29. Fra rydding på øya i 2017. Geitved satt igjen. Det lysegrønne feltet er maiblom *Maianthemum bifolium*. Foto: OP 3.5.2017

6 Kilder

- Abel, K. 2013. Skjøtselinnspill for Masseløy, Langskjæra, Haneflu og Espelund i Nøtterøy kommune. BioFokus-notat 2013-19. ISBN 978-82-8209-302-6.
- Abel, K. & Laugsand, A. 2012. Kartlegging av skjøtelsbehov i Ormø-Færder landskapsvernområde, Nøtterøy og Tjøme kommuner. - BioFokus-notat 2012-3. Stiftelsen BioFokus. Oslo.
- Abel, K., Olsen, K. M. & Blindheim, T. 2009. Oppdatering av naturtypekartet for Nøtterøy kommune 2008. - Biofokus-rapport 2009-15, 112 s.
- Andersson, B. 2015. Blomsteråret i Færder nasjonalpark. – Skarvesete forlag, 224 s.
- Berthelsen, A., Olerud, S. & Sigmond, E. M. O. 1996. Geologisk kart over Norge, berggrunnskart Oslo 1:250.000. Norges geologiske undersøkelse, Trondheim.
- Bjåen, R. 2011. Beiting i skjergarden. Prosjekt : Kartlegging av beiteressursar i skjergarden aust for Nøtterøy og Tjøme. Kultur landskapsenteret i Telemark, mai 2011. 110 s.
- Bjåen, R. 2019. Beiting i Færder Utvalgte kulturlandskap. Prosjekt: Kartlegging av beiteressurser. Kulturlandskapsenteret i Telemark. 197 s.
- Brendalmo, A. J. 1993. «Een Øe langt fra Landet». Kulturminneregistreringer i skjærgården. – Nøtterøy kommune. 115 s.
- Elven, R., Bjorå, C. S., Fremstad, E., Hegre, H. & Solstad, H. 2022. Norsk flora. 8. utgåva. Det norske samlaget, Oslo. 1256 s.
- Fitzgerald, H, Palmé, A, Aronsson, M, Asdal, Å, Bjureke, K, Endresen, D, Göransson, M, Hyvärinen, M, Kiviharju, E, Lund, B, Borgen Nilsen, L, Rasmussen, M, Thorbjornsson, H, Weibull, J, Wind, P (updated 2021) The Nordic Priority Crop Wild Relative Dataset, version 3.
Figshare: <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.5688130.v3>
- Fylkesmannen i Vestfold 1994. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registrering i Vestfold 1993. - Fylkesmannen i Vestfold, miljøvernavdelingen. 141 s.
- Færder Nasjonalpark 2017. Forvaltningsplan Færder Nasjonalpark 2017-2027. Vedlegg [A].
<https://ferdernasjonlpark.no/wp-content/uploads/2016/06/Forvaltningsplan-F%C3%A6rder-nasjonlpark-vedlegg-A-WEB-1.pdf>
- Pedersen, O. 2009. Strandplanter på vandring – om nye, langdistansespredte havstrandplanter, spesielt på Lista. - Blyttia 67: 75-94. [[Egen link](#)].
- Pedersen, O. 2019. Litt om karplanter og skjøtsel på Vestre Bustein, Færder, Vestfold. – VegeDataConsult, Asker 31. desember 2019.
<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/32814e858130457cacdb668a5d6371f7/2019---oddvar-pedersen-nhm---karplanter-og-skjotsel-pa-vestre-bustein.pdf>
- Pedersen, O. 2022. Litt om karplanter og skjøtsel på Kløvningen, Færder, Vestfold. – VegeDataConsult, Asker 18. januar 2022.
- Pedersen, O. 2024. Crop wild relatives in Færder National Park, Norway. Report from mapping on seven islands in 2021. 267 p. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.27179700.v1>
- Pedersen, O. 2025. Søk etter fjæreknepp *Cotula coronopifolia* i Tønsberg og Færder i november 2024. Botanikeren as. 30 s.
- Pedersen, O. & Grøstad, T. 2015. Strandplanter på vandring – sydkysten invadert 2014. – Blyttia 73: 73-85.
- Pedersen, O. & Nilsen, L. B. 2024. Identifisering av skjøtelsbehov for kulturplantenes ville slektninger på Mellom og Østre Bolæren i Færder nasjonalpark. - NIBIO Rapport 10 (96). 88 s.
- Sundsbo, S., Opedal, V., Skøyen, K., Værland, E. S., Svang, S. & Storstad, T. M. 2023. NiN Basiskartlegging av verneområder i Vestfold og Telemark fylke 2022. DNV Rapport 2023-4. 48 s.
- Værland, E. S., Opedal, V., Sundsbø, S., Skøyen, K. & Storstad, T. M. 2024. NiN Basiskartlegging av verneområder i Vestfold og Telemark fylke 2023. DNV Rapport 2024:4. 94 s.
- ØSvalheim, E., Garnås, I. & Hauge, L. 2018. Slåttemark, veileder for restaurering og skjøtsel. – NIBIO Rapport 4/151/2018, M-1207/2018. 44 s.
- Sæther, N., Holene, A., Fjellstad, K. B., Rasmussen, M. og Wallin, H. G. 2020. Nøkkeltall fra Norsk genressurssenter 2019. Status for bevaringsverdige husdyr, skogtrær og nytteplanter. – NIBIO Rapprt Vol. 6, Nr. 107. 118 s.
https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2660746/NIBIO_RAPPORT_2020_6_107.pdf
- Sørensen, R., Henningsmoen, K.E., Høeg, H.I. & Gälman, V. 2014. Holocene landhevningstudier i søndre Vestfold og sørøstre Telemark – revidert kurve. I: Persson, P. (red.) Tidlig- og Mellommessolitittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark, Bd. I, 32-43. Portal forlag, Kristiansand.

Digitale kilder

Artsdatabanken 2021. Norsk rødliste for arter 2021. <http://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>

Artsdatabanken 2023. Fremmede arter i Norge - med økologisk risiko 2023.
<http://www.artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023>

Artsdatabanken. Artsnavnebase.
<http://www2.artsdatabanken.no/artsnavn/Contentpages/Sok.aspx>

Høydedata 2017. Lasermålinger fra Nøtterøy 2017.
<https://hoydedata.no/LaserInnsyn/>

Appendiks

Oversikt over registrerte arter på Masseløy

Kolonnene angir:

VitNavn - Vitenskapelig navn etter Elven et al. (2022).

NorNavn - Norske navn etter Artsnavndatabasen hos Artsdatabanken.

R21 - Røddlistekategori, rødliste 2021

EN	Direkte truet
VU	Sårbar
VU ^o	Sårbar, men nedgradert pga. innspredning fra naboland
NT	Nær truet

F23 - Fremmedartslistekategori, fremmedartsliste 2023

SE	Svært høy risiko
HI	Høy risiko
LO	Lav risiko

CWR - Prioriterte CWR-arter på norsk og nordisk liste

Nd	Nordisk liste
Nw	Norsk liste

LSj - Lokalt sjeldne arter

Hot - Utvalg av de «viktigste artene» på øya

Y1 - Første kjente angivelse fra øya (år)

Y2 - Siste kjente angivelse fra øya (år)

VitNavn	NorNavn	R21	F23	CWR	LSj	Hot	Y1	Y2	Øyer
<i>Acer platanoides</i>	spisslønn			Nd, Nw			2024	2024	31
<i>Achillea millefolium</i>	ryllik			Nw			2012	2024	65
<i>Achillea ptarmica</i>	nyseryllik						2015	2024	27
<i>Acinos arvensis</i>	bakkemynte						2012	2024	14
<i>Actaea spicata</i>	trollbær				X	X	2024	2024	4
<i>Agrimonia eupatoria</i>	åkermåne	NT				X	1925	2024	32
<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein			Nw			2012	2024	39
<i>Agrostis stolonifera</i>	krypkvein			Nw			2012	2024	77
<i>Agrostis vinealis</i>	bergkvein			Nw			2012	2024	54
<i>Alchemilla filicaulis</i>	grannmarikåpe					X	2024	2024	10
<i>Alisma plantago-aquatica</i>	vassgro						2012	2012	11
<i>Allium oleraceum</i>	vill-løk			Nw		X	2016	2024	27
<i>Allium scorodoprasum</i>	bendelløk	NT		Nw		X	2024	2024	6
<i>Allium vineale</i>	strandløk			Nw			2012	2024	69
<i>Alnus glutinosa</i>	svartor						2012	2024	36
<i>Alnus incana</i>	gråor				X	X	2015	2024	5
<i>Alopecurus geniculatus</i>	knereverumpe			Nw			2012	2012	23
<i>Anemone nemorosa</i>	hvitveis					X	2024	2024	32
<i>Angelica archangelica</i> ssp. <i>litoralis</i>	strandkvann			Nd		X	2012	2024	66
<i>Angelica sylvestris</i>	sløke						2012	2016	30
<i>Antennaria dioica</i>	kattefot						2012	2024	26
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	gulaks			Nw			1925	2024	62
<i>Anthriscus sylvestris</i>	hundekjeks						2012	2024	76
<i>Anthyllis vulneraria</i>	rundbelg						2012	2024	51
<i>Arabidopsis thaliana</i>	vårskrinneblom						2012	2024	52
<i>Arabis hirsuta</i>	bergskrinneblom						2012	2024	41
<i>Arenaria serpyllifolia</i> ssp. <i>serpyllifolia</i>	bakkesandarve						2009	2024	59
<i>Armeria maritima</i>	fjærekoll						1925	2024	83
<i>Arrhenatherum elatius</i>	hestehavre			Nw			2012	2024	70
<i>Artemisia absinthium</i>	malurt			Nw		X	2024	2024	7
<i>Artemisia campestris</i>	markmalurt						2012	2024	27
<i>Artemisia vulgaris</i>	burot						2012	2024	75
<i>Asplenium septentrionale</i>	olavsskjegg					X	2024	2024	48
<i>Asplenium trichomanes</i>	svartburkne						2012	2024	39
<i>Astragalus glycyphyllos</i>	lakrismjelt						2022	2024	9
<i>Atriplex glabriuscula</i>	bruskmelde						2012	2012	23
<i>Atriplex littoralis</i>	strandmelde						2012	2022	64
<i>Atriplex prostrata</i>	tangmelde						2012	2024	83
<i>Avenella flexuosa</i>	smyle			Nw			2012	2024	64
<i>Avenula pratensis</i>	enghavre	NT		Nw		X	1925	2024	31
<i>Avenula pubescens</i>	dunhavre			Nw			2016	2024	44
<i>Barbarea stricta</i>	stakekarse			Nd			2012	2024	38
<i>Barbarea vulgaris</i>	vinterkarse			Nd			2012	2024	59
<i>Berberis thunbergii</i>	høstberberis		SE				2012	2024	34
<i>Berberis vulgaris</i>	berberis						2012	2024	47
<i>Beta vulgaris</i> ssp. <i>maritima</i>	strandbete	VU°		Nd		X	2014	2015	14
<i>Betula pendula</i>	hengebjørk						2024	2024	51
<i>Betula pubescens</i>	bjørk						2024	2024	42
<i>Bidens tripartita</i>	flikbrønslø						2012	2012	57
<i>Blysmopsis rufa</i>	rustsivaks					X	2009	2012	8
<i>Bolboschoenus maritimus</i>	havsivaks						1925	2024	70

VitNavn	NorNavn	R21	F23	CWR	LSj	Hot	Y1	Y2	Øyer
Botrychium lunaria	marinøkkel						2016	2022	10
Briza media	hjertergras	NT				X	1925	2024	31
Bromus hordeaceus	lodnefaks						1925	2024	38
Bunias orientalis	russekål		SE				2024	2024	9
Cakile maritima	strandreddik						2015	2016	43
Callitriche palustris	småvasshår						2012	2024	40
Calluna vulgaris	røsslyng						2012	2024	59
Caltha palustris	bekkeblom						2012	2016	23
Calystegia sepium	strandvindel						1925	1925	52
Campanula rotundifolia	blåklokke						2012	2024	45
Capsella bursa-pastoris	gjetertaske						2012	2012	33
Cardamine dentata	sumpkarse						2012	2024	17
Cardamine hirsuta	rosettkarse					X	2017	2017	23
Carex appropinquata	taglstarr	NT			X	X	2012	2022	2
Carex arenaria	sandstarr					X	1925	2015	25
Carex canescens	gråstarr						2012	2016	52
Carex caryophylla	vårstarr					X	2009	2022	6
Carex demissa	grønnstarr						2012	2012	29
Carex distans	glisnestarr						2009	2024	27
Carex disticha	duskstarr						1925	2024	39
Carex flacca	blåstarr	NT				X	2022	2024	8
Carex flava	gulstarr						2012	2024	9
Carex flava × hostiana	gulstarr x engstarr				X	X	1925	2016	3
Carex hirta	lodnestarr						1925	2024	17
Carex hostiana	engstarr						1925	2024	9
Carex lasiocarpa	trådstarr				X	X	2012	2016	3
Carex leporina	harestarr						2012	2024	60
Carex muricata	piggstarr					X	2024	2024	25
Carex nigra	slåttstarr						1925	2024	65
Carex otrubae	knortestarr						2022	2024	23
Carex paleacea	havstarr						2012	2012	22
Carex pallescens	bleikstarr						2012	2024	37
Carex panicea	kornstarr						1925	2024	50
Carex pilulifera	bråtestarr						1925	2024	44
Carex pulicaris	loppstarr						2012	2022	21
Carex rostrata	flaskestarr					X	2012	2012	8
Carex spicata	tettstarr						2009	2024	28
Carex vacillans	saltstarr						2012	2012	8
Carex vesicaria	sennegras						1925	2024	29
Carex viridula	grannstarr						2009	2024	36
Centaurea jacea	engknoppurt						1925	2024	41
Centaureum pulchellum	dverggylde						1925	2020	28
Cerastium fontanum	arve						1925	2024	70
Cerastium semidecandrum	vårarve						1925	2016	46
Chamaenerion angustifolium	geitrams						1993	2024	53
Cirsium arvense	åkertistel						1993	2024	57
Cirsium palustre	myrtistel						1925	2024	51
Cirsium vulgare	veitistel						1925	2024	64
Cochlearia officinalis	skjørbuksurt						2012	2024	68
Comarum palustre	myrhatt					X	1925	2024	30
Convallaria majalis	liljekonvall						2016	2016	26
Corydalis pumila	fingerlerkespore					X	2017	2017	27
Cotoneaster bullatus	bulkemispel		SE				2016	2024	21

VitNavn	NorNavn	R21	F23	CWR	LSj	Hot	Y1	Y2	Øyer
Cotoneaster dielsianus	dielsmispel		SE				2015	2024	30
Cotoneaster divaricatus	sprikemispel		SE				2012	2024	37
Cotoneaster horizontalis	krypmispel		SE				2024	2024	17
Cotoneaster lucidus	blankmispel		SE				2024	2024	11
Cotoneaster scandinavicus	dvergmispel						2012	2023	18
Cotula coronopifolia	fjæreknapp		LO		(X)		2024	2024	3
Crambe maritima	strandkål			Nd, Nw			2012	2019	62
Crassula aquatica	firling	VU				X	1925	2024	32
Crataegus monogyna	hagtorn						2017	2023	17
Crataegus rhipidophylla	begehagtorn					X	2024	2024	11
Cystopteris fragilis	skjørlok					X	2024	2024	26
Dactylis glomerata	hundegras			Nd, Nw			2012	2024	41
Dactylorhiza incarnata	engmarihand				X	X	2012	2024	4
Danthonia decumbens	knegras						1925	2024	48
Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa	sølvbunke					X	1993	2022	34
Dianthus deltoides	engnellik						2012	2024	27
Draba verna	vårrublom					X	2017	2017	26
Dryopteris carthusiana	broddtelg						2016	2024	48
Dryopteris filix-mas	ormetelg						2012	2024	68
Eleocharis uniglumis	fjæresivaks						1925	2024	38
Elytrigia repens	kveke						2012	2012	31
Epilobium ciliatum	amerikamjølke		SE				2019	2024	66
Epilobium collinum	bergmjølke					X	2024	2024	21
Epilobium montanum	krattmjølke						2012	2024	42
Equisetum arvense	åkersnelle					X	2024	2024	27
Erigeron acris	grå bakkestjerne						2022	2024	21
Eriophorum angustifolium	duskull						1925	2012	30
Erysimum virgatum	berggull						2012	2024	41
Euphorbia palustris	strandvortemelk						2012	2024	50
Euphrasia stricta	kjerteløyentrøst						2012	2024	25
Fallopia convolvulus	vindelslirekne						2012	2024	66
Fallopia dumetorum	krattslirekne					X	2019	2019	26
Festuca ovina	sauesvingel			Nd, Nw			2012	2024	54
Festuca rubra	rødsvingel			Nd, Nw			1925	2024	87
Ficaria verna	vårkål						2017	2024	27
Filipendula ulmaria	mjødurt						1993	2024	56
Fragaria vesca	markjordbær			Nd, Nw			1925	2024	69
Frangula alnus	trollhegg					X	2024	2024	42
Fraxinus excelsior	ask	EN				X	2012	2024	57
Galeopsis bifida	vrangdå					X	2012	2019	63
Galium aparine	klengemaure					X	2012	2016	59
Galium boreale	hvitmaure						2012	2024	31
Galium palustre	myrmaure						2012	2024	67
Galium uliginosum	sumpmaure						2009	2024	18
Galium verum	gulmaure						2012	2024	62
Geranium lucidum	blankstorkenebb						2011	2024	37
Geranium molle	lodnestorkenebb					X	2009	2009	10
Geranium pusillum	småstorkenebb						2024	2024	22
Geranium robertianum	stankstorkenebb						1925	2024	80
Geranium sanguineum	blodstorkenebb						1925	2024	27
Geum rivale	enghumleblom						2012	2024	42
Geum urbanum	kratthumleblom						2012	2024	34
Glechoma hederacea	korskknapp						1993	2024	59

VitNavn	NorNavn	R21	F23	CWR	LSj	Hot	Y1	Y2	Øyer
Glyceria fluitans	mannasøtgras						2012	2012	21
Gnaphalium uliginosum	åkergråurt						2024	2024	13
Gymnocarpium dryopteris	fugletelg						2012	2012	27
Helianthus annuus	solsikke						2016	2016	10
Hepatica nobilis	blåveis						2022	2024	21
Hieracium spp.	sveveslekta						2024	2024	33
Hieracium sect. Caesia	blåsveve-gruppa						2012	2012	9
Hieracium umbellatum	skjermesveve						2012	2016	60
Hierochloë odorata	marigras						2009	2012	20
Hippuris vulgaris	hesterumpe					X	2012	2012	19
Holcus lanatus	englodnegras					X	2012	2024	19
Honckenya peploides	strandarve						1925	2024	46
Hylotelephium maximum	smørbukk						1925	2024	84
Hypericum maculatum	firkantperikum						2016	2016	32
Hypericum perforatum	prikkperikum						1925	2024	64
Iris pseudacorus	sverdliilje					X	2012	2024	50
Jacobaea vulgaris	landøyde					X	2020	2020	7
Juncus articulatus	ryllsiv						2012	2024	35
Juncus bufonius	paddesiv						2012	2024	49
Juncus conglomeratus	knappsiv						1925	2024	66
Juncus gerardii	saltsiv						1925	2024	52
Juncus ranarius	froskesiv					X	2020	2020	11
Juniperus communis	einer						1993	2024	65
Kali turgida	sodaurt	VU*				X	2022	2022	16
Knautia arvensis	rødknapp						2012	2012	21
Lathyrus pratensis	gulflatbelg			Nw			2012	2024	29
Lepidium latifolium	strandkarse						2022	2024	7
Leymus arenarius	strandrug			Nd			1925	2024	66
Ligusticum scoticum	strandkjeks						2012	2024	50
Ligustrum vulgare	liguster						1925	2024	38
Limonium humile	strandrisp						2009	2024	42
Limosella aquatica	evjebrodd						2024	2024	24
Linaria vulgaris	lintorskemunn						2012	2024	70
Linum catharticum	vill-lin						1925	2024	54
Lolium perenne	raigras			Nd, Nw		X	2024	2024	12
Lonicera periclymenum	vivendel						2015	2024	49
Lotus corniculatus	tiriltunge			Nw			2012	2024	83
Luzula campestris	markfrytle					X	2012	2017	28
Luzula multiflora ssp. multiflora	engfrytle						2012	2024	40
Lychnis flos-cuculi	hanekam					X	2012	2022	23
Lycopus europaeus	klourt						2012	2024	67
Lysimachia arvensis	nonsblom						2012	2024	50
Lysimachia maritima	strandkryp						1925	2024	68
Lysimachia vulgaris	fredløs						2012	2024	50
Lythrum salicaria	kattehole						2012	2024	67
Maianthemum bifolium	maiblom					X	2016	2017	24
Malus sylvestris	villeple	VU		Nd, Nw		X	2024	2024	17
Malva moschata	moskuskattost						2015	2015	8
Medicago lupulina	sneglebelg			Nd, Nw			2012	2024	12
Melampyrum sylvaticum	småmarimjelle					X	2016	2024	17
Melica nutans	hengeaks						1925	1925	27
Mentha arvensis	åkermynte			Nd			2012	2024	31
Moehringia trinervia	maurarve						2016	2024	39

VitNavn	NorNavn	R21	F23	CWR	LSj	Hot	Y1	Y2	Øyer
Molinia caerulea	blåtopp						2012	2024	35
Mycelis muralis	skogsalat						2015	2024	33
Myosotis arvensis	åkerforglemmegei						2012	2024	31
Myosotis laxa	bueforglemmegei						2012	2012	36
Myosotis ramosissima	bakkeforglemmegei						2012	2017	30
Myosurus minimus	muserumpe	EN				X	2009	2009	10
Nardus stricta	finnskjegg						1925	2024	38
Ononis arvensis	bukkebeinurt	NT				X	2009	2024	22
Ophioglossum vulgatum	ormetunge	NT				X	2009	2024	14
Orchis mascula	vårmarihand						2024	2024	13
Origanum vulgare	bergmynte			Nw		X	1993	2024	11
Persicaria amphibia	vass-slirekne						1925	2024	9
Persicaria maculosa	hønsegras						2015	2015	45
Persicaria minor	småslirekne						2019	2024	30
Petrosedum rupestre	broddbergknapp						1925	2024	14
Peucedanum palustre	melkerot					X	2012	2024	48
Phragmites australis	takrør					X	2020	2020	32
Picea abies	gran					X	2016	2024	42
Pilosella officinarum	hårsveve						2012	2024	40
Pimpinella saxifraga	gjeldkarve						1925	2024	48
Pinus contorta	vrifuru		SE		(X)		2022	2024	3
Pinus sylvestris	furu						2012	2024	56
Plantago lanceolata	smalkjempe						2012	2024	74
Plantago major	groblad						2012	2024	62
Plantago maritima	strandkjempe						1925	2024	57
Plantago media	dunkjempe						2016	2016	15
Platanthera bifolia	nattfiol						2012	2024	15
Poa annua	tunrapp			Nw			2012	2024	75
Poa compressa	flatrapp			Nw			1925	2024	40
Poa humilis	smårapp			Nd, Nw		X	2012	2024	33
Poa nemoralis	lundrapp			Nw			2012	2024	47
Poa palustris	myrrapp			Nd, Nw		X	2024	2024	11
Poa pratensis	engrapp			Nd, Nw			2012	2016	23
Poa trivialis	markrapp			Nd, Nw			2012	2024	28
Polygonatum multiflorum	storkonvall						2017	2024	25
Polygonum aviculare coll.	tungras-gruppa						2012	2024	70
Polypodium vulgare	sisselrot						1925	2024	67
Populus tremula	osp						2012	2024	55
Potentilla anserina ssp. anserina	gåsemure						1925	2024	74
Potentilla argentea	sølvzure						1925	2024	67
Potentilla crantzii	flekkzure					X	2017	2024	2
Potentilla erecta	tepperot						2012	2024	44
Potentilla neglecta	grå sølvzure						2012	2024	16
Primula veris	marianøkleblom	VU				X	2011	2024	22
Prunella vulgaris	blåkoll						2012	2024	36
Prunus avium	morell			Nd, Nw			2012	2024	68
Prunus spinosa	slåpetorn			Nd, Nw			1925	2024	59
Puccinellia capillaris	taresaltgras						2012	2024	35
Puccinellia maritima	fjæresaltgras						2012	2012	23
Ranunculus acris	bakkesoleie						2012	2024	43
Ranunculus aquatilis	kystvassoleie					X	2012	2012	3
Ranunculus auricomus agg.	nyresoleie-gruppa						2012	2024	30

VitNavn	NorNavn	R21	F23	CWR	LSj	Hot	Y1	Y2	Øyer
Ranunculus flammula	grøftesoleie						1925	2024	41
Ranunculus polyanthemos	krattsoleie	NT				X	2012	2012	6
Ranunculus repens	krypsoleie						2012	2024	28
Ranunculus sceleratus	tiggersoleie						2015	2024	44
Raphanus raphanistrum ssp. maritimus	havreddik			Nd			2014	2016	27
Rhamnus cathartica	geitved						1925	2024	43
Ribes spicatum	villrips			Nd, Nw			2012	2024	48
Rosa canina coll.	steinnype-gruppa						1925	2024	75
Rosa mollis coll.	bustnype-gruppa						1925	2024	29
Rosa rugosa	rynkerose		SE				2012	2024	60
Rubus	bjørnebærslekta						2024	2024	33
Rubus idaeus	bringebær			Nd, Nw			1993	2024	76
Rubus saxatilis	teiebær			Nd, Nw			2012	2024	38
Rumex acetosa	matsyre						2012	2024	46
Rumex acetosella	småsyre						2012	2024	64
Rumex crispus	krushøymol						1925	2024	85
Sagina maritima	saltarve						1925	2024	16
Sagina nodosa	knopparve						2009	2024	54
Sagina procumbens	tunarve						1925	2024	74
Sagina subulata	sylarve						1925	2024	44
Salicornia europaea	salturt						2009	2009	11
Salix aurita	ørevier						2012	2024	56
Salix caprea	selje						2012	2016	54
Salix cinerea	gråselje						2012	2024	35
Sambucus racemosa ssp. racemosa	rødhyll		SE				2012	2012	11
Saxifraga granulata	nyresildre	NT				X	2011	2024	46
Schoenoplectus tabernaemontani	pollsivaks					X	2012	2012	17
Scleranthus annuus ssp. polycarpus	bakkeknavel						2024	2024	21
Scleranthus perennis	flerårsknavel						1925	2024	41
Scorzoneroïdes autumnalis	føllblom						2012	2024	69
Scrophularia nodosa	brunrot						2012	2024	47
Scutellaria galericulata	skjoldbærer						2012	2024	43
Sedum acre	bitterbergknapp						1925	2024	87
Sedum album	hvitbergknapp						1925	2024	78
Sedum annuum	småbergknapp						2012	2024	34
Senecio viscosus	klistersvineblom		SE				2012	2024	63
Senecio vulgaris	åkersvineblom						2012	2024	71
Silene latifolia ssp. alba	hvit jonsokblom					X	2024	2024	14
Silene nutans	nikkesmelle	NT				X	1993	2024	45
Silene uniflora	strandsmelle						2012	2024	81
Solanum dulcamara	slyngsøtvier			Nw		X	2016	2019	77
Solanum nigrum	svartsøtvier			Nd, Nw		X	2015	2015	14
Solidago virgaurea	skoggullris						2012	2016	65
Sonchus arvensis	kjerteldylle						2012	2024	61
Sonchus asper	stivdylle					X	2024	2024	26
Sorbus aucuparia	rogn						2012	2024	66
Spergula morisonii	vårbendel					X	2012	2012	37
Spergularia marina	saltbendel						2012	2024	32
Stachys palustris	åkersvinerot					X	2024	2024	26
Stellaria graminea	grasstjerneblom						2012	2024	56

VitNavn	NorNavn	R21	F23	CWR	LSj	Hot	Y1	Y2	Øyer
Stellaria media	vassarve						2012	2019	67
Suaeda maritima	saftmelde					X	2009	2009	24
Succisa pratensis	blåknapp					X	2012	2024	9
Tanacetum vulgare	reinfann					X	2024	2024	26
Taraxacum obliquum	butt kystløvetann						2014	2014	18
Taraxacum sect. Ruderalia	ugrasløvetenner						2012	2024	47
Taxus baccata	barlind	VU				X	2011	2024	23
Thalictrum flavum	gulfrøstjerne						2012	2024	18
Tilia platyphyllos	storlind		HI				2024	2024	7
Trifolium arvense	harekløver			Nd, Nw			2012	2024	35
Trifolium fragiferum	jordbærkløver	VU		Nw		X	2009	2012	13
Trifolium medium	skogkløver			Nd, Nw		X	2012	2024	21
Trifolium pratense	rødkløver			Nd, Nw			1925	2024	47
Trifolium repens	hvitkløver			Nd, Nw			2012	2024	53
Triglochin maritima	fjæresauløk						2012	2024	31
Tripleurospermum maritimum	strandbalderbrå						2012	2024	86
Tripolium pannonicum ssp. tripolium	strandstjerne					X	2012	2019	73
Turritis glabra	tårnurt					X	1993	2024	24
Tussilago farfara	hestehov						2016	2016	17
Urtica dioica	stornesle						1993	2024	65
Valeriana sambucifolia	vendelrot						1993	2024	61
Veronica arvensis	bakkeveronika						2024	2024	33
Veronica chamaedrys	tveskjeggveronika						2012	2024	37
Veronica officinalis	legeveronika						2012	2024	45
Veronica serpyllifolia ssp. serpyllifolia	glattveronika						2012	2024	25
Viburnum opulus	korsved						1925	2024	56
Vicia cracca	fuglevikke			Nw			2012	2024	77
Vicia sepium	gjerdevikke			Nw		X	2024	2024	21
Vicia tetrasperma	firfrøvikke			Nw		X	2024	2024	21
Viola canina	hundefiol						2012	2024	50
Viola riviniana	skogfiol						2012	2024	35
Viola tricolor	stemorsblom						2012	2024	78
Viscaria vulgaris	engtjæreblom						2012	2024	48
Woodsia ilvensis	lodnebregne						2016	2016	23
Zostera marina	ålegras						2012	2024	31

Status tiltak og økonomi pr. 27.05.26

Pri.	Post 1420.31 - tiltak i verneområde / navn på tiltak	Søknad	Forslag prioritert	Øk. Ansv	Kommentar	Regnskap 2705	Kommentar
1	Bekjempelse av mink	80000	95000	Lokalt SNO	Miljødirektoratet har økt beløpet	95000	Utført vinter 2026
2	Fjerning av fremmede arter på utvalgte øyer	80000	80000	F	Pågående prosjekt. SNO er prosjektansvarlig, Sgtj bistår		Delvis utført, avventer faktura
3	Infopunkt hovedinnfallsport Østre Bolæren	100000	100000	F	Kontinuerlig behov for oppdradering informasjon		Slutføre installasjon av nytt hørespill juni 2026
4	Skilt i Færder nasjonalpark	100000	50000	F	Mdir: Kan søkes om supplerende tildeling når det er mer konkrete behov som skal dekkes. Forvalter: anbefaler å sette av midler, allerede nå behov - aktsomhetskilt for sjøfugl utenfor sone B		En rekke behov avklart - må å igangsette før sommeren. Aktsomhetskilt Langholmene, adferdsskilt, temaskilt ØB, oppdatering generelt skilt, skilt om null-fiske
5	Trådløse gjerder i Moutmarka	5000	5000	F	Oppdatering av utstyr i 2025, evt. mindre utstyr		Foreløpelig ikke aktuelt
6	Skjøtsel i Moutmarka	100000	100000	F	Pågående prosjekt. Beiting, rydde einer, slåpe, berberis		Arbeid igangsatt. Samarbeidsavtale Bymisjonl/Tombsbakken
7	Slått og rydding på Bolærene	160000	150000	F	MB venner, slått, rydde kulturminner, mm, og beiting, rydde hogstavfall	4000	Arbeid igangsatt. Avventer faktura
8	Engslått utvalgte øyer	45000	40000	F	Pågående prosjekt. SNO er prosjektansvarlig, Sgtj bistår, enger fortsatt i restaureringsfase. Steinkloss, ØB, Gåsøy, Froungen, V Bustein		Ikke igangsatt, sensommer/tidlig høst
9	Åpne gjengrodde arealer Masseløy	125000	120000	F	Beiting og manuel skjøtsel, rydde slåpe, einer, rynkerose		Arbeid planlagt. Beitedyr på plass
10	Re-etablering av strandtorn	70000	60000	F	Flerårig prosjekt, startet i 2025, utsetting av planter 2026. Sandø		Arbeid igangsatt. Befaring 3.6
11	Kartlegge metode og resultat fjerning av rynkerose	20000	20000	F	Påbegynt i 2025. Feltarbeid 2026. Sandø		Arbeid igangsatt. Feltarbeid vår 2026
12	Oppfølging av fremmede arter etter hogst	5000	5000	F	Årlig befaringer, vurdering av behov for skjøtselstiltak		Befaring utført (SNO). Ikke behov 2026
13	Rydde marin forsøpling utvalgte øyer	50000	45000	F	Årlig. Sgtj. Vanskelige og sårbare områder		Delvis utført, sjøfuglområder høst 26
14	Lyngbrenning Kløvningen	75000	75000	F	Nytt tiltak: forsøksfelt 20206, rapport 2025. Dårlig tilstand lyng, tørke, beiting, gjengroing		Brenning gjennomført. Avventer faktura. Oppfølging 2-3 ganger 2026

15	Nødvendig kartlegging for skjøtselstiltak	100000	95000	F	Nytt tiltak. Karplanter godt kartlagt. Behov for kartlegging insekter, amfibier, særlig padder		Kontrakt inngått. Arbeid igangsettes i felt 2.6.
16	Nødvendig kartlegging hekkelokalitet for sjøfugl	50000	45000	F	Skjøtsel av hekkelokalitet kan bidra til bedre hekkeforhold. SNO testet ut på Tjaldskjær i 2025, god effekt. Må kartlegge lokaliteter før evt tiltak		Arbeid igangsatt. Store Færder Ornitologiske stasjon utfører ifm årlig telling av sjøfugl. Vår 2026
17	Store Færder rydde rundt kulturminne	15000	10000	F	Årlig tiltak, og vedlikehold av tidligere rydding		I dialog med venneforening. Behov for befaring 2026
18	Nødvendig utredning før tiltak: Kartlegging marint	1000000		F	Avvent. Marin instruks for kartlegging med NiN er under testing 2026. For ytterligere dialog rundt dette kan du ta kontakt med kontaktperson i direktoratet	0	Utgår 2026. Imidlertid: Kartlegging foregår pga. følgeforskning ifm innføring av null-fiskeområder
	Omsøkt fratrukket marin kartlegging	1180000					
	Innvilget 2026	1095000	1095000		Forslag prioritering 2026	99000	Faktura pr. mai 2026

Post	Post 1420.31 Restaureringstiltak	Søknad	Forslag prioritert	Øk. Ansvar	Kommentar	Regnskap	Kommentar
1	Uttak av granplantasje på Hvaløy	50000	50000	F	Søkt og fått tidlig godkjenning av Mdir. SNO fulgt opp. Tiltaket er gjennomført		Gjennomført, ansv. SNO, bistand Skjærgårdstjenesten. Venter faktura Sgtj
2	Hogst av plantet gran på M Bolæren	120000	120000	F	Søkt og fått tidlig godkjenning av Mdir. SNO fulgt opp. Tiltaket er gjennomført	30000	Profesjonelt hogstfa. SNO ansvarlig, Sgtj bistand rydding faktura kommer. Frakt av tømmer på land faktura kommer, frakt av tømmer til land fakt kommer
3	Restaurering av flatøsters	300000	300000	F	I søknadsprosess flyttet fra tiltak til restaurering. Forprosjekt. Samarbeid mulig med Havforskningsinstituttet og Oslofjordens Friluftsråd og evt andre		Planlegging i gang. Infomøte prosjektgruppa 04.06
4	Restaurering av marine naturtyper	200000	200000	F	En videreføring av kartlegging og rydding spøkelsesteiner 2025. Kartlegging har gitt kart med tappt redskap og søppel, og rydding kan organiseres effektivt og målrettet		Foreløpig planlegging og koordinering. Mange aktører i gang nå.
5	Uttak av plantet Hemlokk Burø	100000	100000	F	Søkt og fått tidlig godkjenning av Mdir. SNO fulgt opp. Tiltaket er gjennomført		Arbeid utført, Sgtj, faktura kommer

Sum søknad	770000			30000	Faktura pr. mai 2026
Sum innvilget		770000			

Post 1420.21 Driftsmidler Færder nasjonalparkstyre	Omsøkt	Innvilget	Innvilget	Kommentar	Regnskap
Styrehonorar, reise, møter	200000	200000		Foreløpig hatt få møter med kostnad.	12 265
Driftsoppgaver	80000	85000		Her kommer faste driftsoppg, båt, lokaler ØB mm	7 498
Kompetanseheving	25000	25000		Tjærnö.	3 721
Kjøp av tjenester	90000	95000		Foreløpig få eksterne tjenester	4 019
Sum søknad	395000	405000	Inn- vilget	Forbruk pr. mai 2026	27 503

Søknad ikke innvilget: Arb. med Forvaltn.plan og besøksstrategi 60000

Arkivsaksnummer: 2026/2072-6

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 20.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	15/2026	27.05.2026

Forvaltningsplan Færder nasjonalpark - oppdatering og videreføring

Innstilling fra forvalter

Styret tar informasjon om status på arbeidet med revidering av forvaltningsplan for Færder nasjonalpark til orientering.

[---](#) slutt på innstilling [---](#)

Saksopplysninger

Færder nasjonalpark har godkjent forvaltningsplan for 2017-2027. Forvaltningsplanen er godkjent av Miljødirektoratet.

Styret har bedt forvalter forberede revidering av forvaltningsplan. Det er behov for oppdatering av innhold i hoveddelen (kunnskapsdelen), blant annet kapittel om fiske, hvor det har skjedd store endringer, med forbud mot alt fiske fra 01.01.26 og 10 år framover.

Forvalter har fått signaler fra Miljødirektoratet at arbeid med endring av mal for forvaltningsplan pågår. Forvalter ba derfor om møte med Miljødirektoratet, sammen med forvalter for Jomfruland nasjonalpark, for å få en nærmere beskrivelse av ny mal. Opprinnelig tidsplan var ferdigstillelse av ny mal juni 2026, men utsatt til senhøstes 2026.

Arbeidet med å gjennomgå forvaltningsmål og bevaringsmål kan påbegynnes. Jomfruland nasjonalpark har følgende beskrivelse av Forvaltningsmål og bevaringsmål som foreslås også for Færder nasjonalpark:

Forvaltningsmål er langsiktige eller strategiske mål som verneområdeforvaltningen ønsker å arbeide med for å styrke verneformålet.

Bevaringsmål er en beskrivelse av hvilken tilstand det er ønskelig at naturtyper, arter og andre forhold som er viktige for verneverdiene er i. Målene skal være konkrete og kunne etterprøves.

I korthet er begrunnelsen enklere mal, mer knyttet til tiltak, og kunnskapsgrunnlag, evt. skjøttsplaner vil ligge som vedlegg. Det er fortsatt noen uavklarte spørsmål, blant annet knyttet til Besøksstrategi, og i hvilke krav Miljødirektoratet setter til kunnskapsgrunnlag, og hvilket handlingsrom nasjonalparkstyret har.

Vedlegget viser et utkast til hvordan forvaltningsplan er tenkt registrert i basen NaturOppdrag.

Kunnskapsgrunnlaget – behov for oppdatering:

Det er gjort en første gjennomgang av alle kapitlene i hoveddokumentet, og avsnittene viser til større eller mindre endringer som bør gjøres. Noen viser til feil, andre er mindre justeringer og noen viser til større behov for omskriving.

Listen må gjennomgås og utdypes, og avklares med Miljødirektoratet om krav til omfang av beskrivelser/utdyping.

- 1.6 – avsnitt fire
- 2.3 – kapittel Utfordringer
- 2.4 – statusoppdatering
- 2.5 – dyreliv
- 2.6 Marine naturkvaliteter
- 2.6.3 Tareskogforekomster
- 2.6.4 Bløtbunnsområder i strandsonen
- 2.6.5
- 2.6.6
- 2.6.9 Fremmede arter
- 2.7 Fiskeressurser
- 3
- 3.1
- 3.2
- 3.3 Fiske
- 3.4
- 3.6
- 3.7
- 3.9
- 3.10
- 3.11
- 3.12
- S 141 og 142
- 4.2
- 4.3
- 4.4
- 4.5
- 4.7
- 4.8
- 5 besøksstrategi
- 6

Det må også gjøres en vurdering om det er behov for ytterligere kunnskapsinnhenting. De fleste store øyene med skjøtselsbetingede naturtyper har fått oppdaterte skjøtselsplaner. Blant annet bør der vurderes om det er behov for ytterligere kunnskap knyttet til geologi.

Ang. kulturminner er forvalter i dialog med Vestfold fylkeskommune, kulturarv, og også med kultursjef i Færder kommune.

Videre framdrift

Forvalter gjennomgår kapitlene og kategoriserer behov for endringer fram til neste møte. Arbeidet med å se på forvaltningsmål og bevaringsmål påbegynnes. Utkast til revidering foreslås godkjent av styret høsten 2027, for evt. oversendelse/godkjenning hos Miljødirektoratet.

Skarvan og Roltdalen nasjonalpark

Om verneområdet

Forvaltningsplan

Forvaltningsmål og strategi

Tiltaksplan

Retningslinjer

Forvaltere

[Rediger](#)

 Snål Snegle
Tynn Ribbevegg
Ambisjøs Henger

Oppsyn

Lekker Langbue (SNO)

Aktivitet i verneområdet siste 30 dager

05.02.2025

Ny observasjon

Snøscooterspor

Registrert av

Kranglete Sorgløs Bedrift Skole >

Ny observasjon

Snøscooterspor

Registrert av

Kranglete Sorgløs Bedrift Skole >

Nytt oppdrag

Oppdragstittel

Registrert av

Kranglete Sorgløs Bedrift Skole >

Nytt oppdrag

Oppdragstittel

Registrert av

Kranglete Sorgløs Bedrift Skole >

05.02.2025

Ny observasjon

Snøscooterspor

Registrert av

Kranglete Sorgløs Bedrift Skole >

Ny observasjon

Snøscooterspor

Registrert av

Kranglete Sorgløs Bedrift Skole >

Nytt oppdrag

Oppdragstittel

Registrert av

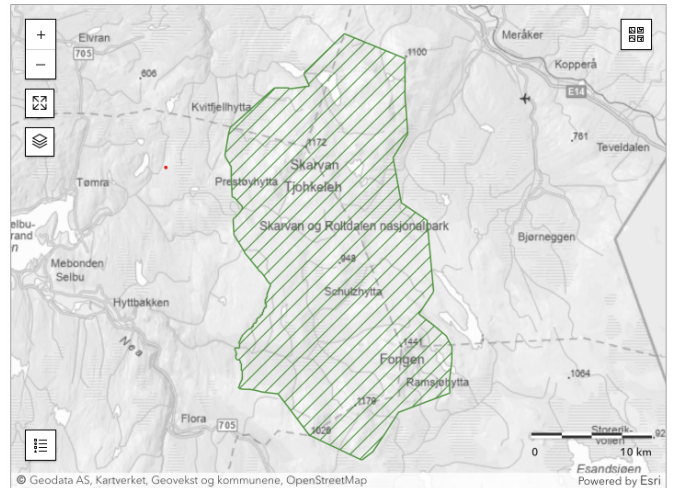
Kranglete Sorgløs Bedrift Skole >

Nytt oppdrag

Oppdragstittel

Registrert av

Kranglete Sorgløs Bedrift Skole >

Detaljert informasjon fra Naturbase

+ utfordringer

+ kjerneinformasjon

+ beskrivelse

+ forvaltning

+ vedlegg og bilder fra Naturbase

Kunnskapsgrunnlaget – behov for oppdatering:

Gjennomgå alle forvaltningsmål og bevaringsmål, strategi og konkretisering.

Kunnskapsgrunnlaget kan lastes opp som vedlegg. Gjøre en vurdering av hvilke kapitler som er viktige å oppdatere, noen har mindre justeringer, andre er feil.

Kapitler med behov for videre vurdering

- 1.6 – avsnitt fire
- 2.3 – kapittel utfordringer
- 2.4 – statusoppdatering
- 2.5 – dyreliv
- 2.6 Marine naturkvaliteter
- 2.6.3 Tareskogforekomster
- 2.6.4 Bløtbunnsområder i strandsonen

2.6.5
2.6.6
2.6.9 Fremmede arter
2.7 Fiskeressurser
3
3.1
3.2
3.3 Fiske
3.4
3.6
3.7
3.9
3.10
3.11
3.12
S 141 og 142
4.2
4.3
4.4
4.5
4.7
4.8
5 besøksstrategi
6

Arkivsaksnummer: 2026/4623-3

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 19.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	16/2026	27.05.2026

Færder nasjonalpark - 3/120 - Gåsøy 5 - toalett - dusj og vask

Innstilling fra forvalter

Færder nasjonalparkstyre gir tiltakshaver av Gåsøy 5, gbnr 3/10 tillatelse til å etablere et mini rensesystem for brunt vann (WC til Biovak) og ett eget for gråvann (Vera Rensesystem), i henhold til søknad. Tillatelsen gis i medhold av verneforskriften for Færder nasjonalpark § 4 – Generelle dispensasjonsbetingelser.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen er gyldig til 31.12.2026
- Alt overskuddsmateriale må fraktes til etablert deponi på land
- Det skal ikke benyttes motorisert utstyr til gjennomføring av tiltak
- Graving skal kun skje på opparbeidet område, «plener, parker og lignende» (fig. 1)
- Kompost skal ikke deponeres utenfor opparbeidet område «plener, parker og lignende» (fig. 1)
- Eventuell beplantning må skje i henhold til retningslinjene i forvaltningsplan for Færder nasjonalpark. Stedegne arter skal benyttes. Fremmede arter er forbudt
- Frakt av utstyr og materialer skal gjøres via båt
- Eventuelle masser for stabilisering/drenering må være fri for organisk materiale

Det forutsettes at eventuelt andre nødvendige tillatelser er innhentet.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Søknad av 10.04.26

Bekreftelse mottatt søknad, samt spørsmål om ytterligere informasjon av 13.04.26

Purring på tilleggsinformasjon av 04.05.26

Tilleggsinformasjon mottatt 04.05.26

Etterspørre tilleggsinformasjon av 12.06.26

Mottatt tilleggsinformasjon 13.05.26

Saksopplysninger

Kuben Arkitektur søker på vegne av Gåsøy 5, Gbnr: 3/120 om dispensasjon til å etablere et mini rensesystem for brunt vann og ett eget for gråvann.

Fra søknaden:

Vi har nylig hatt en byggesak med å rive dagens bod og oppføre ny bod. I denne boden hadde vi med å bytte ut utedoen til en inne do av forbrenningstoalett.

Vi har i perioden under byggingen av denne boden funnet ett type system av vannklosett som er knyttet til et biovak kompost system. Toalettet benytter 0,5L vann per skylning. Noe som er ett utrolig lavt vann forbruk.

Dette er ett system som er knyttet opp imot fritidsbolig for sommerhalvåret og innenfor bruk av ikke mer enn 60 dager i året. Det er tenkt å ikke ha innlagt vann, men ha en beholder på 25L vann som bæres inn fra bønn eller medbrakt fra fastland. Det som også er fint med dette er at det kan plasseres i direkte nærhet av toalett og vask, eller man kan plassere det inntil 20m unna. Man kan da knytte det til ett blomsteranlegg eller i ett område med mer skygge som vil være mer ypperlig egnet.

Det er ønsket å installere en håndvask og dusj. Dette vil behøve ett mini renseanlegg. Her har vi sett på ett mini renseanlegg. Dette er på størrelsen av en stor båt. 1m høy og 0,6m bred.

Både Mini renseanlegget og biovak systemet kan senkes delvis eller helt i bakken. Alle tiltak kan utføres med håndspadde og det er på ingen måte behov for noe større maskiner for å kunne utføre arbeidene. Alle deler som trengs for dette, kan fraktes ut med privat båt.

Systemene fungerer slik: WC til Biovak kompost systemet det som kommer ut av dette er da rensert rent vann som føres til en infiltrasjonsgrøft. Resterende er da kompost som man kan benytte plantejord og lignende.

Vera Rensesystemet går det vann fra vask og dusj og det som kommer ut av dette er rent vann som ledes til infiltrasjonsgrøft. I denne beholderen er en slamfilterpose som man bytter ut og tar med seg til ett renovasjonsstasjon.

Begge disse systemene leder overvann ut til ett infiltrasjon system som drenerer det rensede vannet ut i bakken. Her er det da snakk om å lede vann inn i ett perforert rør som ligger plassert i en grøft av pukke som slipper ut litt vann av gangen som igjen ikke oversvømmer bakken. (vi har også gjort en måling av hydraulisk ledningsevne/infiltrasjon i terrenget). Dette legges med som ett eget vedlegg.

Tilleggsinformasjon 04.05.26 – illustrasjon av anlegg (sort inntegning)

Tilleggsinformasjon av 13.05.26

Vi vil grave begge beholderne ned i bakken så langt det lar seg gjøre, men det er ønsket å kunne tildekke dem med enkel vegetasjon som planter og mindre vekster, eller bare enkelt fylle litt tilbake rundt dem så de ikke blir ett synsutbrudd, men heller noe som er delikat for øye og sjult med en fantastisk funksjon.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Færder nasjonalparkstyre er myndighet for Færder nasjonalpark. Tiltaket ligger utenfor delegert myndighet til forvalter, og behandles av Færder nasjonalparkstyre.

Verneforskriften inneholder ingen unntaksbestemmelser for å etablere et Mini renseanlegg og Biovak system for toalett, og søknaden må behandles etter § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser.

Verneformål – forskrift

Utdrag fra verneformålet: *Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.*

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Videre (utdrag):

I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og deres livsmiljø.

Verneforskriften § 3, *I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. § 3, pkt 1.1 området er vernet mot inngrep av enhver art (utdrag) , som vegbygging, riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, konstruksjoner, anleggi eller innretninger..... graving, utfylling og henleggelse av masse..... listen er ikke uttømmende.*

Det gis ingen unntaksbestemmelser for installasjon av mini renseanlegg. Søknaden må behandles som dispensasjonssøknad etter § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser: *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.*

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark omtaler «hytter og andre bygninger» i kapittel 3.9. Generelt: *Tiltak som ikke omfattes av unntaksbestemmelsene og de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene, må behandles som dispensasjonssaker etter § 4.*

Tiltaket faller ikke inn under unntaksbestemmelsene i § 3, pkt. 1.2 a-m: Bestemmelsene i § 3 pkt. 1.1. er ikke til hinder for...

Omsøkt tiltak faller ikke inn under definisjonene i forvaltningsplanen knyttet til § 3 pkt. 1.3 Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.

Tiltaket faller heller ikke inn under § 3 pkt. 1.3 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til

- 1.3.a Ombygging og mindre utvidelser samt bruksendring av eksisterende bygninger
- 1.3.b Tilbakeføring av bygninger og anlegg til et tidligere dokumentert utseende
- 1.3.e Riving av bygninger, anlegg og innretninger og gjenoppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.

Forvaltningsplanens kapittel 3.5 Annet uttak av naturressurser gir retningslinjer for skånsom vegetasjonsrydding og beplatning rundt fritidsboliger (s. 80).

Naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvems som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Presedens

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad vurdere dispensasjon basert på en konkret vurdering av den enkelte søknad. Hver søknad behandles for seg. I og med at det gis dispensasjon til et, i utgangspunktet forbudt, tiltak, danner ikke en dispensasjon i sak presedens i ev. påfølgende saker.

I tråd med god forvaltningspraksis skal saksbehandlingen være forutsigbar. Saker skal behandles individuelt, men bør ses i sammenheng med tidligere vedtak for en helhetlig, rettferdig og forutsigbar forvaltning.

Forvaltningsmyndigheten har anledning til å endre praksis på bakgrunn av nye retningslinjer eller tolkninger av lovverket, eller ny kunnskap.

Tiltaket på Gåsøy vurderes ut fra helhetlig hensyn og samlet belastning og innvirkning på verneverdiene. Denne saken skaper ikke presedens for eventuelt andre søknader.

Vurdering

I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. § 3, pkt 1.1 området er vernet mot inngrep av enhver art... oppistingen er ikke uttømmende.

Som nevnt i avsnittet forvaltningsplan vurderes ikke omsøkt tiltak å komme inn under unntaksbestemmelser i verneforskriften som nasjonalparkforvaltningen kan dispensere fra. Søknaden må behandles etter § 4 – generelle dispensasjonsbestemmelser.

Det vises for øvrig til verneforskriftens § 3, pkt. 2.1 vern av plantelivet: Vegetasjon på land og i sjø, herunder døde busker, trær og ilanddrevet tang og tare er vernet mot skade og ødeleggelse. Planting og såing er ikke tillatt. Nye plantearter må ikke innføres.

Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 48 ikke kan anvendes for å utvide den rammen som er

trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Verneforskriftens § 4; *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og heller ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlig samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.*

Det er forvaltningens vurdering at tiltaket ikke er av slikt omfang at det strider mot verneformålet, og at eventuell påvirkning på verneverdiene vil være av kort varighet og uten nevneverdig påvirkning på verneverdiene. Graving vil foregå på allerede opparbeidet tomt nær bebyggelse. Det vurderes at vilkårene for å vurdere dispensasjon er oppfylt.

I henhold til Miljødirektoratets veileder M106-2014 « Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter» gis det ikke rett på dispensasjon selv om vurderingen er at det ikke strider mot verneformålet og uten nevneverdig påvirkning på verneverdiene. «*Vilkårene er kumulative, det vil si at begge vilkårene må være oppfylt. Det at vilkårene er oppfylt gir ikke krav på dispensasjon. Bestemmelsen er en kan-bestemmelse, som innebærer at det skal foretas en konkret vurdering av om det skal gis en dispensasjon dersom vilkårene er oppfylt.*»

Tiltakshaver søker om å etablere håndvask og dusj inne i eksisterende hytte. Tiltakshaver skriver i sin søknad at dette vil behøve ett mini renseanlegg. Mini anlegget er på størrelsen av en stor bøtte. 1m høy og 0,6m bred. I tillegg ønskes montert et ett type system av vannklosett som er knyttet til et biovak kompost system. Toalettet benytter 0,5L vann per skylling, som tiltakshaver beskriver som et utrolig lavt vannforbruk. WC går til et Biovak kompost system, og det som kommer ut av dette er da rensert rent vann som føres til en infiltrasjonsgrøft. Resterende er da kompost som man kan benytte plantejord og lignende.

Både Vera Rensesystem og WC til Biovak går til en infiltrasjonsgrøft.

Begge deler kan graves ned tett inntil bygning. Grøften er av mindre omfang som kan graves ut for hånd, uten behov for maskinelt utstyr.

Området hvor grøften er planlagt, er i naturbase registrert som «plener, parker og lignende (NA_T43-C-1), dvs. opparbeidet, og det er ikke registrert rødlistede naturtyper i aktuelt område. Det er heller ikke registrert sjeldne eller truede arter i Artsdatabanken.

Fig. 1 Naturbase – plener, parker og lignende

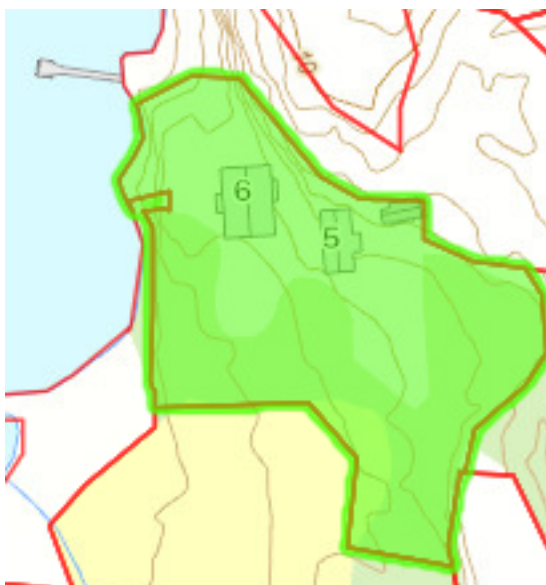
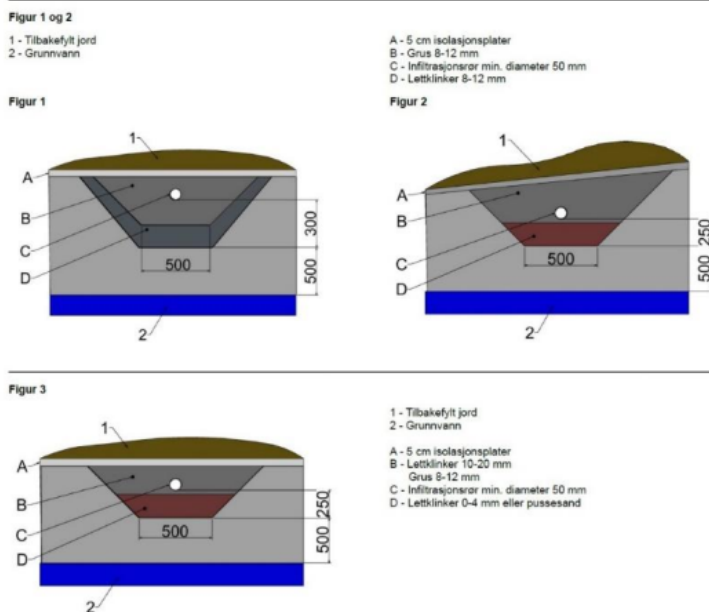

Fig. 2 Illustrasjon av anlegg

Fig 3 Kornfordelingsdiagram og infiltrasjonsdiagram

Søker beskriver dette som ett system som er knyttet opp imot fritidsbolig for sommerhalvåret og innenfor bruk av ikke mer enn 60 dager i året. Videre at «Det er ikke enkelt å ha innlagt vann, men ha en beholder på 25L vann som bæres inn fra bønn eller medbrakt fra fastland.» Infiltrasjonsgrøften for det bruk som her skisseres, inntil 60 bruksdøgn i året, vil være ca. 3 m lang og ca. 0,5 m bred.

Det vurderes at bruken fritidsboligen er lav, og eventuelt utslipp i infiltrasjonsgrøft og videre ut i terrenget vil være av lite omfang.

I monteringsanvisning for Vera Compact Mini (vedlagt søknaden), beskrives nedgraving av anlegget. Her beskrives et behov for «et minst 20 cm tykt lag av friksjonsmasse (sand, singel, pukk e.l). Alternativt må beholderen isoleres.

Dersom det er behov for masse for stabilisering eller filtrering, må det benyttes masse som er garantert fritt for organisk materiale. Det vises til verneforskriftens § 3, pkt. 2.1 Vern av plantelivet: ... Planting og såing er ikke tillatt. Nye plantearter må ikke innføres.

Søker og tiltakshaver er ansvarlig for at det ikke innføres fremmede arter.

Infiltrasjonsgrøften må ikke legges nærmere bekker eller andre vassdrag (herunder elver) enn 10 meter.

Søker skriver i sin tilleggsinfo av 13.05.26 at de ønsker å grave ned begge de to omtalte beholderne, men at det er ønsketå kunne tildekke dem med enkel vegetasjon som planter og mindre vekster, eller fylle litt tilbake rundt dem så de blir minst mulig synlig.

Verneforskriften § 3, pkt. 2.2 d) gir anledning til «skånsom vegetasjonsrydding og beplantning rundt fritidsboliger, jf. Forvaltningsplan § 5.

Forvaltningsplanens kapittel 3.5 Annet uttak av naturressurser gir følgende retningslinjer for skånsom vegetasjonsrydding og beplantning rundt fritidsboliger (s. 80)

Beplantning

Beplantning skal skje på en skånsom måte. Det innebærer blant annet:

- *Det er ikke åpning for å benytte ikke-stedegne arter med spredningspotensial til andre deler av nasjonalparken.*
- *Plantearter med status svært høy risiko, høy risiko og potensiell høy risiko i til enhver tid nyeste utgave av norsk svarteliste kan uansett ikke benyttes til beplantning. Dette er planter med spesiell risiko for spredning med uheldige økologiske virkninger.*
- *Beplantning skal ikke redusere verdifullt naturmangfold, som rødlistearter og prioriterte naturtyper.*
- *Beplantning skal ikke være i strid med annet lovverk. Det vises her spesielt til plan- og bygningsloven og planer gitt i medhold av denne.*

Forvaltningsplanen angir følgende retningslinjer for begrepet «rundt fritidsboliger»:

Begrepet "rundt fritidsboliger" omfatter selve bygningene og tomten som hører til. Med "tomten" menes her den nærmeste, private sonen rundt huset, jf. tomtebegrepet i friluftsløven. Området hvor skånsom vegetasjonsrydding kan foregå vil dermed normalt være i størrelsesorden 0,5 – 1,5 dekar inkl. arealet som opptas av selve bygningene.

Kompost fra toalettsystemet må være fullstendig kompostert og deponeres på opparbeidet område, alternativt graves ned innenfor opparbeidet område.

Det må ikke etableres kompostdeponier i verneområdet hvor viktige naturtyper er registrert, ref. § 7, forurensning og forsøpling er forbudt. Viktige naturtyper skal ikke gjødsles.

Det er forvaltningens vurdering at tiltaket ikke strider mot verneformålet og ikke har nevneverdig påvirkning på verneverdiene. Det vurderes at tiltaket kan ha en mindre en mindre påvirkning på verneverdiene, men at en eventuell påvirkning vurderes å være kortvarig. Grøften etableres i et allerede opparbeidet område, kartlagt som «plener, parker og lignende», i henhold til tegning.

Tiltaket kan gjennomføres med graving med håndspade, uten motorisert kjøretøy, og utstyr skal fraktes ut med båt. Utstyr er av mindre omfang, og vurderes ikke å medføre særlig slitasje på stier eller vegetasjon.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Søker har gitt grundig informasjon om tiltaket. Det er ikke påvist sårbare naturtyper eller arter i området der tiltaket ønskes gjennomført. Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark gir retningslinjer til eventuell beplantning. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt nok.

§ 9 – Føre-var-prinsippet. Vurderes som lite aktuelt i denne søknaden, da kunnskapen om tiltakets eventuelle påvirkning vurderes å være god nok.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning. Alle menneskelige tiltak kan ha en påvirkning på økosystemene. Forvaltningen skal vurdere samlet belastning både for omsøkt tiltak og for alle andre tiltak. Omsøkt tiltak vurderes ikke å være en stor samlet belastning på økosystemet, med den informasjon som er gitt.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Det skal ikke benyttes motorisert utstyr for gjennomføring av tiltaket. Tiltakshaver vil likevel være ansvarlig for utbedring av eventuell slitasje eller spor etter tiltaket. Alt søppel og overskuddsmateriell må bringes til etablert deponi.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Søker opplyser at det kun vil bli benyttet håndspade for graving, og ikke motorisert utstyr. Frakt av utstyr vil gjøres med båt. Eventuelle fremmede masser må ikke inneholde organisk materiale.

Arkivsaksnummer: 2026/5442-2

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 20.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	17/2026	27.05.2026

Vedtak - Færder nasjonalpark - 132/5 - Fulehuk fyr - utvidelse av kaianlegg

Innstilling fra forvalter

Færder nasjonalparkstyre gir Fulehuks Venner v/Svein Børre Wilhelmsen, ABT Bygg AS, tillatelse til utvidelse av eksisterende brygge med maksimalt 9 m², med samme utførelse som eksisterende brygge. Tillatelsen gis i henhold til verneforskriftens § 3, pkt. 1.3 f. *Oppføring av nye bygninger, brygger og innretninger for allment friluftsliv i henhold til forvaltningsplan.* Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Anleggsvirksomhet skal ikke gjennomføres i perioden 15.4-15.7 av hensyn til hekkende sjøfugl
- Tillatelsen er gyldig til 31.12.26
- Materialer og utstyr må fraktes via sjøsiden
- Alt avfall må fraktes til land til etablert deponi
- Allmenheten må gis tilgang til kai, etter nærmere retningslinjer
- Utvidelsen av brygge skal være maks 9 m² nordover, 600 mm lavere enn eksisterende brygge, dekke skal være av gitterrister lik eksisterende brygge, og utvidelsen forankres i sjøbunn med en stålsøyle

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Oversendelse av søknad fra Færder kommune 28.04.26

Etterspurt billedokumentasjon i epost av 13.05.26

Saksopplysninger

Foreningen Fulehuk Venner søker om utvidelse av kaien på Fulehuk. Utvidelsen er ca. 8-9 m² nordover. Kaien utføres med dekke av gitterrister. På denne måten vil lys fortsatt slippe til i vannet. Den eksisterende kaien er utført på samme måte, og i følge søker er bunnfloraen ikke endret etter etablering for ca. 15 ½ år siden. Søknaden er oversendt fra Færder kommune til behandling etter verneforskriften.

Utdrag fra søknaden fra Fulehuks venner:

På vegne av tiltakshaver Foreningen Fulehuks Venner søkes dispensasjon fra det generelle forbudet mot tiltak i strandsonen for tilpassning av kaien på Fulehuk for å sikre tilgangen til Fyret for allmenheten

Fergen som leverer transport til Fyret er «Flybåten AS» som i utgangspunkt er beregnet for å «Stange» mot kaien og av- påstigning fra baugen på båten. Dette er farlig og skadelig for både båt og kai når det er mye sjø og strøm som ikke spiller på lag.

Løsningen på dette problemet er å utvide et nedtrinn på nordsiden av kaia som passer bra med nivået på akterdekket på Flybåten og fortøye «longside» på kaifronten.

Det eneste som kommer i kontakt med sjøen og sjøbunnen er en stålsøyle som forankres i bart fjell med stålstag som bores inn i fjell og gyses fast. Der søylen kommer ned på bunnen er det bart fjell uten noen sedimenter. Kun litt tang som fester seg til fjellformasjonen.

Kaien utføres med dekke av gitterrister slik at lys fortsatt vil slippe ned i vannet.

Det eksisterende kaien er utført på samme måte og vi kan se at bunnfloraen ikke er endret etter at den ble etablert for ca 15 ½ år siden.

Det vil klart være større fordeler for almenne interesser med dispensasjon enn et avslag. Likeledes vil dette tiltaket ikke gi negative konsekvenser for miljøet i sjøen, Og sist men ikke minst vil sikkerheten og regulariteten vil bedres betraktlig.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Færder nasjonalparkstyre er myndighet for Færder nasjonalpark. Tiltaket ligger utenfor delegert myndighet til forvalter, og behandles av Færder nasjonalparkstyre.

Verneforskriften inneholder ingen unntaksbestemmelser, men kan vurderes etter en spesifisert dispensasjonsbestemmelse i verneforskriftens § 3, pkt. 1.3 f:

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til: 1.3.f: Oppføring av nye bygninger, brygger og innretninger for allment friluftsliv i henhold til forvaltningsplan. Søknaden behandles etter denne dispensasjonsbestemmelsen.

Verneformål – forskrift

Utdrag fra verneformålet: *Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.*

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Videre (utdrag):

I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og deres livsmiljø.

Verneforskriften § 3, *I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. § 3, pkt 1.1 området er vernet mot inngrep av enhver art (utdrag) , som vegbygging, riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, konstruksjoner, anleggi eller innretninger..... gravning, utfylling og henleggelse av masse..... listen er ikke uttømmende.*

Det vises også til verneforskriftens § 3, pkt. 3 Dyrelivet. Pkt. 3.1: Dyrelivet, herunder hi, reier, hekke-, yngle,- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.

Verneforskriften inneholder spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i § 3, pkt. 1.3 a-q.

Tiltaket vurderes i henhold til Verneforskriftens § 3, pkt. 1.3.f *Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til: 1.3.f: Oppføring av nye bygninger, brygger og innretninger for allment friluftsliv i henhold til forvaltningsplan.*

Forvaltningsplan

Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark angir nærmere retningslinjer for «Oppføring av bygninger, brygger og innretninger for allment friluftsliv».

§ 3 pkt. 1.3 f). Forvaltningsmyndigheten *kan etter søknad gi tillatelse til oppføring av nye bygninger, brygger og innretninger for allment friluftsliv i henhold til forvaltningsplan, jf. § 5.*

Bygninger og innretninger for allment friluftsliv omfatter bl.a. enkle overnattingssteder (kystled), servicebygg, toaletter/søppelboder, gapahuker, brygger, badetrapper og fortøyningsbolter. Brygger omfatter et bredt spekter, fra enkle ilandstigningsbrygger til større fortøyningsbrygger.

Retningslinjer

Bestemmelsen åpner for å søke om tiltak i områder som er offentlig sikret til friluftsmål eller hvor allmenn ferdsel ellers er tillatt. Nye bygninger, brygger og innretninger representerer endringer i skjærgårdslandskapet. Det er derfor viktig at behovet vurderes nøye før de etableres. Ved behandling av søknader skal det legges vekt på at nye bygninger, brygger og innretninger for allment friluftsliv skal etableres på en skånsom måte som ivaretar natur- og kulturmiljøet og ikke ødelegger verneverdier eller på annen måte er i strid med verneformål. Innenfor denne hoveddrammen skal man tilstrebe bygninger, brygger og innretninger med gode visuelle kvaliteter, både i seg selv og i forhold til omgivelsene. De fleste toalettene i nasjonalparken er bygget inn i boder der det også er plassert søppelstativer. Modellen er funksjonell, og utforming og fargevalg passer godt i skjærgården. Med god terrengtilpasning er dette en hensiktsmessig løsning som bør videreføres der nye toaletter skal settes opp. Dette vil også bidra til at tilretteleggingen fremstår som gjennomført og helhetlig.

Naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvems som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Presedens

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad vurdere dispensasjon basert på en konkret vurdering av den enkelte søknad. Hver søknad behandles for seg. I og med at det gis dispensasjon til et, i utgangspunktet forbudt, tiltak, danner ikke en dispensasjon i sak presedens i ev. påfølgende saker.

I tråd med god forvaltningspraksis skal saksbehandlingen være forutsigbar. Saker skal behandles individuelt, men bør ses i sammenheng med tidligere vedtak for en helhetlig, rettferdig og forutsigbar forvaltning.

Forvaltningsmyndigheten har anledning til å endre praksis på bakgrunn av nye retningslinjer eller tolkninger av lovverket, eller ny kunnskap.

Vurdering

I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. § 3, pkt 1.1 området er vernet mot inngrep av enhver art... opplistingen er ikke uttømmende.

Tiltaket som omsøkes er en forlengelse av eksisterende brygge, noe lavere i terrenget, men med samme utseende.

Tiltaket ligger i sin helhet innenfor grensen til Færder nasjonalpark. Færder nasjonalparkstyre er myndighet for Færder nasjonalpark, og alle tiltak må oversendes til Færder nasjonalparkstyre for vurdering om det er søknadspliktig etter verneforskriften.

Tiltaket er en utvidelse av kaien på ca. 8-9 m² mot nord, i forlengelse av eksisterende brygge, men ca. 600 mm lavere enn eksisterende brygge. Utvidelsen vil hvile på eksisterende konstruksjon på den eksisterende kaien, bortsett fra en ny pel/eller søyle plassert 4 m nord for den eksisterende kaia, på sjøbunn. Ellers støtter den nye kaidelen seg på fjellet under sjøbua. Utvidelsen utføres med dekke av gitterrist slik at lys fortsatt vil slippe ned til vannet. I henhold til vedlagte tegninger vil ny utvidelse ligge under eksisterende sjøbu.

Allment friluftsliv

Søker peker på at det vil være klart større fordeler for allmene interesser med dispensasjon enn et avslag. Det vises også til samtaler med Fulehuks Venner.

Færder kommune peker på at det etter deres vurdering klart vil være større fordeler for allmene interesser med dispensasjon enn et avslag.

Nasjonalparkforvaltningen påpeker at § 3, pkt. 1.3 f er en spesifisert dispensasjonsbestemmelse for tiltak knyttet til allment friluftsliv: *Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til: 1.3.f: Oppføring av nye bygninger, brygger og innretninger for allment friluftsliv i henhold til forvaltningsplan.*

En forutsetning for tillatelse etter verneforskriften vil da være allmenhetens anledning til å benytte kai på Fulehuk, uten å komme i konflikt med rutebåt. Det anbefales å utarbeide retningslinjer for besøkende med egen båt, dersom ikke det allerede er utarbeidet.

Naturverdier

Den landbaserte delen av Fulehuk er kartlagt etter NiN som kalkfetting strandberg. Naturbase inneholder ingen marine naturtyperegistreringer ved Fulehuk. Tett på omsøkt område ligger to områder for hekkende sjøfugl (Sone B) med ferdselsrestriksjoner fra 15.4-15.7

Søker skriver at de ikke kan se at bunnfloraen er endret etter at den ble etablert for ca. 15 ½ år siden.

§ 3, pkt. 1.3 f er en kan-bestemmelse. § 3, pkt. 1.3: Forvaltningsmyndigheten **kan** etter søknad gi tillatelse til a-q. En vurdering av at dispensasjon kan vurderes, gir ikke rett på dispensasjon.

I henhold til Miljødirektoratets veileder «Rundskriv om forvaltning v verneforskrifter» M106-2014 Når forskriftene bruker formuleringer som "kan gi tillatelse til" eller "kan gi dispensasjon til" betyr ikke det at forvaltningsmyndigheten skal gi dispensasjon, men at forvaltningsmyndigheten kan vurdere om en søknad gir grunnlag for å gi dispensasjon.

Det vises til retningslinjene i forvaltningsplanen at nye bygninger, brygger og innretninger representerer endringer i skjærgårdslandskapet, og at behovet derfor må vurderes nøye. Omsøkt tiltak representerer kun en mindre forlengelse av dagens brygge, i samme utførelse, men noe lavere i terrenget.

Anleggsarbeid med mye aktivitet og evt støy kan påvirke verneverdiene negativt i anleggsperioden. Påvirkningen vurderes imidlertid som kortvarig, og eventuell påvirkning kan reduseres i forhold til tidspunkt for anleggsarbeid.

Det er forvaltningens vurdering at tiltaket ikke er av slikt omfang at det strider mot verneformålet, og at eventuell påvirkning på verneverdiene vil være av kort varighet og uten nevneverdig påvirkning på verneverdiene. Det vurderes at vilkårene for å vurdere om dispensasjon kan gis er oppfylt. Det vurderes også at omsøkt tiltak ikke vil utgjøre et vesentlig fremmedelement i landskapet, vurdert fra beskrivelsen i søknaden. Det vurderes at dispensasjon kan innvilges.

Av hensyn til eventuelle hekkende sjøfugl, kan det gis vilkår om tidspunkt for gjennomføring av eventuelt tiltak. Det vises til også til verneforskriftens § 3, pkt. 3 hvor hi, reir,- hekke-, yngle- og gyteplasser er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.

Arbeidet må utføres så skånsomt som mulig, og minst mulig forstyrrelse. Svaberg må ikke utsettes for påvirkning som kan gi varig skade. Skade på svaberg er irreversibelt. Frakt av materiell skal gjøres med båt.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Søker har gitt grundig informasjon om tiltaket. Det er ikke påvist sårbare naturtyper eller arter i området der tiltaket ønskes gjennomført. Dekke på brygga vil bli utført med gitterrist slik at lys fortsatt slipper ned til vannet. Tiltaket er en mindre utvidelse av dagens brygge, med samme utførelse, men lavere i terrenget. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt nok.

§ 9 – Føre-var-prinsippet. Vurderes som lite aktuelt i denne søknaden, da kunnskapen om tiltakets eventuelle påvirkning vurderes å være god nok.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning. Alle menneskelige tiltak kan ha en påvirkning på økosystemene. Forvaltningen skal vurdere samlet belastning både for omsøkt tiltak og for alle andre tiltak. Omsøkt tiltak vurderes ikke å være en stor samlet belastning på økosystemet, ut fra den informasjon som er gitt.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Tiltakshaver vil være ansvarlig for eventuell forurensning/utslipp eller spor etter tiltaket, og generell opprydning også i sjø. Alt søppel og overskuddsmateriell må bringes til etablert deponi. Eventuelle fendere må monteres slik at de ikke faller i sjø og forsøpler.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Frakt av utstyr skal gjøres fra sjøsiden. Det forutsettes at arbeidet utføres så skånsomt som mulig. Av hensyn til hekkende sjøfugl kan ikke tiltaket gjennomføres i perioden med ferdselsforbud 15.4-15.7

Arkivsaksnummer: 2026/2072-7

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 20.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	18/2026	27.05.2026

Marine nyttehager og andre tiltak i sjø

Innstilling fra forvalter

Styret tar informasjon om marine nyttehager til orientering.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

I forbindelse med Helhetlig plan for Oslofjorden, og arbeidet med tiltak for å bedre tilstanden, har begrepet «marine nyttehager» vært nevnt flere ganger.

Marine nyttehager, også kjent som fjordhager, er et utbredt tiltak i Danmark for å forbedre havmiljøet, og har fungert som modell for lignende prosjekter i Norge.

Frivilligbasert: Danskene har etablert havbrukslag der folk går sammen om å drifte nyttehager, høste og tilberede maten.

I 2021 ble det etablert et prosjekt «Havhøst i Norden», støttet av Nordisk ministerråd, for å se om ideene om å engasjere innbyggerne i Norden til bærekraftig kultivering av havet og en større nordisk kontekst. Havhøst (Danmark) hadde vist, hvordan det er mulig å engasjere innbyggerne i danske kystbyer i bærekraftig kultivering av havet.

[Havhøst i Norden - Havhøst](#)

[Här byggs Sveriges första kolonilott i havet | SVT Nyheter](#)

Marinreparatørene (på Nesodden) åpnet den første norske, marine nyttehagen i januar 2024.

Hva er en fjordhage (Marinreparatørene)

En fjordhage eller marin nyttehage er et anlegg der det dyrkes to viktige nøkkelarter som det i dag er mangel på i Oslofjorden – sukkertare og blåskjell.

Disse to artene bidrar til å redusere noen av de største utfordringene i fjorden: De binder næringsstoffer, reduserer mikroplankton og er leveområde for en rekke marine arter.

Anlegget må høstes for å ha en reell effekt, og da utgjør det en velsmakende matressurs. Dette kalles for regenerativt havbruk, og selv om vi kanskje ikke kan spise Oslofjorden frisk er dette likevel et bidrag til å bedre havmiljøet.

Nesoddtangen Fjordhage er den første i Norge av sitt slag. Fordi plass er en utfordring i landets mest folkerike område, kombinerer vi fjordhagen med et allerede eksisterende badeområde.

Småskala etablering, frivillige lag, foreninger, organisasjoner, til eget bruk og småskala rensning.

Hva er en fjordhage? (Holmestrand Fjordhager)

En fjordhage er et havbruksanlegg drevet av frivillige der sukkertare og blåskjell dyrkes for å rense fjorden, skape habitat og produsere bærekraftig mat.

Bærum kommune – slik blir du en fjordgartner

En fjordgartner ønsker å bidra til en friskere fjord, og er nysgjerrig på å produsere mat fra havet – som tare og blåskjell – sammen med andre.

Hva gjør en fjordgartner?

Arbeidet består av sosialt samvær rundt dyrking, høsting og matlagning. Fjordbrukslaget fordeler oppgavene internt ut ifra medlemmenes ønsker og kapasitet.

Nettverk

Europeisk nettverk: Cool Blue Future, samler foreninger og organisasjoner som driver med regenerativt havbruk. [Manifest for regenerativt havbruk – MARINREPARATØRENE](#)

Kommentar

Fjordhager/nyttehager er foreløpig på småskala utprøving. Marinreparatørene sier at det helt klart har en *lokal* renseseffekt. Det kan også sies at det å gå sammen om en fjordhage bidrar til økt bevissthet om ressursene i havet, og bedre havforståelse og ønske om å bidra til en renere og bedre fjord.

Pr i dag er det en lang søknadsprosess for anlegg – det er foreløpig definert som aquakultur. Ved å bruke eksisterende områder, som for eksempel badebøyer, og frivillige/foreninger/organisasjoner, har man fått til en enklere søknadsprosess (marinreparatørene). Alternativt kan man vurdere om det er mulig å bruke Plan- og bygningsloven for småskala, mindre anlegg.

Det er foreløpig få eller ingen vurderinger om det er noen potensielle biologiske utfordringer knyttet til etablering og drift av anlegg i sjø.

ST 19/2026 Eventuelt